VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2016. gada 27. aprīlī*

Direktīva 2004/17/EK — Iepirkuma procedūras ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs — Īstenošanas lēmums, ar kuru dažiem pakalpojumiem pasta nozarē Austrijā piemēro atbrīvojumu no Direktīvas 2004/17 — Direktīvas 2004/17 30. pants — Pienākums norādīt pamatojumu — Acīmredzama kļūda vērtējumā

Lieta T-463/14

Österreichische Post AG , Vīne (Austrija), ko pārstāv *H. Schatzmann*, *J. Bleckmann* un *M. Oder*, advokāti,

prasītāja,

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv *A. Tokár* un *C. Vollrath*, pārstāvji,

atbildētāja,

par prasību daļēji atcelt Komisijas 2014. gada 2. aprīļa Īstenošanas lēmumu 2014/184/ES, ar kuru dažiem pakalpojumiem pasta nozarē Austrijā piemēro atbrīvojumu no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs (OV L 101, 4. lpp.), ciktāl šī direktīva joprojām ir piemērojama vairāku pasta pakalpojumu iepirkumam Austrijā.

VISPĀRĒJĀ TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs A. Ditrihs [*A. Dittrich*] (referents), tiesneši J. Švarcs [*J. Schwarcz*] un V. Tomljenoviča [*V. Tomljenović*],

sekretāre S. Bukšeka Tomaca [*S. Bukšek Tomac*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 29. oktobra tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – vācu.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

1 Prasītāja *Österreichische Post AG* ir saskaņā ar Austrijas tiesībām reģistrēta akciju sabiedrība, kas 52,80 % apmērā pieder *Österreichische Industrieholding AG*, kura savukārt pilnībā pieder Austrijas Republikai. Tā sniedz pilnu pasta pakalpojumu klāstu, kā arī ar tiem saistītos pakalpojumus konkrēti Austrijas teritorijā, un saskaņā ar Austrijas tiesību aktiem tā ir nozīmēta par universālā pakalpojuma sniedzēju Austrijā.

2 Ar 2013. gada 30. septembra vēstuli prasītāja Eiropas Komisijai nosūtīja pieprasījumu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs (OV L 134, 1. lpp.), 30. panta 5. punktu, kuram tā pievienoja vairākus eksperta atzinumus. Šis pieprasījums attiecās uz vairākiem pasta pakalpojumiem, kā arī citiem pakalpojumiem, ko prasītāja sniedz Austrijas teritorijā. Tā lūdza Komisiju atzīt, ka Direktīvā 2004/17 paredzētās iepirkuma procedūras pasta pakalpojumu nozarē nav attiecināmas uz iepirkuma līgumiem, kas paredzēti, lai dotu tiesības sniegt šos pakalpojumus, jo attiecīgie Austrijā sniegtie pakalpojumi ir tieši pakļauti konkurencei tirgos ar neierobežotu piekļuvi.

3 Prasītājas pieprasījums attiecās uz šādiem pakalpojumiem:

— pasta pakalpojumi saistībā ar adresētām vēstulēm starp uzņēmumiem (turpmāk – "B2B") un starp uzņēmumiem un privātiem klientiem (turpmāk – "B2C") valsts līmenī ("iekšzemes sūtījumi" un "ienākošie sūtījumi");

— pasta pakalpojumi saistībā ar adresētām vēstulēm starp privātiem klientiem (turpmāk – "C2C") un starp privātiem klientiem un uzņēmumiem (turpmāk – "C2B") valsts līmenī ("iekšzemes sūtījumi" un "ienākošie sūtījumi");

— pasta pakalpojumi saistībā ar adresētām starptautiskām ("izejošajām") B2B un B2C vēstulēm (turpmāk – "B2X"), kā arī C2B un C2C vēstulēm (turpmāk – "C2X");

— pasta pakalpojumi saistībā ar adresētām reklāmas vēstulēm valsts un starptautiskā līmenī;

— pasta pakalpojumi saistībā ar neadresētām reklāmas vēstulēm valsts un starptautiskā līmenī;

— pasta pakalpojumi saistībā ar adresētiem un neadresētiem laikrakstiem;

— pasta šķirošanas pārvaldības pakalpojumi;

— papildvērtības pakalpojumi, kas saistīti ar elektroniskajiem saziņas līdzekļiem un kurus nodrošina tikai ar šādiem saziņas līdzekļiem;

— filatēlija – īpašās pastmarkas;

— finanšu pakalpojumi.

4 Ar 2013. gada 18. oktobra un 5. decembra vēstulēm Komisija informēja Austrijas Republiku par šo pieprasījumu, aicinādama Austrijas iestādes tai paziņot visu būtisko informāciju. Austrijas iestādes atbildi sniedza ar 2013. gada 17. decembra vēstuli.

5 2013. gada 20. novembrī ar atzinumu par pieprasījumu saskaņā ar Direktīvas 2004/17 30. pantu – termiņa pagarināšanu (OV 2013, C 339, 8. lpp.) termiņu, kādā izskatāms prasītājas pieprasījums, Komisija pagarināja līdz 2014. gada 2. aprīlim.

6 Pēc vēstuļu apmaiņas un vairākām sanāksmēm, kas notika starp Komisijas dienestiem un prasītāju, 2014. gada 2. aprīlī Komisija pieņēma Austrijas Republikai adresētu Īstenošanas lēmumu 2014/184/ES, ar kuru dažiem pakalpojumiem pasta nozarē Austrijā piemēro atbrīvojumu no Direktīvas 2004/17 (OV L 101, 4. lpp.; turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums"). Šajā lēmumā tā daļēji apmierināja prasītājas pieprasījumu.

7 Apstrīdētā lēmuma 1. pantā ir noteikts, ka Direktīva 2004/17 neattiecas uz līgumslēdzēju piešķirtiem līgumiem, kas paredzēti, lai dotu tiesības Austrijā sniegt šādus pakalpojumus:

— pasta šķirošanas pārvaldības pakalpojumi;

— papildvērtības pakalpojumi, kas saistīti ar elektroniskajiem saziņas līdzekļiem un kurus nodrošina tikai ar šādiem saziņas līdzekļiem;

— filatēlijas pakalpojumi;

— savā vārdā sniegti maksājumu pakalpojumi.

8 Savukārt jautājumā par citiem pakalpojumiem, kas norādīti prasītājas pieprasījumā un minēti iepriekš 3. punktā, apstrīdētā lēmuma preambulas 102. apsvērumā Komisija konstatēja, ka Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punktā paredzētais nosacījums par tiešu konkurenci Austrijas teritorijā nav izpildīts. Tāpēc šiem pakalpojumiem joprojām ir piemērojami Direktīvas 2004/17 noteikumi.

Process un lietas dalībnieku prasījumi

9 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2014. gada 24. jūnijā, prasītāja cēla šo prasību, lūdzot daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu.

10 Vēstulē, kas Vispārējās tiesas kancelejā reģistrēta tajā pašā dienā, prasītāja lūdza nodrošināt konfidencialitāti visiem Vispārējai tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem, kuros būtu komercnoslēpumi.

11 Pamatojoties uz tiesneša referenta ziņojumu, Vispārējā tiesa (piektā palāta) nolēma sākt mutvārdu procesu.

12 Veicot Reglamenta 89. pantā paredzētos procesa organizatoriskos pasākumus, Vispārējā tiesa aicināja, pirmkārt, prasītāju konkretizēt, kāda informācija, tāsprāt, ir komercnoslēpums, un, otrkārt, Komisiju iesniegt kādu dokumentu. Šos lūgumus lietas dalībnieki izpildīja noteiktajā termiņā.

13 2015. gada 29. oktobra tiesas sēdē tika uzklausīti lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz Vispārējās tiesas uzdotajiem jautājumiem.

14 Prasītājas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu, ciktāl Direktīva 2004/17 – pretēji tās pieprasījumā norādītajam – joprojām ir jāpiemēro tādu pasta pakalpojumu iepirkumam Austrijā, kuri nav uzskaitīti šā lēmuma 1. pantā, proti:

  — pasta pakalpojumi saistībā ar adresētām vēstulēm B2B un B2C valsts līmenī ("iekšzemes sūtījumi" un "ienākošie sūtījumi");

— pasta pakalpojumi saistībā ar adresētām vēstulēm C2C un C2B valsts līmenī (“iekšzemes sūtījumi” un “ienākošie sūtījumi”);

— starptautiskie pasta pakalpojumi saistībā ar adresētām (“izejošajām”) B2X un C2X vēstulēm;

— pasta pakalpojumi saistībā ar adresētām reklāmas vēstulēm valsts un starptautiskā līmenī;

— pasta pakalpojumi saistībā ar neadresētām reklāmas vēstulēm valsts un starptautiskā līmenī;

— pasta pakalpojumi saistībā ar adresētiem un neadresētiem laikrakstiem;

— pakārtoti, ciktāl, Vispārējās tiesas skatījumā, apstrīdētā lēmuma daļēja apstrīdēšana nebūtu pieļaujama vai iespējama, atcelt apstrīdēto lēmumu pilnībā;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

15 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— prasību noraidīt;

— piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

16 Prasības pamatojumam prasītāja norāda septiņus pamatus. Būtībā tā apgalvo, ka Komisija esot nepareizi piemērojusi Direktīvu 2004/17, jo neesot secinājusi, ka ir izpildīti šīs direktīvas 30. panta 1. punktā paredzētie nosacījumi. Prasītāja uzskata, ka, tā kā attiecīgie pasta pakalpojumi bija tieši pakļauti konkurencei tirgos ar neierobežotu piekļuvi, Komisija esot kļūdaini uzskatījusi, ka iepirkuma līgumiem, kas paredzēti, lai dotu tiesības šos pakalpojumus sniegt, joprojām bija piemērojama Direktīva 2004/17.

17 Pirmais pamats ir par Direktīvā 2004/17 paredzēto tirgus noteikšanas kritēriju un metožu kļūdainu piemērošanu un Komisijas izvēlētās metodes pamatojuma nenorādīšanu. Otrais līdz sestais pamats ir par kļūdainu Direktīvas 2004/17 piemērošanu un pamatojuma nenorādīšanu. Šie pamati ir par to, vai prasītāja bija tieši pakļauta konkurencei ar adresētām iekšzemes B2X vēstulēm saistīto pasta pakalpojumu tirgū (otrais pamats), ar adresētām iekšzemes C2X vēstulēm saistīto pasta pakalpojumu tirgū (trešais pamats), ar adresētām B2X un C2X vēstulēm saistīto starptautisko pasta pakalpojumu (ceturtais pamats), ar adresētām reklāmas vēstulēm saistīto iekšzemes un starptautisko pasta pakalpojumu tirgū (piektais pamats) un ar neadresētām reklāmas vēstulēm saistīto iekšzemes un starptautisko pasta pakalpojumu tirgū (sestais pamats). Septītais pamats ir par pamatojuma nenorādīšanu un pamatojuma norādīšanas pienākuma neizpildi attiecībā uz adresētu un neadresētu laikrakstu standarta piegādes pasta pakalpojumiem.

Par pirmo pamatu – Direktīvā 2004/17 paredzēto tirgus noteikšanas kritēriju un metožu kļūdaina piemērošana un Komisijas izvēlētās metodes pamatojuma nenorādīšana

18 Prasītāja apgalvo, ka Komisija neesot izpildījusi, pirmkārt, pienākumu norādīt izvēlētās metodes pamatojumu un, otrkārt, pārkāpusi Direktīvu 2004/17, piemērodama kļūdainus kritērijus un kļūdainas metodes, lai secinātu, ka attiecīgie pasta pakalpojumi konkurencei nav tieši pakļauti.

19 Pirmām kārtām argumentācijā par to, ka Komisija neesot izpildījusi savu pamatojuma norādīšanas pienākumu, prasītāja vērš uzmanību uz to, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 7. apsvērumā Komisija vienīgi norādījusi, ka kritēriji un metodika, ko izmanto, lai novērtētu tiešu konkurenci saskaņā ar Direktīvas 2004/17 30. pantu, ne vienmēr ir identiski tiem, kurus izmanto, lai veiktu novērtējumu saskaņā ar LESD 101. un 102. pantu vai Padomes 2004. gada 20. janvāra Regulu (EK) Nr. 139/2004 par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (OV L 24, 1. lpp.; Īpašais izdevums latviešu valodā, 8. nod., 3. sēj., 40. lpp.). Tomēr Komisija neesot izklāstījusi nedz iemeslus, kāpēc tā izvēlējusies kritērijus un metodes, kas atšķiras no tiem kritērijiem un metodēm, kas jāizmanto, lai veiktu novērtējumu saskaņā ar LESD 101. un 102. pantu, nedz to, kādi bija šie kritēriji un šīs metodes, uz ko tā balstījusies, pieņemot apstrīdēto lēmumu.

20 Jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai LESD 296. pantā prasītais pamatojums ir jāpielāgo attiecīgā akta iedabai un skaidri un nepārprotami jāizklāsta aktu izdevušās iestādes domu gājiens, lai ļautu ieinteresētajām personām uzzināt veiktā pasākuma pamatojumu un kompetentajai tiesai veikt kontroli. Pamatojuma norādīšanas prasība ir jāvērtē atkarībā no lietas apstākļiem, jo īpaši no izskatāmā tiesību akta satura, norādītā pamatojuma rakstura un interesēm paskaidrojumu saņemšanā, kas var būt šī tiesību akta adresātiem vai citām personām, kuras tas skar tieši un individuāli. Netiek prasīts, lai pamatojumā tiktu norādīti visi atbilstošie faktiskie un juridiskie apstākļi, jo jautājums par to, vai tiesību akta pamatojums atbilst LESD 296. panta prasībām, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai tā formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tās tiesību normas, kuras reglamentē attiecīgo jomu (skat. spriedumu, 1998. gada 2. aprīlis, Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, C-367/95 P, Krājums, EU:C:1998:154, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

21 Apstrīdētā lēmuma preambulas 7. apsvērumā Komisija patiešām konstatējusi, ka šis lēmums neskar konkurences noteikumu piemērošanu un ka, konkrētāk, kritēriji un metodika, ko izmanto, lai novērtētu tiešu konkurenci saskaņā ar Direktīvas 2004/17 30. pantu, ne vienmēr ir identiski tiem, kurus izmanto, lai veiktu novērtējumu saskaņā ar LESD 101. un 102. pantu vai Regulu Nr. 139/2004.

22 Tomēr jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 8. apsvērumā Komisija konstatējusi, ka šā lēmuma mērķis ir noteikt, vai pakalpojumi, uz kuriem attiecas prasītājas pieprasījums, ir pakļauti tādam konkurences līmenim tirgos, kuriem piekļuve nav ierobežota Direktīvas 2004/17 30. panta nozīmē, kas nodrošinās – arī tad, ja nav disciplīnas, ko nosaka sīki izstrādāti iepirkuma noteikumi, kas izklāstīti šajā direktīvā, – ka iepirkums attiecīgo darbību īstenošanai šajā procesā būs veikts pārredzamā un nediskriminējošā veidā, pamatojoties uz kritērijiem, kas ļauj pircējiem identificēt risinājumu, kas kopumā ir ekonomiski visizdevīgākais. Šādi atsaukdamās uz Direktīvu 2004/17, Komisija apstrīdētajā lēmumā ir pietiekami izklāstījusi iemeslus, kāpēc, tāsprāt, kritērijus un metodiku, ko izmanto Eiropas Savienības konkurences tiesībās, nevarēja gluži vienkārši pārņemt, lai piemērotu šo direktīvu.

23 Jautājumā par piemērotajiem kritērijiem un piemērotajām metodēm jākonstatē, ka arī apstrīdētā lēmuma preambulas 3. apsvērumā Komisija atsaukusies uz Direktīvas 2004/17 30. pantu. Šīs tiesību normas 2. punktā ir teikts, ka jautājumu par to, vai uz kādu darbību attiecas vai neattiecas tieša konkurence, izlemj, pamatojoties uz kritērijiem, kas atbilst LESD noteikumiem par konkurenci, piemēram, attiecīgo preču vai pakalpojumu raksturlielumi, alternatīvu preču vai pakalpojumu esamība, cenas un konkrēto preču vai pakalpojumu vairāk nekā viena piegādātāja faktiskā vai iespējamā klātbūtne. Šajā ziņā vienlīdz jākonstatē, ka šie kritēriji ir aplūkoti arī Komisijas 2005. gada 7. janvāra Lēmumā 2005/15/EK par Direktīvas 2004/17 30. pantā paredzētās procedūras piemērošanas noteikumiem (OV L 7, 7. lpp.).

24 Ar šiem apsvērumiem Komisija ir juridiski pietiekami pamatojusi izvēlēto metodi. Līdz ar to prasītājas argumentācija par to, ka neesot izpildīts pamatojuma norādīšanas pienākums, ir jānoraida.

25 Otrām kārtām prasītāja apgalvo, ka Komisija esot pārkāpusi Direktīvu 2004/17 tādējādi, ka tā neesot piemērojusi kritērijus un metodes, ko LESD paredz konkurences jomā. Prasītājasprāt, Komisijas pieeja ir pretrunā gan direktīvas 30. pantam, gan Lēmumam 2005/15 un Komisijas Paziņojumam par jēdziena

"konkrētais tirgus" definīciju Kopienas konkurences tiesībās (OV 1997, C 372, 5. lpp.; Īpašais izdevums latviešu valodā, 8. nod., 1. sēj., 155. lpp.; turpmāk tekstā – "Paziņojums par tirgus definēšanu"). Pamatojums pētījumiem, apsekojumiem un pārbaudēm, ko jautājumā par konkrētā tirgus noteikšanu veikusi prasītāja, esot rodams gan šajā paziņojumā, gan Lēmumā 2005/15 un judikatūrā, doktrīnā, kā arī ierastajā Komisijas praksē esot atzītas metodes produktu savstarpējās aizstājamības noteikšanai un tātad attiecīgo produktu tirgus noteikšanai. Tomēr Komisija neesot piemērojusi prasītājas izmantotos kritērijus un metodes. Tā neesot arīdzan pietiekami izvērtējusi prasītājas sniegtos pierādījumus un neesot iesniegusi pretēju pierādījumu atbilstoši tam, kā teikts Komisijas dokumentā "Ekonomikas rādītāju iesniegšanas un datu apkopošanas paraugprakse lietās, kuras attiecas uz LESD 101. un 102. panta piemērošanu, un apvienošanās lietās".

26 Jau konstatēts (skat. iepriekš 21. punktu), ka atbilstoši apstrīdētā lēmuma preambulas 7. apsvērumā teiktajam Komisija uzskatījusi, ka kritēriji un metodika, ko izmanto, lai novērtētu tiešu konkurenci saskaņā ar Direktīvas 2004/17 30. pantu, ne vienmēr ir identiski tiem, kurus izmanto, lai veiktu novērtējumu saskaņā ar LESD 101. un 102. pantu vai Regulu Nr. 139/2004.

27 Šajā pieejā nav kļūdas tiesību piemērošanā.

28 Proti, pirmkārt, saskaņā ar Direktīvas 2004/17 30. panta 2. punktu, lai noteiktu, vai uz darbību attiecas tieša konkurence, patiešām ir jābalstās uz kritērijiem, kas atbilst LESD tiesību normām konkurences jomā. Tomēr šīs tiesību normas formulējumā nav prasīts, lai šie kritēriji būtu gluži tie paši, kas paredzēti Savienības tiesību normās konkurences jomā. Turklāt, kā apgalvo Komisija, Direktīva 2004/17 neietilpst Savienības konkurences tiesībās. Tās juridiskais pamats ir EKL 47. panta 2. punkts un 55. un 95. pants. Savienības noteikumu publiskā iepirkuma jomā pamatmērķis ir pakalpojumu sniegšanas brīvība un netraucēta konkurence visās dalībvalstīs (šajā ziņā skat. spriedumu, 2005. gada 11. janvāris, *Stadt Halle* un *RPL Lochau*, C-26/03, EU:C:2005:5, 44. punkts), kā tas izriet no tostarp Direktīvas 2004/17 preambulas 2., 3. un 9. apsvēruma. Šajā ziņā jāatgādina, ka Direktīvas 2004/17 mērķis ir atvērt Savienības konkurencei tirgus, uz kuriem tā attiecas, sekmējot pēc iespējas plašākas intereses izrādīšanu dalībvalstu saimnieciskās darbības subjektiem (skat. spriedumu, 2009. gada 23. aprīlis, Komisija/Beļģija, C-287/07, EU:C:2009:245, 103. punkts un tajā minētā judikatūra). Apstrīdētā lēmuma preambulas 8. apsvērumā Komisija ir pamatoti atsaukusies uz Direktīvas 2004/17 mērķi, lai noteiktu, kurā faktiskās konkurences līmenī saskaņā ar šīs direktīvas 30. pantu var konstatēt, ka kādas darbības veikšana ir pakļauta tiešai konkurencei. Turklāt nedz LESD 101. un 102. pantā, nedz Regulā Nr. 139/2004 nav atsauces uz Direktīvas 2004/17 30. panta 2. punktā rodamo darbības, uz kuru "attiecas tieša konkurence", jēdzienu.

29 Otrkārt, jautājumā par Lēmumu 2005/15 jāatgādina, ka atbilstoši šā lēmuma preambulas 2. apsvērumā teiktajam Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punktā paredzētie nosacījumi ir jāizvērtē tikai saskaņā ar šo direktīvu, neskarot konkurences noteikumu piemērošanu. Turklāt no šīs direktīvas preambulas 40. apsvēruma izriet, ka tās 30. pantam būtu jānodrošina attiecīgajiem subjektiem tiesiska noteiktība, kā arī attiecīgs lēmumu pieņemšanas process, īsā laikā nodrošinot Savienības tiesību vienveidīgu piemērošanu šajā jomā. Šie apsvērumi apstiprina, ka, izvērtējot saskaņā ar Direktīvas 2004/17 30. pantu veiktu pieprasījumu, Komisijai nav burtiski jāpiemēro LESD konkurences jomā paredzētie kritēriji un metodes.

30 Ciktāl prasītāja apgalvo, ka Lēmuma 2005/15 I pielikuma 3. punktā Komisija esot apstiprinājusi, ka ir piemērojami konkurences tiesību normu kritēriji, ir jākonstatē, ka Lēmuma 2005/15 I pielikuma 3. punkta pirmais teikums par attiecīgā produktu tirgus noteikšanu patiešām ir identisks attiecīgā produktu tirgus definīcijai, kas rodama Paziņojuma par tirgus definēšanu 7. punktā un attiecas uz Savienības konkurences tiesībām. Tomēr, pirmkārt, Lēmumā 2005/15 šis paziņojums nav minēts. Otrkārt, saskaņā ar Direktīvas 2004/17 30. panta 2. punktu kritērijiem, pēc kuriem nosakāms, vai darbība ir tieši pakļauta konkurencei, ir jābūt atbilstošiem Līguma normām konkurences jomā. Turklāt Komisija nav apstrīdējusi, ka atsaucēm uz Savienības konkurences tiesībām ir būtiska loma

Direktīvas 2004/17 30. pantā paredzētajā procedūrā, kā tas izriet tostarp no apstrīdētā lēmuma preambulas 17. apsvēruma, kurā Komisija īpaši atsaukusies uz Savienības konkurences noteikumiem, analizējot pakalpojumu savstarpējo aizstājamību.

31 Treškārt, jautājumā par Paziņojumu par tirgus definēšanu un Komisijas dokumentu "Ekonomikas rādītāju iesniegšanas un datu apkopošanas paraugprakse lietās, kuras attiecas uz LESD 101. un 102. panta piemērošanu, un apvienošanās lietās" jākonstatē, ka atsauce tajos ir izdarīta tikai un vienīgi uz Savienības konkurences tiesībām. No šiem dokumentiem nekādi neizriet, ka tajos minētie kritēriji un metodika Komisijai būtu jāpiemēro iepirkuma tiesību procedūrā.

32 Ceturtkārt, prasītāja apgalvo, ka Komisijas lēmumu pieņemšanas prakse attiecībā uz to ir radījusi tiesisku paļāvību, ka tirgus tiks noteikts atbilstoši konkurences tiesību metodēm vai atbilstoši Paziņojumam par tirgus definēšanu. Šajā ziņā tā atsaucas uz Komisijas 2007. gada 16. marta Lēmumu 2007/169/EK, ar kuru nosaka, ka 30. panta 1. punkts Direktīvā 2004/17 ir piemērojams dažiem kurjerpasta un paku sūtījumu pakalpojumiem Dānijā (OV L 78, 28. lpp.), uz Komisijas 2011. gada 16. decembra Īstenošanas lēmumu 2011/875/ES, ar kuru dažiem finanšu pakalpojumiem pasta nozarē Ungārijā piemēro atbrīvojumu no Direktīvas 2004/17 (OV L 343, 77. lpp.), un uz Komisijas 2014. gada 22. maija Īstenošanas lēmumu 2014/299/ES, ar kuru dažiem pakalpojumiem pasta nozarē Ungārijā piemēro atbrīvojumu no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17 (OV L 156, 10. lpp.).

33 Šai argumentācijai nevar piekrist. Proti, pirmkārt, jānorāda, ka Lēmuma 2007/169 preambulas 6. apsvērumā, gluži tāpat kā Īstenošanas lēmuma 2011/875 preambulas 10. apsvērumā un Īstenošanas lēmuma 2014/299 preambulas 6. apsvērumā, ir uzsvērts, ka vērtējums jautājumā par to, ka attiecīgie pakalpojumi bija tieši pakļauti konkurencei, ir veikts vienīgi Direktīvas 2004/17 īstenošanas mērķiem un neskar konkurences noteikumu piemērošanu. Turklāt Īstenošanas lēmuma 2014/299 juridiskais pamats bija nevis Direktīva 2004/17, bet gan Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV L 94, 243. lpp.). Otrkārt, jākonstatē, ka – atbilstoši Komisija teiktajam – apstrīdētajā lēmumā tā esot pareizi piemērojusi tādu tirgus noteikšanas metodi, kāda ir paredzēta Paziņojumā par tirgus definēšanu. Šajā ziņā no apstrīdētā lēmuma preambulas 17. apsvēruma izriet, ka, lai analizētu attiecīgo pakalpojumu savstarpējo aizstājamību, Komisija atsaukusies uz kritērijiem, kas rodami Lēmuma 2005/15 I pielikuma 3. punkta pirmajā teikumā, kas atbilst Paziņojuma par tirgus definēšanu 7. punktā rodamajai tirgus definīcijai. Tātad, ciktāl prasītāja apgalvo, ka Komisija nav piemērojusi šo paziņojumu, tās argumentācija ir neefektīva.

34 Tāpēc pirmais pamats ir jānoraida.

35 Ciktāl prasītāja šā pamata ietvaros vispārīgi apgalvo, ka Komisija esot kļūdaini, noraidījusi pētījumus, apsekojumus un pārbaudes, ko tā saistībā ar konkrētā tirgus noteikšanu veikusi atbilstoši Paziņojumam par tirgus definēšanu, jānorāda, ka šī argumentācija attiecas nevis uz vispārējo pieeju kritērijiem un metodikai, ko piemērojusi Komisija, bet gan uz Komisijas izvērtējumu jautājumā par to, vai dažādie attiecīgie pasta pakalpojumi bija tieši pakļauti konkurencei. Tātad šī argumentācija tiks izvērtēta saistībā ar otro līdz septīto pamatu, kuri attiecas uz Komisijas konstatējumiem par šo pasta pakalpojumu tiešu pakļautību konkurencei.

Par otro pamatu – Direktīvas 2004/17 kļūdaina piemērošana un pamatojuma nenorādīšana jautājumā par tiešu pakļautību konkurencei ar adresētām B2X vēstulēm saistīto iekšzemes pasta pakalpojumu tirgū

36 Prasītāja apgalvo, ka Komisija esot pārkāpusi Direktīvas 2004/17 30. pantu un ka tās lēmumā nav norādīts pamatojums, jo apstrīdētā lēmuma preambulas 14.–33. apsvērumā tā esot konstatējusi, ka ar adresētām B2X vēstulēm saistītie iekšzemes pasta pakalpojumi nav tieši pakļauti konkurencei Austrijā. Prasītājasprāt, Komisija esot pieļāvusi kļūdu, nosakot konkrēto tirgu. Proti, Komisija esot kļūdaini uzskatījusi, ka elektroniskā un pasta piegāde nav piederīgas vienam valsts mēroga B2X tirgum.

37 No apstrīdētā lēmuma preambulas 14.–33. apsvēruma izriet, ka Komisija ir secinājusi, ka ar adresētām B2X vēstulēm saistītie iekšzemes pasta pakalpojumi nav tieši pakļauti konkurencei Austrijā un ka līdz ar to Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punkts nav piemērojams līgumiem, kas paredzēti, lai dotu tiesības Austrijā veikt minētās darbības. Šo secinājumu Komisija izdarīja, apstrīdētā lēmuma preambulas 14.–30. apsvērumā konstatējusi, ka, tā kā prasītājas apgalvojumam, ka elektroniskā un pasta piegāde pieder vienam konkrētajam tirgum, nevar piekrist, attiecīgo produktu tirgus ir ar adresētām B2X vēstulēm saistīto pasta pakalpojumu tirgus. Pēc tam apstrīdētā lēmuma preambulas 31. un 32. apsvērumā tā konstatēja, ka prasītājai šajā tirgū ir ļoti spēcīgas pozīcijas un tās lēstā tirgus daļa ir [*konfidenciāli*] %, ka pasta tirgus ir pilnībā liberalizēts kopš 2011. gada janvāra un ka līdz šim liberalizācijas rezultātā pat tajos segmentos, kur konkurence ir vislielākā, proti, adresētu B2X vēstuļu piegādes pakalpojumi, konkurenti ir ieguvuši kopā tikai [*konfidenciāli*] %.

38 Ievadam jāatgādina, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka konkrētā tirgus definīciju, ciktāl tā ietver Komisijas veiktus sarežģītus ekonomiskus vērtējumus, Savienības tiesa pārbauda tikai ierobežotā mērā (pēc analoģijas skat. spriedumus, 2007. gada 17. septembris, *Microsoft*/Komisija, T-201/04, Krājums, EU:T:2007:289, 482. punkts; 2010. gada 15. decembris, *CEAHR*/Komisija, T-427/08, Krājums, EU:T:2010:517, 66. punkts, un 2012. gada 24. maijs, *MasterCard* u.c./Komisija, T-111/08, Krājums, EU:T:2012:260, 169. punkts).

39 Tomēr Savienības tiesai nav jāatturas pārbaudīt to, kā Komisija interpretējusi ekonomiska rakstura informāciju. Šajā ziņā tai ir jāpārbauda, vai Komisija ir pamatojusi savu vērtējumu ar precīziem, ticamiem un konsekventiem pierādījumiem, kuri veido visu atbilstošo datu kopumu, kas ir jāņem vērā, lai izvērtētu sarežģītu situāciju, un kas var pamatot no tiem izdarītos secinājumus (pēc analoģijas skat. spriedumus, 2011. gada 8. decembris, *Chalkor*/Komisija, C-386/10 P, Krājums, EU:C:2011:815, 54. punkts; *Microsoft*/Komisija, minēts 38. punktā, EU:T:2007:289, 482. punkts, un 2009. gada 9. septembris, *Clearstream*/Komisija, T-301/04, Krājums, EU:T:2009:317, 47. punkts).

40 Šajā ziņā jānorāda, ka Direktīva 2004/17 – atbilstoši tās 6. pantā teiktajam – vispārīgi attiecas uz darbībām, kas saistītas ar pasta pakalpojumu sniegšanu. Direktīvas 2004/17 30. pantā paredzētā procedūra ļauj atkāpties no šā noteikuma pēc kādas dalībvalsts vai kāda līgumslēdzēja saskaņā ar šā panta 4. un 5. punktu izteikta pieprasījuma, konstatējot, ka šī direktīva neattiecas uz līgumu, kas paredzēts, lai dotu tiesības veikt kādu no 3. līdz 7. pantā minētajām darbībām. Ja, kā tas ir noticis šajā lietā, kāds līgumslēdzējs ir lūdzis Komisijai konstatēt Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punkta piemērojamību kādai konkrētai darbībai, attiecīgajai dalībvalstij atbilstoši šā panta 5. punkta otrajai daļai ir jāinformē Komisija par visiem attiecīgajiem faktiem un jo īpaši par visiem normatīvajiem un administratīvajiem aktiem vai nolīgumiem, kas attiecas uz atbilstību šīs direktīvas 30. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, attiecīgā gadījumā pievienojot tādas neatkarīgas valsts iestādes pieņemto atzinumu, kura ir kompetenta attiecībā uz konkrēto darbību. Minētās direktīvas 30. panta 6. punkta pirmajā daļā ir noteikts, ka, lai pieņemtu lēmumu saskaņā ar šo pantu, Komisijai piešķir trīs mēnešu termiņu, kas sākas pirmajā darbdienā pēc dienas, kad tā saņēmusi paziņojumu vai pieprasījumu, un šo termiņu attiecīgi pamatotos gadījumos vienu reizi var pagarināt uz ne vairāk kā trīs mēnešiem. No Direktīvas 2004/17 30. panta 5. punkta ceturtās daļas izriet, ka gadījumā, ja, beidzoties šā panta 6. punktā noteiktajam termiņam, Komisija nav pieņēmusi lēmumu par šā paša panta 1. punkta piemērojamību attiecīgajai darbībai, šo 1. punktu uzskata par piemērojamu.

41 Šajā procedūrā redzams, ka pienākums pierādīt to, ka ir izpildīti Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punktā paredzētie nosacījumi, ir pieprasītājam un attiecīgajai dalībvalstij, jo Komisijai šajā gadījumā ir tikai ierobežotas pilnvaras salīdzinājumā ar plašajām izmeklēšanas pilnvarām, ar ko Savienības konkurences tiesību piemērošanā to apvelta Padomes 2002. gada 16. decembra Regula (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101. un 102.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), un Regula Nr. 139/2004. Turklāt Komisijai ir jāpieņem galīgs lēmums šīs direktīvas 30. panta 6. punktā noteiktajā termiņā, ja tā uzskata, ka šā panta 1. punktā paredzētie nosacījumi nav izpildīti.

42 Šim pamatam ir četras daļas. Pirmā ir par to, ka Komisija neesot pietiekami izvērtējusi prasītājas argumentāciju un neesot izpildījusi savu pamatojuma norādīšanas pienākumu. Otrā līdz ceturtā daļa attiecas uz vairākām Komisijas it kā pieļautām kļūdām apstrīdētajā lēmumā veiktajā vērtējumā. Otrā daļa ir par apstrīdētā lēmuma preambulas 18. un 19. apsvērumā rodamo it kā kļūdaino vērtējumu jautājumā par apgalvotajiem šķēršļiem elektroniskas rēķinu izrakstīšanas un rēķinu nosūtīšanas pa pastu savstarpējai aizstājamībai, kā arī par tirgus stāvokli. Trešajā daļā prasītāja apgalvo, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 20. un 21. apsvērumā Komisija, pirmkārt, esot kļūdaini interpretējusi prasītājas veikto hipotētiskā monopolista testu (turpmāk tekstā – "HM tests") un prasītājas iesniegtos no satricinājuma analīzes izrietošos datus par daudzumu un cenu attīstību un, otrkārt, nav izpildījusi savu pamatojuma norādīšanas pienākumu. Visbeidzot ceturtā daļa ir par to, ka nav norādīts pamatojums par apstrīdētā lēmuma preambulas 24. apsvērumā rodamo konstatējumu, ka prasītāja varētu novirzīt izmaksu kāpumu uz saviem klientiem.

43 Lai pamatotu savu argumentāciju un izskaidrotu, pirmkārt, prasītājas pieprasījumam par Direktīvas 2004/17 30. panta piemērošanu klātpievienoto konsultantu sabiedrības *E.* 2013. gada septembra pētījumu "Austrian communications market" (Austrijas sakaru tirgus) (turpmāk tekstā – "*ACM*" pētījums), otrkārt, tās veikto satricinājuma analīzi un, treškārt, Komisijas veiktās regresijas analīzes, prasītāja lūdz liecinieka statusā uzklausīt *ACM* pētījuma un satricinājuma analīzes autoru.

44 Šajā ziņā jāatgādina, ka prasībā atcelt tiesību aktu vienīgi Savienības tiesas ziņā ir pārbaudīt, vai uz apstrīdēto tiesību aktu attiecas kāds no LESD 263. pantā paredzētajiem prettiesiskuma iemesliem, taču tā nevar ar savu vērtējumu par zinātniski tehniskajiem faktiem aizstāt Savienības iestāžu vērtējumu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2000. gada 29. jūnijs, *DSG*/Komisija, T-234/95, Krājums, EU:T:2000:174, 146. un 168. punkts un tajos minētā judikatūra). Vienlīdz jāatgādina, ka saskaņā ar Reglamenta 92. panta 1. punktu Vispārējā tiesa nosaka pierādījumu savākšanas pasākumus, kurus tā uzskata par vajadzīgiem. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai tikai Vispārējās tiesas ziņā ir spriest par iespējamo vajadzību papildināt tās rīcībā esošo informāciju par tajā izskatāmajām lietām (skat. spriedumu, 2004. gada 7. oktobris, *Mag Instrument*/ITSB, C-136/02 P, Krājums, EU:C:2004:592, 76. punkts un tajā minētā judikatūra). Tātad Vispārējās tiesas ziņā ir vērtēt lūguma piemērotību atbilstoši strīda priekšmetam un vajadzībai veikt minēto liecinieku uzklausīšanu (rīkojums, 2006. gada 27. aprīlis, *L* /Komisija, C-230/05 P, Krājums-CDL, EU:C:2006:270, 47. punkts). Tā kā aspekti, kas būtu noskaidrojami, uzklausot liecinieku, attiecas uz atšķirīgām šā pamata daļām, *ACM* pētījuma un satricinājuma analīzes autora uzklausīšanas vajadzība būs vērtējama pēc tam, kad tiks izvērtēta prasītājas šajās daļās izklāstītā argumentācija.

Par pirmo daļu – prasītājas argumentācijas nepietiekama izvērtēšana un pamatojuma norādīšanas pienākuma neizpilde

45 Prasītāja apgalvo, ka Komisija neesot pietiekami izvērtējusi nedz tās iesniegtos pētījumus un ekspertīzes atzinumus, nedz vispārīgās tendences un tirgus definīciju, kas no tā izrietot, proti, ka piegāde gan pa pastu, gan elektroniski pieder vienam un tam pašam konkrētajam tirgum. Šādi rīkodamās, Komisija vienlīdz neesot izpildījusi savu pienākumu norādīt pamatojumu. Komisija esot vienīgi apstrīdētā lēmuma preambulas 15. apsvērumā konstatējusi, ka tas, ka abu veidu piegāde – gan elektroniskā, gan pa pastu – pieder pie viena un tā paša konkrētā tirgus, neatbilstot vērtējumiem, ko tā izklāstījusi savos līdzšinējos lēmumos. Proti, prasītāja uzsver, ka to, ka darījumu pasta sūtījumu piegādes veids ir

tehnoloģiski neitrāls, ir ņēmis vērā Savienības likumdevējs un pēc tam arī Austrijas likumdevējs, konkrēti elektroniskās rēķinu izrakstīšanas jomā ar to, ka elektroniski nosūtītie rēķini esot pielīdzināti pa pastu nosūtītajiem rēķiniem. Kādā 2008. gadā veiktā apsekojumā Komisijas eksperti esot paši konstatējuši, ka 57 % aptaujāto uzņēmumu nosūta elektroniskus rēķinus. Lielākā daļa šo elektronisko rēķinu tiekot nosūtīti kā elektroniskā pasta sūtījuma *PDF* formāta pielikums. Turklāt dažādos pētījumos esot pierādīts, ka ir cieša korelācija starp straujo platjoslas interneta attīstību un pasta sūtījumu aizstāšanu ar elektroniskajiem sūtījumiem. Tātad elektroniskā pasta un pasta sūtījumu savstarpējo aizstājamību tostarp arī attiecībā uz darījumu sarakstes svarīgo daļu, proti, rēķiniem, arī tehniskā ziņā nodrošināja lielais platjoslas interneta pieslēgumu īpatsvars Austrijā. Šo aizstāšanu apliecinot arī mijiedarbība starp pasta sūtījumu mazināšanos un elektronisko sakaru pieaugumu gan pasaules mērogā, gan Austrijā, kā arī prasītājas veiktie apsekojumi un HM tests. Pie viena un tā paša rezultāta esot nonākts atšķirīgos pētījumos.

46 Pirmām kārtām jautājumā par apgalvoto pamatojuma norādīšanas pienākuma neizpildi jāatgādina – bez jau iepriekš 20. punktā minētajām prasībām par pamatojuma norādīšanu –, ka, lai arī Komisijai nav pienākuma apspriest visus faktiskos un tiesību aspektus, kā arī apsvērumus, kuru dēļ tā pieņēmusi lēmumu par konkrētā tirgus definīciju, tai tik un tā saskaņā ar LESD 296. pantu ir jāmin vismaz tie fakti un apsvērumi, kuriem ir būtiska nozīme tās lēmuma loģiskajā struktūrā (šajā ziņā skat. spriedumu, 1998. gada 15. septembris, *European Night Services* u.c./Komisija, T-374/94, T-375/94, T-384/94 un T-388/94, Krājums, EU:T:1998:198, 95. punkts un tajā minētā judikatūra). Akta izdevējam nav jāizsaka viedoklis par acīmredzami otršķirīgiem apstākļiem vai priekšlaikus jāatspēko iespējamie iebildumi (šajā ziņā skat. spriedumu, 2005. gada 25. oktobris, Vācija un Dānija/Komisija, C-465/02 un C-466/02, Krājums, EU:C:2005:636, 106. punkts un tajā minētā judikatūra).

47 Šajā lietā prasītājas argumentācija nepierāda, ka Komisija nebūtu izpildījusi savu pamatojuma norādīšanas pienākumu. Proti, lai arī apstrīdētā lēmuma preambulas 15. apsvērumā Komisija patiešām konstatējusi, ka prasītājas apgalvojums par to, ka komercpasta piegādes veids ir tehnoloģiski neitrāls, kas savukārt nozīmējot, ka abi piegādes veidi – gan elektroniskā, gan pa pastu – pieder pie viena un tā paša tirgus, neatbilst vērtējumiem, ko tā izklāstījusi savos līdzšinējos lēmumos, apstrīdētā lēmuma preambulas 17.–26. apsvērumā tā tik un tā ir izdarījusi citus konstatējumus.

48 Proti, apstrīdētā lēmuma preambulas 17. apsvērumā Komisija ir norādījusi, ka saskaņā ar Savienības konkurences noteikumiem aizstājamība būtu jāanalizē, tostarp pamatojoties uz produkta īpašībām, cenām un paredzēto izmantojumu. Apstrīdētā lēmuma preambulas 18. apsvērumā Komisija konstatējusi būtībā, ka papīra rēķinu un elektronisko rēķinu raksturlielumi un paredzētais izmantojums ievērojami atšķiras tāpēc, ka, pirmkārt, lai varētu nosūtīt vai saņemt elektronisko rēķinu, varētu būt vajadzīgas kādas papildu infrastruktūras un, otrkārt, elektroniska rēķinu izrakstīšana varētu būt saistīta ar virkni papildvērtības pakalpojumu un citiem ieguvumiem. Šajā ziņā apstrīdētā lēmuma preambulas 19. apsvērumā tā norādījusi, ka ir arī situācijas, kurās elektroniskie rēķini ir kļuvuši obligāti *de jure* un *de facto*, un ka šajos gadījumos nerodas jautājums par savstarpējo aizstājamību, jo nosūtītājiem nav iespējas izvēlēties piegādi pa pastu. Apstrīdētā lēmuma preambulas 20.–22. apsvērumā, apstrīdot prasītājas veiktā HM testa rezultātus un tās iesniegtās diagrammas par daudzumu un cenu attīstību, Komisija ir konstatējusi, ka nav skaidru un neapstrīdamu pierādījumu tam, ka elektroniskā un pasta piegāde patiešām ir savstarpēji aizstājamas. Atbilstoši apstrīdētā lēmuma preambulas 23. apsvērumā teiktajam klienti – gan uzņēmumi, gan privātpersonas –, kuri nespēj vai nevēlas pāriet uz elektronisko saziņu, paliks kā tirgus segmenti, ko bez šaubām apkalpos tikai prasītāja, kurai šajā tirgū esot gandrīz monopolstāvoklis. Apstrīdētā lēmuma preambulas 24. apsvērumā Komisija ir konstatējusi, ka prasītāja varētu izmaksu kāpumu novirzīt uz klientiem, kuriem, ņemot vērā tiem raksturīgo priekšroku pasta piegādei, nebūtu citas izvēles kā akceptēt cenu pieaugumu. Apstrīdētā lēmuma preambulas 26. apsvērumā ir teikts, ka, lai gan elektronisko sakaru līdzekļu pieaugošā izmantojuma rezultātā vēstuļu piegādes tirgus kopējais apjoms samazinās, no tā nevar secināt, ka elektroniskie sakari ir radījuši tiešu konkurenci pasta sūtījumu piegādei.

49 Tātad – pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, – Komisija nav vienīgi konstatējusi, ka tas, ka abi piegādes veidi – gan elektroniskā, gan pa pastu – pieder pie viena un tā paša konkrētā tirgus, neatbilstot vērtējumiem, ko tā izklāstījusi savos līdzšinējos lēmumos. Apstrīdētajā lēmumā gan ir pietiekami izklāstīti iemesli, kāpēc Komisija uzskatījusi, ka attiecīgo produktu tirgus ir vienīgi ar adresētām B2X vēstulēm saistīto pasta pakalpojumu tirgus. Nav secināms, ka šis pamatojums neļautu ieinteresētajām personām uzzināt pieņemtā lēmuma pamatojumu un kompetentajai tiesai veikt savu kontroli.

50 Turklāt jākonstatē, ka lēmuma pamatojuma konkrētības pakāpei jābūt samērīgai ar materiālajām iespējām un tehniskajiem nosacījumiem vai termiņu, kurā tas jāpieņem (skat. spriedumu, 1990. gada 14. februāris, *Delacre* u.c./Komisija, C-350/88, Krājums, EU:C:1990:71, 16. punkts un tajā minētā judikatūra). Šajā lietā no apstrīdētā lēmuma preambulas 16. apsvēruma izriet, ka, ņemot vērā juridisko un faktisko situāciju Austrijā, Austrijas iestādes tika aicinātas paust viedokli par elektroniski un pa pastu veiktās piegādes savstarpēju aizstājamību un konkrētāk – par attiecīgā produkta tirgus definīciju, taču tās neesot spējušas sniegt papildu informāciju, kas atbalstītu prasītājas apgalvojumus. Turklāt Komisijai bija tikai ierobežotas pilnvaras un īss termiņš galīgā lēmuma pieņemšanai (skat. iepriekš 40. un 41. punktu).

51 Otrām kārtām prasītāja apgalvo, ka Komisija neesot pietiekami izvērtējusi nedz tās argumentāciju, nedz tās iesniegtos pētījumus vai ekspertīzes atzinumus, lai definētu konkrēto tirgu.

52 Šajā ziņā, pirmkārt, prasītāja apgalvo, ka Komisija nav ņēmusi vērā to, ka regulatīvā ziņā pa pastu nosūtītajiem rēķiniem ir pielīdzināti elektroniskie rēķini. Prasītājasprāt, to, ka darījumu pasta sūtījumu piegādes veids ir tehnoloģiski neitrāls, ir ņēmis vērā Savienības likumdevējs un pēc tam arī Austrijas likumdevējs konkrēti elektroniskās rēķinu izrakstīšanas jomā tādējādi, ka elektroniski nosūtītie rēķini esot pielīdzināti pa pastu nosūtītajiem rēķiniem.

53 Ar Padomes 2010. gada 13. jūlija Direktīvu 2010/45/ES, ar ko Direktīvu 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu groza attiecībā uz rēķinu piesūtīšanas noteikumiem (OV L 189, 1. lpp.), patiešām ir ieviesti noteikumi par to, ka – atbilstoši Direktīvas 2010/45 preambulas 8. apsvērumā teiktajam – pievienotās vērtības nodokļa (PVN) jomā izvirzīto prasību ziņā attieksmei pret papīra un elektroniskā formātā esošajiem rēķiniem ir jābūt vienādai.

54 Tomēr šis fakts vēl nepierāda, ka Komisija būtu pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, neuzskatīdama pasta piegādes un elektroniskas piegādes veidus par savstarpēji aizstājamiem. Proti, kā izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 19. apsvēruma, prasītāja neapstrīd, ka kopš 2014. gada janvāra elektroniska rēķinu izrakstīšana Austrijā ir kļuvusi *de jure* obligāta uzņēmumu attiecībās ar valdību federālajā līmenī. Tātad šajā gadījumā – kā Komisija to pamatoti konstatējusi apstrīdētā lēmuma preambulas 19. apsvērumā – jautājums par savstarpējo aizstājamību nerodas. Turklāt – kā izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 20. februāra Direktīvas 2008/6/EK, ar ko Direktīvu 97/67/EK groza attiecībā uz Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus pilnīgu izveidi (OV L 52, 3. lpp.), preambulas 3. apsvēruma – regulatīvā ziņā par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu LESD 14. panta izpratnē ir atzīti pasta pakalpojumi, nevis elektroniskie pakalpojumi. Šajā ziņā runājot par prasītājas argumentu, ka atšķirīgas vēstuļu piegādes iespējas ir izsmeļoši iztirzātas Direktīvā 2008/6, jākonstatē, ka prasītāja vienīgi atsaucas uz šīs direktīvas preambulas 14., 15., 19. un 22. apsvērumu, taču tajos elektroniskās piegādes veidi ir minēti visnotaļ vispārīgi. Turklāt saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 15. decembra Direktīvas 97/67/EK par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (OV 1998, L 15, 14. lpp.) 3. pantu universālā pakalpojuma statuss ir tieši pasta pakalpojumu piedāvājumam. Tātad – pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, – nav secināms, ka pa pastu un elektroniski piegādātie rēķini vispārīgi būtu regulatīvā ziņā savstarpēji pielīdzināti.

55 Otrkārt, prasītāja apgalvo, ka Komisija neesot pietiekami ņēmusi vērā, ka elektroniskā pasta un pasta sūtījumu savstarpējā aizstājamība, ko Austrijā tehniskā ziņā esot nodrošinājis lielais platjoslas interneta pieslēgumu īpatsvars, ir pierādīta ar makroekonomiskiem datiem un tendencēm, kas norāda uz pastāvošo mijiedarbību starp pasta sūtījumu mazināšanos un elektronisko sakaru pieaugumu. Prasītājasprāt, no *ACM* pētījuma 2.3.2. punkta izriet, ka [*konfidenciāli*] % sakaru uzņēmumu nosūta elektroniskus rēķinus un ka [*konfidenciāli*] % šo uzņēmumu saņem elektroniskus rēķinus. Tirgus nosacījumu maiņa attiecībā uz elektronisko aizstāšanu radot pietiekamu konkurenci, kurai esot pakļauta prasītāja.

56 Šajā ziņā, pirmkārt, jānorāda, ka Lēmuma 2005/15 I pielikuma 3. punktā ir noteikumi, ar kuriem paredzēts definēt attiecīgo produktu tirgu. Šajos noteikumos ir teikts, ka konkrētais tirgus ietver visas preces vai pakalpojumus, ko patērētājs uzskata par apmaināmiem vai aizvietojamiem to īpašību, cenu un paredzētā lietojuma dēļ. Turklāt Lēmuma 2005/15 I pielikuma 3. punkts ietver neizsmeļošu to faktoru uzskaitījumu, kas parasti tiek uzskatīti par svarīgiem, lai definētu šo konkrēto tirgu, un ir jāņem vērā, veicot izpēti. Šie faktori ir fiziskās līdzības pakāpe starp attiecīgajiem produktiem vai pakalpojumiem, jebkāda atšķirība preču paredzētajā lietojumā, cenu atšķirība starp divām precēm, izmaksas, kas rodas, pārejot no vienas preces uz otru, ja tas attiecas uz divām potenciāli konkurējošām precēm, patērētāju izveidota vai fiksēta priekšroka kādam preces tipam vai kategorijai un preču klasifikācija (profesionālo asociāciju nomenklatūras utt.).

57 Otrkārt, judikatūrā ir teikts, ka konkrētā tirgus jēdziens nozīmē, ka starp tajā ietilpstošajām precēm var pastāvēt efektīva konkurence, tādējādi ir jāpastāv pietiekamam savstarpējās aizstājamības līmenim, lai visas preces, kas ietilpst vienā un tajā pašā tirgū, varētu izmantot vienām un tām pašām vajadzībām (pēc analoģijas skat. spriedumus, 1979. gada 13. februāris, *Hoffmann-La Roche*/Komisija, 85/76, Krājums, EU:C:1979:36, 28. punkts, un 2007. gada 30. janvāris, *France Télécom*/Komisija, T-340/03, Krājums, EU:T:2007:22, 80. punkts). Savstarpējo aizstājamību vai aizvietojamību izvērtē ne tikai no attiecīgo preču vai pakalpojumu objektīvo īpašību viedokļa, bet ir jāņem vērā arī konkurences apstākļi un pieprasījuma un piedāvājuma struktūra tirgū (pēc analoģijas skat. spriedumu *CEAHR*/Komisija, minēts 38. punktā, EU:T:2010:517, 67. punkts un tajā minētā judikatūra).

58 Pat ja pieņemtu – kā apgalvo prasītāja –, ka ir mijiedarbība starp, no vienas puses, pasta sūtījumu mazināšanos un, no otras puses, elektronisko sakaru pieaugumu un lielo platjoslas interneta pieslēgumu īpatsvaru Austrijā, šie fakti nekādi nepierāda, ka Lēmumā 2005/15 un iepriekš 57. punktā minētajā judikatūrā paredzēto kritēriju gaismā Komisija būtu pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, neuzskatīdama, ka attiecīgie pasta pakalpojumi ir aizstājami ar elektroniskajiem pakalpojumiem. Proti, no apstrīdētā lēmuma preambulas 17. apsvēruma izriet, ka savstarpējo aizstājamību Komisija ir analizējusi saskaņā ar Savienības konkurences noteikumiem, tostarp pamatojoties uz produkta īpašībām, cenām un paredzēto izmantojumu. Apstrīdētā lēmuma preambulas 18. apsvērumā, atbildot uz prasītājas apgalvojumu, ka Austrijā interneta un platjoslas pakalpojumu izplatība ir ļoti augsta, Komisija konstatējusi, ka ir redzams, ka papīra rēķinu un elektronisko rēķinu īpašības un paredzētais izmantojums ievērojami atšķiras. Šos konstatējumus neatspēko tas, ka iespējami ir mijiedarbība starp, no vienas puses, pasta sūtījumu mazināšanos un, no otras puses, elektronisko sakaru pieaugumu un lielo platjoslas interneta pieslēgumu īpatsvaru.

59 Kas attiecas uz argumentāciju par to, ka no *ACM* pētījuma 2.3.2. punkta izriet, ka [*konfidenciāli*] % sakaru uzņēmumu nosūta elektroniskus rēķinus un ka [*konfidenciāli*] % šo uzņēmumu saņem elektroniskus rēķinus, jākonstatē, ka šā pētījuma 1.2. punktā ir teikts, ka tikai [*konfidenciāli*] % visu aptaujāto subjektu ir uzskatījuši elektronisko pastu par vēstuļu aizstājošu, savukārt [*konfidenciāli*] % uz vēstulēm un elektroniskā pasta sūtījumiem raudzījušies kā gan uz aizstājošiem, gan uz papildinošiem un ka [*konfidenciāli*] % elektroniskajā pastā saskatījuši vēstuļu papildinātāju, nevis aizstājēju. Tātad šī argumentācija nepierāda acīmredzamas kļūdas esamību Komisijas vērtējumā par konkrētā tirgus definīciju. Turklāt, ciktāl prasītāja apgalvo, ka Komisija neesot nekādi nošķīrusi dažādos rēķinu veidus, jānorāda, pirmkārt, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 18. apsvērumā Komisija ir izvērtējusi vairākus elektroniskās rēķinu izrakstīšanas veidus un, otrkārt, ka prasītāja nav pierādījusi, ka tā pati būtu

administratīvās procedūras gaitā veikusi šādu nošķiršanu, lai konstatētu savstarpējo aizstājamību starp elektroniski un pa pastu veiktās piegādes veidu. Šajā ziņā nav pietiekami ar prasītājas pieprasījuma pielikumā esošo izklāstu par pasta sūtījumu sadalījumu Austrijā, uz kuru tā atsaucas.

60 Treškārt, ciktāl prasītāja norāda, ka Komisija nav pietiekami ņēmusi vērā tās pasūtītā HM testa rezultātus, jākonstatē, ka šos rezultātus Komisija ir izvērtējusi apstrīdētā lēmuma preambulas 20. apsvērumā un tos ir noraidījusi, uzskatot, ka, lai gan no minētajiem rezultātiem šķietami izriet, ka papīra un elektroniskais pasts pieder tam pašam konkrētajam tirgum, daži apsekojuma struktūras tehniskie aspekti rada šaubas par tā rezultātu derīgumu. Šā noraidījuma dibinātība tiks izvērtēta turpinājumā, iztirzājot šā pamata trešo daļu, kas ir par HM testa un no satricinājuma analīzes izrietošo datu par daudzumu un cenu attīstību it kā kļūdaino interpretāciju, kā arī pamatojuma norādīšanas pienākuma neizpildi.

61 Ceturtkārt, prasītāja apgalvo, ka pašas Komisijas pasūtītajos pētījumos ir secināts, ka abi piegādes veidi – piegāde pa pastu un elektroniski – ir savstarpēji aizstājami. Tāsprāt, sabiedrības *WIK-Consult* 2013. augusta pētījumā "Main developments in the postal sector (2010–2013)" (Galvenās norises pasta nozarē (2010–2013)) (turpmāk tekstā – "*WIK* 2013. gada pētījums") ir skaidri parādīts, ka pastāv fiziskās pasta piegādes aizstāšana ar elektronisko piegādi un ka tādējādi pastāv konkurence. *Nikali* pētījumā "The substitution of letter mail in targeted communication" (Pasta sūtījumu aizstāšana adresētajā saziņā) un *Copenhagen Economics* pētījumā "Main developments in the postal sector (2008–2010)" (Galvenās norises pasta nozarē (2008–2010)) ir gūti līdzīgi rezultāti.

62 Šajā ziņā, pirmkārt, jākonstatē, ka, neiesniegusi šos pētījumus Vispārējā tiesā, prasītāja nevar pierādīt, ka Komisija būtu pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā par konkrētā tirgus definīciju. Prasības pieteikuma 34. un 39. zemsvītras piezīmē izdarītā atsauce uz interneta vietnēm par *Nikali* un *Copenhagen Economics* pētījumiem neatsver šo prasības pamatošanai piesaukto dokumentu neiesniegšanu atbilstoši 1991. gada 2. maija Vispārējās tiesas Reglamenta 43. pants 4. punktam. Otrkārt, ciktāl daļu no *WIK* 2013. gada pētījuma ir iesniegusi Komisija, jākonstatē, ka šis pētījums elektroniskās piegādes iespējā saskata iemeslu iespējamam pieprasījuma samazinājumam pasta tirgos. Tomēr jautājumā par konkurences stāvokli pasta sūtījumu tirgū šis pētījums vienlīdz konstatē, ka konkurences intensitāte joprojām ir vāja un ka tradicionālie pakalpojumu sniedzēji saglabā dominējošu stāvokli. Tātad, balstoties uz šo, nav secināms, ka Komisija būtu kļūdaini konstatējusi, ka attiecīgie pasta pakalpojumi nav pakļauti tiešai konkurencei.

63 Piektkārt, ciktāl šajā ziņā prasītāja apgalvo, ka Komisija esot sekojusi kādam Francijas konkurences iestādes lēmumam, kurā balss pārraide ar interneta protokolu (*VoIP*) esot atzīta par fiksēto telefoniju aizstājošu un tāpēc piederīgu tam pašam tirgum, jākonstatē, ka tā nav norādījusi nekādu informāciju, kas ļautu konstatēt, ka šis lēmums ir salīdzināms ar aplūkojamo gadījumu. Turklāt jautājumā par prasītājas argumentu, ka kādā 2014. gada maija informatīvā apkārtrakstā par konkurences jautājumiem Komisija esot apstiprinājusi, ka elektroniskā aizstāšana tieši ietekmē pasta nozari, pietiek vien konstatēt, ka šajā apkārtrakstā ir skaidri norādīts, ka tas Komisijai nav saistošs. Visbeidzot – pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, – tas, ka Komisijā kāda kompetentā nodaļa, kas agrāk tika saukta "Pasta pakalpojumi", tika pārdēvēta par "Tiešsaistes pakalpojumi un pasta pakalpojumi", nebūt neļauj konstatēt, ka Komisija būtu pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā par konkrētā tirgus definīciju. Tas, ka kāda Komisijas nodaļa ir nodēvēta par "Tiešsaistes pakalpojumi un pasta pakalpojumi", nav tāds konkrētā tirgus analīzes elements, kas ļautu konstatēt, ka šie pakalpojumi ir tiešā konkurencē.

64 Sestkārt, argumentācijā par to, ka Komisija neesot ņēmusi vērā, ka par universālā pakalpojuma pielāgošanu faktiskajiem tirgus nosacījumiem tiek diskutēts, prasītāja atsaucās uz kādu Vācijas regulatīvās iestādes 2014. gada novembra apcerējuma dokumentu un kādu *European Regulators Group for Postal Services* (Eiropas Pasta pakalpojumu regulatoru grupa, *EGRP*) 2014. gada septembra apcerējuma dokumentu. Šajā ziņā jāatgādina pastāvīgās judikatūras atziņa, ka apstrīdētā tiesību akta tiesiskums ir jānovērtē atbilstoši faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem dienā, kad šis akts tika pieņemts (skat. spriedumus, 2000. gada 28. marts, *T. Port*/Komisija, T-251/97, Krājums, EU:T:2000:89,

38. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2008. gada 10. aprīlis, *Deutsche Telekom*/Komisija, T-271/03, Krājums, EU:T:2008:101, 244. punkts un tajā minētā judikatūra). Tātad šajā lietā principā būtu jābalstās uz tiesisko regulējumu, kas izriet no apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī piemērojamajiem tiesību aktiem. Ievērojot, ka attiecīgie apcerējuma dokumenti ir sagatavoti jau pēc tam, kad Komisija 2014. gada 2. aprīlī bija pieņēmusi apstrīdēto lēmumu, nav secināms, ka Komisija būtu pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā par konkrētā tirgus definīciju, neņemdama tos vērā. Turklāt prasītāja nav pierādījusi, ka apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī būtu pastāvējuši turpmāku attiecīgā tiesiskā regulējuma grozījumu projekti Savienībā vai Austrijā.

65 Turklāt, ciktāl prasītāja šajā ziņā uzsver, ka atbilstoši Direktīvas 2004/17 preambulas 40. apsvērumā teiktajam ir jāņem vērā pašreizējās vai paredzamās konkurences radīšanas sekas, jānorāda, ka saskaņā ar šīs direktīvas 30. panta 1. punktu attiecīgajiem tirgiem nav piemērojama šī direktīva, ja dalībvalstī, kurā attiecīgo darbību veic, uz to attiecas tieša konkurence tirgos, kuriem piekļuve nav ierobežota. Tāpēc tiešas pakļautības konkurencei izvērtējums ir jāveic, pamatojoties uz informāciju, kas pieejama brīdī, kad pieņemts lēmums, ar kuru tiek noslēgta Direktīvas 2004/17 30. pantā paredzētā procedūra, tomēr neizslēdzot iespēju, ka atbilstoši šai procedūrai nākotnē tiek iesniegts jauns pieprasījums.

66 Tātad pirmā daļa ir jānoraida.

Par otro daļu – kļūdains vērtējums jautājumā par apgalvotajiem šķēršļiem elektroniskas rēķinu izrakstīšanas un rēķinu nosūtīšanas pa pastu savstarpējai aizstājamībai, kā arī par tirgus stāvokli

67 Atsaucoties uz *ACM* pētījumu, prasītāja apgalvo, ka Komisija esot pieļāvusi kļūdas, apstrīdētā lēmuma preambulas 18. un 19. apsvērumā konstatēdama šķēršļus elektroniskas rēķinu izrakstīšanas un rēķinu nosūtīšanas pa pastu savstarpējai aizstājamībai, un ka tās tirgus stāvokļa vērtējums esot kļūdains.

68 Jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 18. apsvērumā Komisija būtībā uzskatīja, ka papīra rēķinu un elektronisko rēķinu īpašības un paredzētais izmantojums ievērojami atšķiras tāpēc, ka, pirmkārt, lai varētu nosūtīt vai saņemt, piemēram, elektronisko rēķinu, kas ļauj veikt automatizētu apstrādi, var būt vajadzīgas dažas papildu infrastruktūras; tas jo īpaši attiecas uz B2B elektroniskajiem rēķiniem. Šādām infrastruktūrām var būt nepieciešamība izmantot ārpakalpojumus vai īpašu lietojumprogrammu, elektronisko parakstu utt. Otrkārt, elektronisko rēķinu izmantošana varētu būt saistīta ar virkni papildvērtības pakalpojumu un citu ieguvumu, kā, piemēram, iespēju veikt automatizētu apstrādi un iespēju, ka maksājumus finansē trešā persona. Apstrīdētā lēmuma preambulas 19. apsvērumā Komisija ir norādījusi, ka kopš 2014. gada janvāra elektroniska rēķinu izrakstīšana ir kļuvusi obligāta *de jure* uzņēmumu attiecībās ar valdību federālā līmenī un ka tādā gadījumā jautājums par savstarpējo aizstājamību nerodas, jo nosūtītājiem nav iespējas izvēlēties piegādi pa pastu. Turklāt esot arī citas līdzīgas situācijas, kurās elektroniskie rēķini kļuvuši obligāti *de facto* patērētāju vai piegādātāju lielā pieprasījuma dēļ.

69 Pirmām kārtām jautājumā par apstrīdētā lēmuma preambulas 18. apsvērumā rodamajiem Komisijas konstatējumiem prasītāja apgalvo, ka Komisija neesot ņēmusi vērā, ka liels vairums elektroniski nosūtīto rēķinu ir elektroniskā pasta sūtījumi ar *PDF* formāta pielikumu, kas nedz raksturlielumu, nedz lietojuma ziņā nekādi neatšķiras no papīra formā pa pastu nosūtīta rēķina.

70 Šajā ziņā jākonstatē, ka no *ACM* pētījuma 2.3.2. punkta – uz ko Komisija atsaukusies apstrīdētā lēmuma preambulas 18. apsvērumā iekļautajā 14. zemsvītras piezīmē – izriet, ka pastāv dažādi elektroniskas rēķinu izrakstīšanas modeļi, kas atšķiras pēc automatizācijas līmeņa. Šajā pētījumā ir teikts, ka pastāv, pirmkārt, pusautomatizēti procesi ar interneta palīdzību, izmantojot *PDF* rēķinus, interneta portālus vai pakalpojumu sniedzēju un, otrkārt, automatizēta elektroniska nepārtrauktas aizsardzības (*end-to-end*) rēķinu izrakstīšana kā pilnīgi integrēts maksājuma uzdevuma process. No šā pētījuma izriet, ka, lai arī pusautomatizēts process internetā ar *PDF* rēķinu izmantošanu ir sakaru formāts, kam priekšroka tiek dota B2C attiecībās, arī interneta portālus jau izmantojusi liela daļa

elektronisko rēķinu nosūtīšanu izmantojošo uzņēmumu, un pakalpojumu sniedzēji tiek izmantoti tostarp elektroniskai rēķinu izrakstīšanai B2B Eiropas līmenī. Šajā ziņā *ACM* pētījumā ir precizēts, ka pastāv pakalpojumu sniedzēji, kas nodrošina dokumenta autentiskumu, izmantojot elektronisku parakstu. Turklāt atbilstoši *ACM* pētījumā teiktajam, lai saņemtu un nosūtītu elektronisko rēķinu, uzņēmumi izmanto ārēja pakalpojumu sniedzēja risinājumus vai iekšēju specializētu lietojumprogrammatūru, ko tie paši programmējuši.

71 Ievērojot šos prasītājas Komisijai pārsūtītajā *ACM* pētījumā rodamos konstatējumus, nav secināms, ka būtu kļūdains apstrīdētā lēmuma preambulas 18. apsvērumā Komisijas izdarītais konstatējums, ka, lai varētu nosūtīt vai saņemt elektronisko rēķinu, varētu būt vajadzīgas kādas papildu infrastruktūras un ka elektroniska rēķinu izrakstīšana varētu būt saistīta ar virkni papildvērtības pakalpojumu un citiem ieguvumiem.

72 Otrām kārtām jautājumā par apstrīdētā lēmuma preambulas 19. apsvērumā rodamajiem Komisijas konstatējumiem prasītāja apgalvo, ka federālā līmenī uzņēmumu attiecībās ar valdību nosūtīto rēķinu tirgus daļa ir tikai [*konfidenciāli*] % un ka tāpēc to var neņemt vērā, vērtējot konkrētā tirgus noteikšanu. Turklāt situācijas, kurās elektroniskie rēķini ir kļuvuši obligāti *de facto*, ņemt vērā neesot nedz piemēroti, nedz atbilstoši līdzšinējiem Komisijas lēmumiem. Turklāt Komisija neesot nekādi izklāstījusi, kāda esot attiecīgā tirgus daļa, nedz kā tā ietekmējot konkrētā tirgus noteikšanu.

73 Šajā ziņā, pirmkārt, jānorāda, ka, lai arī rēķini, kas federālā līmenī tiek nosūtīti uzņēmumu attiecībās ar valdību, var tikt uzskatīti par nenozīmīgiem to niecīgā daudzuma dēļ, Komisija tik un tā varēja, šajā ziņā nekļūdoties, uzskatīt, ka šāda rēķinu izrakstīšana, attiecībā uz kuru jautājums par savstarpējo aizstājamību nerodas, pastāv.

74 Otrkārt, ciktāl Komisija uzskatījusi, ka pastāv citas līdzīgas situācijas, kurās patērētāju vai piegādātāju lielā pieprasījuma dēļ elektroniskie rēķini kļuvuši *de facto* obligāti, jākonstatē, ka šā lēmuma preambulas 19. apsvērumā iekļautajā 15. zemsvītras piezīmē tā atsaukusies uz *ACM* pētījuma 2.3.2. punktu. No šā pētījuma izriet, ka uzņēmumu izvēle jautājumā par rēķinu izrakstīšanas veidu ir atkarīga tostarp no uzņēmumu starpā esošajām darījumu attiecībām, pieredzes piegādātāju tīklā vai klientu pieprasījuma. Atbilstoši *ACM* pētījumā teiktajam elektroniskās rēķinu izrakstīšanas izmantošanas ekonomiskie iemesli ir atkarīgi galvenokārt no ārējiem tirgus dzinuļiem, proti, ievērojama klientu vai piegādātāju pieprasījuma vai valdības ierosmes, kuras rezultātā tā tiek padarīta obligāta.

75 Ievērojot šo atsauci uz *ACM* pētījumu, *de facto* situācija, uz kuru Komisija ir atsaukusies, juridiski pietiekami izriet no apstrīdētā lēmuma. Jautājumā par šīs situācijas skarto tirgus daļu jāatgādina, ka, ievērojot, ka Direktīvas 2004/17 30. pantā paredzētajā procedūrā Komisijai ir ierobežotas izmeklēšanas pilnvaras un ka pierādīšanas pienākums ir prasītājai (skat. iepriekš 40. un 41. punktu), nav pieprasāms, lai Komisija vērtētu ko vairāk nekā tikai prasītājas pieprasījumā veiktos konstatējumus. Šajā ziņā vienlīdz jānorāda, ka no apstrīdētā lēmuma preambulas 16. apsvēruma izriet, ka Austrijas iestādes neesot spējušas sniegt papildu informāciju, kas atbalstītu prasītājas apgalvojumus (skat. iepriekš 50. punktu). Jautājumā par šīs *de facto* situācijas ietekmi uz konkrētā tirgus noteikšanu jāsaka, ka no apstrīdētā lēmuma preambulas 30. apsvēruma – kurā teikts, ka Komisija ir definējusi attiecīgo produktu tirgu tostarp, pamatojoties uz šā lēmuma preambulas 19. apsvērumā minēto informāciju, – izriet, ka šis aspekts ir elements, ko Komisija ir ņēmusi vērā, definējot konkrēto tirgu. Turklāt nekas neļauj uzskatīt, ka konkrētā tirgus definēšanai paredzētie kritēriji (skat. iepriekš 56. un 57. punktu) izslēgtu iespēju ņemt vērā *de facto* situāciju. Visbeidzot, ciktāl prasītāja apgalvo, ka šī ņemšana vērā neatbilstot Komisijas līdzšinējiem lēmumiem, prasītāja ne tikai nesniedz nevienu norādi uz Komisijas iepriekšējiem lēmumiem, ar kuriem varētu pamatot tās argumentāciju, bet arī neizklāsta nevienu argumentu, ar kuru būtu pierādāms, ka Komisijai šajā gadījumā bija saistoša tās pašas lēmumpieņemšanas prakse. Šī argumentācija nav pieņemama.

76 Līdz ar to otrā daļa jānoraida.

Par trešo daļu – HM testa un no satricinājuma analīzes izrietošo datu par daudzumu un cenu attīstību kļūdaina interpretācija, kā arī pamatojuma norādīšanas pienākuma neizpilde

77 Šajā daļā ir divi iebildumi. Pirmais ir par to, kā vērtēts HM tests, kuru prasītāja pasūtījusi sava pieprasījuma pamatošanai. Otrais iebildums ir par to, ka kļūdaini esot interpretēti prasītājas iesniegtie no satricinājuma analīzes izrietošie dati par daudzumu un cenu attīstību.

– Par pirmo iebildumu – HM testa kļūdaina interpretācija un pamatojuma norādīšanas pienākuma neizpilde

78 Prasītāja apgalvo, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 20. apsvērumā Komisija, pirmkārt, kļūdaini interpretējusi HM testu, ko prasītāja pasūtījusi jautājumā par adresēto B2X vēstuļu iekšzemes tirgu un kas pierādot, ka piegāde pa pastu un elektroniski pieder vienam un tam pašam tirgum, un, otrkārt, nav izpildījusi savu pamatojuma norādīšanas pienākumu.

79 No lietas materiāliem izriet, ka *ACM* pētījumā ietilpstošais apsekojums, kas ietver HM testu, tika veikts attiecībā uz 451 uzņēmumu un ietvēra divējādus jautājumus. Pirmkārt, ar virkni tiešu jautājumu uzņēmumi tika aptaujāti par savu praksi darbā ar komercpastu. Pamatjautājums bija par to, vai šie uzņēmumi nosūtītu savas vēstules elektroniski, ja pasta tarifs vēstules piegādei pieaugtu no 62 līdz 65,1 centam. Uzņēmumiem bija jāizvēlas kāda no septiņām atšķirīgām atbildēm, proti, bez pārmaiņām, pilnīgas pārmaiņas vai pārmaiņas tikai attiecībā uz 10, 20, 30, 50 vai 75 % vēstuļu kopskaita. Otrkārt, tika uzdoti aplinki jautājumi, kas tieši neattiecās uz reakciju uz cenu pieaugumu. Uzņēmumiem bija jānorāda, kuru no diviem dažādiem pakalpojumiem, kas definēti ar virkni raksturlielumu, tie izvēlētos.

80 Apstrīdētā lēmuma preambulas 20. apsvērumā Komisija ir norādījusi:

“Pieprasījuma iesniedzējs veica [HM testu], izmantojot no 451 Austrijas uzņēmuma savāktus apsekojuma datus. Pētījumā bija iekļauta virkne netiešu jautājumu, lai ar saistītu analīzes metožu palīdzību noskaidrotu, vai priekšroka tiek dota papīra vai elektroniskajam pastam. No tā rezultātiem, šķiet, izriet, ka, pasta tarifiem pieaugot par 5 %, vēstuļu sūtīšanas apmēri samazinātos par [*konfidenciāli*] %. Lai gan no minētajiem rezultātiem izriet, ka papīra un elektroniskais pasts pieder tam pašam konkrētajam tirgum, daži apsekojuma struktūras tehniskie aspekti rada šaubas par tā rezultātu derīgumu. Piemēram, īpašību kopums produktu definēšanai ir izraudzīts tādā veidā, kas varētu rosināt zināmu noslieci par labu elektroniskajiem saziņas līdzekļiem. Šķiet, ka strīdīgie pieņēmumi nav izmantoti attiecīgajā ekonomikas literatūrā, kurā izmantotas saistītās analīzes metodes, un nav iespējams novērtēt to ietekmi uz paredzamo samazinājumu [*konfidenciāli*] % apmērā.”

81 Pirmām kārtām prasītāja apgalvo, ka Komisija neesot izpildījusi savu pamatojuma norādīšanas pienākumu, jo neesot izklāstījusi nedz iemeslu, kāpēc, tāsprāt, esot noticis zināms sagrozījums par labu elektronisko sakaru līdzekļiem, nedz ekonomiskajā literatūrā apstrīdēto pieņēmumu saturu.

82 Šajā ziņā jautājumā par apstrīdētajā lēmumā rodamo pamatojumu, ar kuru Komisija konstatējusi zināmu sagrozījumu par labu elektronisko sakaru līdzekļiem, jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 20. apsvērumā Komisija norādījusi, ka, piemēram, šādu konstatējumu tai licis izdarīt veids, kādā ticis izraudzīts produktu definēšanai izmantoto raksturlielumu kopums. Jautājumā par apstrīdētajiem pieņēmumiem no apstrīdētā lēmuma preambulas 20. apsvēruma izriet, ka runa ir nevis par ekonomiskajā literatūrā apstrīdētiem pieņēmumiem, bet gan pieņēmumiem, kas minēti attiecīgajā apsekojumā.

83 Apstāklis, ka apstrīdētajā lēmumā paustajai Komisijas kritikai jautājumā par HM testa rezultātiem trūkst konkrētības, patiešām var šķist ne visai iepriecinošs. Tomēr, ievērojot apstrīdētā lēmuma pieņemšanas kontekstu, ko raksturo tostarp noteikts termiņš galīga lēmuma pieņemšanai (skat. iepriekš 40. punktu), Komisija šajā gadījumā nav neizpildījusi savu pienākumu pietiekami pamatot apstrīdēto

lēmumu atbilstoši iepriekš 20. un 46. punktā izklāstītajām judikatūras prasībām. Šajā ziņā būtu pārmērīgi prasīt, lai detalizēti tiktu aprakstīta katra kritika par katru attiecīgajā apsekojumā izraudzīto raksturlielumu vai par katru tajā minēto pieņēmumu, kas apstrīdēts. Tas tā ir vēl jo vairāk tāpēc, ka prasītāja bija cieši iesaistīta administratīvajā procedūrā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2008. gada 10. jūlijs, *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America*/*Impala*, C-413/06 P, Krājums, EU:C:2008:392, 179. un 180. punkts un tajos minētā judikatūra). Proti, no lietas materiāliem izriet, ka prasītājas nolīgtais un par šo apsekojumu atbildīgais eksperts 2013. gada 2. decembrī bija sagatavojis aptaujas anketas, uz kurām tika balstīts attiecīgais apsekojums, un 2014. gada 6. martā tikās ar Komisijas dienestiem. Turklāt nākamajā dienā Komisija šim ekspertam nosūtīja lēmuma projektu un to ar viņu apsprieda kādā 2014. gada 28. martā rīkotā sanāksmē. Lēmuma projekts, kas izvērtēts 2014. gada 28. marta sanāksmē un kuru Komisija iesniegusi Vispārējās tiesas noteikto procesa organizatorisko pasākumu (skat. iepriekš 12. punktu) ietvaros, jau ietvēra apstrīdētā lēmuma preambulas 20. apsvēruma formulējumu.

84 Turklāt jākonstatē, ka gan kritika, ko Komisija izteikusi jautājumā par produktu definēšanai izraudzīto raksturlielumu izvēli, gan kritika par apstrīdētajiem pieņēmumiem attiecas uz strīdīgā apsekojuma aplinkajiem jautājumiem. Tas, ka prasītāja prasības pieteikumā apgalvo, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 20. apsvērumā Komisija esot analizējusi vienīgi aplinkos, bet ne tiešos jautājumus, ir vēl viena pazīme, kas ļauj konstatēt, ka Komisijas pamatojums prasītājai bija zināms.

85 Otrām kārtām prasītāja pārmet, ka Komisija esot kļūdaini interpretējusi HM testu un neesot iesniegusi ekspertīzes vai apsekojuma atzinumus, ar kuriem varētu atspēkot tās apsekojumus. Prasītājasprāt, lai arī HM tests aptver gan tiešus, gan aplinkus jautājumus, Komisija neesot analizējusi klientiem uzdotos tiešos jautājumus, kam esot svarīga nozīme. Atsaucoties uz Komisijas praksi, kā arī uz Paziņojumu par tirgus definēšanu, prasītāja apgalvo, ka Komisija parasti mēdz izmantot tās rīcībā attiecīgo uzņēmumu nodotos tirgzinības pētījumus kā pierādījumu tirgus noteikšanai, taču šoreiz tā šādi neesot rīkojusies. Rezultāti, kas gūti, aptaujājot klientus ar kādu tiešu jautājumu, pierādot, ka [*konfidenciāli*] % aptaujāto uzņēmumu cenu minimāla paaugstinājuma gadījumā pilnībā vai daļēji aizstātu savu vēstuļu sūtīšanu pa pastu ar elektronisku nosūtīšanu un ka [*konfidenciāli*] % aptaujāto uzņēmumu turpinātu veikt sūtīšanu pa pastu. Šie rezultāti atbilstot kāda cita 2012. gadā attiecībā uz Austriju veikta pētījuma rezultātiem. Turklāt – atbilstoši prasītājas datiem – pat ja cenas arī paliktu tādas pašas, [*konfidenciāli*] % aptaujāto uzņēmumu nākotnē grasījās savus rēķinus nosūtīt elektroniski. Komisija neesot ņēmusi vērā, ka tāda pati gatavība aizstāt pasta pakalpojumus ar elektroniskajiem pakalpojumiem pasta izmaksu pieauguma gadījumā esot vērojama arī Apvienotajā Karalistē un Vācijā – kā izrietot no datiem, ko ievākusi pasta regulatīvā iestāde Apvienotajā Karalistē, un pētījuma "Nachfrage nach Postdienstleistungen von Geschäftskunden" (Biznesa klientu pieprasījums pēc pasta pakalpojumiem), ko sabiedrība *WIK-Consult* veikusi 2009. gadā (turpmāk tekstā – "*WIK* 2009. gada pētījums"). Kas attiecas uz Komisijas pārmetumiem par aplinkajiem jautājumiem, prasītāja apgalvo, ka šie jautājumi, izmantojot atzītu apsekošanas metodi, ir uzdoti tālab, lai veiktu padziļinātu stāvokļa analīzi. Klientu apsekojumā – atbilstoši Paziņojumam par tirgus definēšanu – esot iekļauti visi produkti, ko patērētājs uzskata par aizstājamiem, un tāpēc neesot bijis nekādas sagrozīšanas par labu elektronisko sakaru līdzekļiem.

86 Ievadam jāatgādina (skat. iepriekš 38.–41. punktu) gan tas, ka, definējot konkrēto tirgu, Komisijai ir plaša novērtējuma brīvība, ko Savienības tiesa var pārbaudīt tikai ierobežotā mērā, gan tas, ka pierādīšanas pienākums, definējot konkrēto tirgu, ir prasītājai.

87 Pirmkārt, jānorāda, ka – pretēji tam, ko apgalvo prasītāja – Komisija neapstrīd, ka HM tests varētu būt noderīgs, lai izvērtētu preču vai pakalpojumu savstarpējo aizstājamību. Proti, Komisija norādīja, ka tā ir piemērojusi tirgus noteikšanas metodi, kas paredzēta Paziņojumā par tirgus definēšanu (skat. iepriekš 33. punktu). Netiek apstrīdēts, ka HM tests principā ir viena no šajā paziņojumā paredzētajām metodēm. Atbilstoši minētā paziņojuma 15. punktā teiktajam viens no veidiem, kā noteikt to produktu klāstu, kurus patērētājs uzskata par aizstājamiem, ir veikt spekulatīvu eksperimentu, kura ietvaros rada nelielas, bet pastāvīgas relatīvo cenu izmaiņas un novērtē klientu iespējamo reakciju uz šādu paaugstinājumu. No šā paziņojuma 17. punkta izriet, ka jānoskaidro bija tas, vai pušu klienti, reaģējot

uz nelielu – 5 līdz 10 % robežās –, bet pastāvīgu produktu relatīvās cenas paaugstinājumu attiecīgajās teritorijās, pārorientētos uz viegli pieejamiem aizstājošajiem produktiem vai citā teritorijā esošiem piegādātājiem. Ja aizstāšana ir pietiekama, lai cenu paaugstinājums kļūtu neizdevīgs pārdošanas apjomu samazināšanās dēļ, konkrētajā tirgū tiek iekļauti papildu aizstājoši produkti un teritorijas. Atbilstoši minētā paziņojuma 39.–41. punktam kvantitatīvie testi, kas sastāv no dažādām ekonometriskām un statistiskām pieejām (piemēram, produkta pieprasījuma elastības aprēķiniem, apsekojumiem, lai noskaidrotu klientu un konkurentu viedokli, vai pušu iesniegtajiem tirgus pētījumiem), var būt būtiskie elementi, pēc kā vērtējama divu produktu savstarpējā aizstājamība no pieprasījuma viedokļa.

88 Šajā ziņā jāatgādina, ka no Lēmuma 2005/15 7. zemsvītras piezīmes izriet, ka, definējot konkrēto tirgu, Komisija ņem vērā tikai tās preces, ar kurām ir viegli aizvietot aplūkotās preces. Viegli aizvietojamās preces ir tās, kuras patērētāji pirktu, ja minētās preces cena paaugstinātos mēreni, bet jūtami, piemēram, 5 % apmērā. Šajā zemsvītras piezīmē ir teikts, ka tādējādi Komisija var novērtēt konkurenci attiecībā uz konkrēto tirgu, kurā ir visas preces, kuras minēto preču patērētāji iegādātos. Minētajā zemsvītras piezīmē arī piebilsts, ka tomēr tas nenozīmē, ka Komisija neņem vērā minēto uzņēmumu konkurētspējas ierobežojumus, ko rada nepilnīgi aizvietotāji, proti, produkti, kurus patērētāji nepirktu, ja minētās preces cena paaugstinātos mēreni, bet jūtami, piemēram, 5 % apmērā. Šie apstākļi tiek ņemti vērā, līdzko tiek definēts tirgus un noteiktas tā daļas.

89 Otrkārt, jautājumā par prasītājas argumentāciju, ka Komisija neesot iesniegusi ekspertīzes vai apsekojuma atzinumus, ar kuriem varētu atspēkot tās apsekojumus, pietiek vien atgādināt, ka pienākums pierādīt, ka ir izpildīti Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punktā paredzētie nosacījumi, ir pieprasījuma iesniedzējam un attiecīgajai dalībvalstij (skat. iepriekš 41. punktu). Tātad Komisijai nebija pašai jāveic savi pētījumi.

90 Treškārt, jānoraida arī prasītājas argumentācija, ka Komisija neesot analizējusi apsekojuma tiešos jautājumus. Tas, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 20. apsvērumā Komisija norādījusi, ka attiecīgais apsekojums ietver virkni aplinku jautājumu, un kā piemērus ir skaidri minējusi tikai kritiku par apsekojuma aplinko jautājumu formulēšanu, nenozīmē, ka tā nebūtu analizējusi šā apsekojuma tiešos jautājumos. Proti, pirmkārt, vārds "iekļauta" neizslēdz, ka bez aplinkajiem jautājumiem attiecīgajā apsekojumā bija arī citi jautājumi, jo turklāt Komisija īpaši lūdza prasītājas nolīgtajam ekspertam attiecībā uz to veikt šo aptaujas anketu apsekojumu ar gan tiešiem, gan aplinkiem jautājumiem. Otrkārt, tā kā apstrīdētā lēmuma preambulas 20. apsvēruma formulējumā ir tikai kritika par noteiktiem paša apsekošanas modeļa tehniskajiem aspektiem, neesot secināms, ka šīs kritikas attiecas tikai uz apsekojuma aplinko jautājumu daļu.

91 Ceturtkārt, prasītāja apgalvo, ka Komisija esot kļūdaini novērtējusi rezultātus, kas iegūti ar attiecīgajā apsekojumā uzdoto tiešu pamatjautājumu, kurā aptaujātie uzņēmumi tika aicināti norādīt, vai tie nosūtītu savas vēstules elektroniski, ja vēstules nosūtīšanas pasta tarifs pieaugtu no 62 līdz 65,1 centam.

92 Kā jau ir konstatēts (skat. iepriekš 79. punktu), atbildot uz šo jautājumu, uzņēmumiem bija jāizvēlas kāda no septiņām atšķirīgām atbildēm, proti, bez pārmaiņām, pilnīgas pārmaiņas vai pārmaiņas tikai attiecībā uz 10, 20, 30, 50 vai 75 % vēstuļu kopskaita. Apstrīdētā lēmuma preambulas 20. apsvērumā Komisija šajā ziņā vienīgi pateikusi, ka, lai arī attiecīgā apsekojuma rezultāti šķiet norādām uz to, ka papīra un elektroniskā pasta sūtījumi pieder tam pašam konkrētajam tirgum, daži apsekojuma struktūras tehniskie aspekti rada šaubas par tā rezultātu derīgumu. Iebildumu rakstā Komisija precizējot norādīja, ka prasība aptaujātajiem uzņēmumiem – gadījumā, ja tie paredz pāriet no pasta piegādes uz elektronisko piegādi, – norādīt minimālo procentuālo daudzumu 10 % apmērā no savu pasta sūtījumu apjoma varētu izraisīt to, ka tiek pārvērtēts, cik lielā mērā tie sliecas uz pāriešanu cenas pieauguma gadījumā. Turklāt savā iebildumu rakstā Komisija piebildusi, ka apsekojums kopumā esot radījis ievērojamu sagrozījumu jautājumā par aptaujāto uzņēmumu izmēru salīdzinājumā ar uzņēmumu izmēra sadalījumu Austrijas tautsaimniecībā.

93 Pirmkārt, atbildot uz Komisijas kritiku par to, ka, izvēloties minimālo procentuālo daudzumu 10 % apmērā no pasta sūtījumu apjoma, iespējami tiek radīts pārvērtējums, prasītāja atbild, ka procentuālā daudzuma izvēle apsekojumā esot saistīta ar sūtījumu apjomu, kurš savukārt esot saistīts ar tirgus nosacījumiem. Prasītājasprāt, klienti, kuri izvēlas vēstuļu elektronisku nosūtīšanu, elektroniski nosūta nevis vienu pašu vēstuli, bet gan kādu noteiktu procentuālo daudzumu no savu sūtījumu apjomiem. Turklāt no *ACM* pētījuma rezultātiem izrietot, ka [*konfidenciāli*] % aptaujāto uzņēmumu ik mēnesi nosūta no 100 līdz 1000 vēstulēm, ieskaitot rēķinus. Tādējādi 5 % šā sūtījumu apjoma atbilstot tikai kopumā no 5 līdz 50 vēstulēm mēnesī. Tātad 10 % sūtījumu apjoms atbilstot vismaz no 10 līdz 100 vēstulēm un labāk atspoguļojot tirgus nosacījumus. Turklāt, balstoties uz citu Apvienotajā Karalistē un Vācijā veikto HM testa pētījumu rezultātiem, esot noskaidrojies, ka cenas pieauguma gadījumā ir novērojamas masīvas migrācijas. Tāpēc, prasītājasprāt, jau 10 % robežvērtības izvēle esot bijusi piesardzīga aplēse. Prasītāja apgalvo, ka, ja tā būtu ļāvusi izvēlēties 5 % minimālo pārejas robežvērtību, sliekšanās uz pāreju pie elektroniskās piegādes būtu bijusi pat vēl ievērojamāka. Visbeidzot, apsekojuma rezultātu analīze esot veikta nevis korelācijā ar sūtījumu apjomu, bet gan ar aptaujāto uzņēmumu skaitu. Korelācijā ar sūtījumu apjomu hipotētiskā 5 % pieauguma gadījumā mazināšanās būtu bijusi pat vēl ievērojamāka.

94 Tomēr šī argumentācija nepierāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 20. apsvērumā rodamais Komisijas vērtējums, ka daži apsekojuma struktūras tehniskie aspekti rada šaubas par tā rezultātu derīgumu, būtu kļūdains.

95 Proti, kā apgalvo Komisija, atsauce uz aptaujāto uzņēmumu nosūtīto vēstuļu skaitu nepamato prasītājas apgalvojumu, ka minimālais procentuālais daudzums 10 % apmērā labāk atspoguļojot tirgus realitāti, vēl jo vairāk tāpēc, ka no *ACM* pētījuma 3.4.1. punkta izriet, ka [*konfidenciāli*] % aptaujāto uzņēmumu nosūtīja 1000 vai vairāk vēstules mēnesī, proti, [*konfidenciāli*] % no 1000 līdz 2499 vēstulēm, [*konfidenciāli*] % no 2500 līdz 4999 vēstulēm, [*konfidenciāli*] % no 5000 līdz 9999 vēstulēm un [*konfidenciāli*] % vairāk nekā 10 000 vēstules. Jautājumā par Apvienotajā Karalistē un Vācijā veikto pētījumu rezultātiem, kuri – kā apgalvo Komisija – ne tikai neattiecas uz Austrijas tirgu un tātad – pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, – nav ņemami vērā, definējot konkrēto tirgu, no *ACM* pētījuma 3.4.1. punkta izriet, ka šie pētījumi bija par to, vai attiecīgie uzņēmumi visnotaļ vai drīzāk sliecās pāriet uz elektronisko nosūtīšanu cenas pieauguma gadījumā, un tātad neattiecās uz jautājumu par šādas pārejas vērienu. Savukārt arī no Vācijā veiktā *WIK* 2009. gada pētījuma izriet, ka tā ietvaros veiktā apsekojuma rezultāts ir interpretēts tādējādi, ka vēstuļu cenu pieauguma gadījumā uzņēmumi drīzāk sliecas nomainīt pakalpojumu sniedzēju, nekā intensīvāk izmantot elektronisko nosūtīšanu.

96 Ciktāl prasītāja apgalvo, ka, ja tā būtu ļāvusi izvēlēties 5 % minimālo pārejas robežvērtību, sliekšanās pāriet pie elektroniskās piegādes būtu bijusi pat vēl ievērojamāka, jākonstatē, ka šī argumentācija nav nekādi pamatota un tātad ir jānoraida kā nedibināta. Turklāt jānorāda, ka, ja arī šo argumentāciju pieņemtu, vēriens, kādā šī sliekšanās būtu bijusi, nekādi neizriet no lietas materiāliem. Tas pats sakāms par prasītājas argumentu, ka pasta piegādes apjoma mazināšanās būtu bijusi vēl ievērojamāka, ja apsekojuma rezultātu analīze būtu veikta korelācijā ar sūtījumu apjomu.

97 Otrkārt, atbildot uz Komisijas kritiku par to, ka, tāsprāt, apsekojums kopumā esot radījis ievērojamu sagrozījumu jautājumā par aptaujāto uzņēmumu izmēru salīdzinājumā ar uzņēmumu izmēra sadalījumu Austrijas tautsaimniecībā, prasītāja atbild, ka aptaujātie uzņēmumi esot atspoguļojuši patiesos tirgus nosacījumus un sūtījumu apjomus vēstuļu piegādes tirgū. Tā uzsver, ka no *ACM* pētījuma izriet, ka pasta sūtījumus veic galvenokārt lielie uzņēmumi, savukārt mazie uzņēmumi sūtījumus veic mazākos apjomos. Prasītājasprāt, ja apsekojums būtu veikts, ņemot vērā sadalījumu pēc uzņēmumu izmēra tautsaimniecībā, tā rezultātā tirgus realitāte tiktu sagrozīta vēl jo vairāk. Prasītājas biznesa klientu bāzē esot 5641 klients, un 160 no tiem ik gadus nosūtot vēstules, kas atbilst [*konfidenciāli*] % no tās sūtījumu kopapjoma. Ievērojot reālos tirgus nosacījumus, būtu pareizi aptaujāt pienācīgu sūtījumu apjomu radošos uzņēmumus, nevis tos, kam tirgū nav nekādas nozīmes. Apsekojumā esot piedalījušies kopumā 57 no 160 prasītājas lielākajiem biznesa klientiem, kas atbilst lēstajam apjomam – [*konfidenciāli*] % no visa biznesa klientu kopuma sūtījumu apjoma. Turklāt

apsekojumā prasītāja esot iekļāvusi arī mazos uzņēmumus, kas nosūta mazāk nekā 100 sūtījumus mēnesī, kas sasniedzot tikai 8,4 % lielu daļu no [*konfidenciāli*] % sūtījumu apjoma, tāpēc, ka tās datu bāzē neesot pasta nosūtītāju, kas savas vēstules pasta nodaļā nogādā paši. Tātad apsekojumā esot pilnībā atspoguļoti tirgus nosacījumi. Turklāt prasītāja apgalvo, ka visnotaļ iespējams, ka lielie uzņēmumi drīzāk sliecas pāriet uz elektronisku nosūtīšanu. Tomēr, tāsprāt, pat ja uz elektronisko nosūtīšanu pārietu tikai neliels skaits tās lielo biznesa klientu, tā rezultātā varētu rasties tīkla infrastruktūras izmaksas, kas iespējami tiktu pārnestas uz pārējiem nosūtītājiem, kas savukārt varētu mudināt arī šos nosūtītājus pāriet uz elektronisko piegādi.

98 Šī argumentācija nepierāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 20. apsvērumā rodamais Komisijas vērtējums, ka daži apsekojuma struktūras tehniskie aspekti rada šaubas par tā rezultātu derīgumu, būtu kļūdains.

99 Proti, ievērojot, ka prasītājai ir apmēram [*konfidenciāli*] % liela ar adresētām B2X vēstulēm saistīto iekšzemes pasta pakalpojumu tirgus daļa, un tas arī netiek apstrīdēts, ir jākonstatē, ka gandrīz visi Austrijas uzņēmumi ir prasītājas klienti. Kā apgalvo Komisija, tā kā pati prasītāja uzskata par visnotaļ iespējamu, ka zināma izmēra uzņēmumi drīzāk sliecas pāriet uz elektronisku nosūtīšanu, tas, ka apsekojumā uzmanība ir koncentrēta uz lielajiem uzņēmumiem, rada risku, ka šis apsekojums var pienācīgi neatspoguļot tās klientu vidū esošo mazo un vidējo uzņēmumu vēlmes. Šajā ziņā prasītājas apgalvojums, ka, pat ja uz elektronisko nosūtīšanu pārietu tikai neliels skaits tās lielo biznesa klientu, tā rezultātā varētu rasties tīkla infrastruktūras izmaksas, kas iespējami tiktu pārnestas uz pārējiem nosūtītājiem, jānoraida kā nepamatots. Proti, prasītāja pati norāda, ka tās cenas tiek stingri regulētas un ka līdz ar to cenu pieaugums ir iespējams tikai ar regulatīvās iestādes atļauju.

100 Turklāt, kā apgalvo Komisija, ja arī pieņemtu, ka aptaujāto uzņēmumu pasta sūtījumu apjoms būtu atbilstošs kritērijs, neesot redzams, ka aptaujāto uzņēmumu starpā veiktajā apsekojumā būtu ņemts vērā uzņēmumu īpatsvars atkarībā no izmēra. Proti, no Komisijas iesniegtās Austrijas statistikas izriet, ka 2011. gadā Austrijā bija apmēram 311 000 uzņēmumu. Kā jau ir konstatēts (skat. iepriekš 99. punktu), gandrīz visi šie uzņēmumi bija prasītājas klienti. Ievērojot iepriekš minēto, prasītāja nevarot, nesniegdama šajā ziņā nevienu paskaidrojumu, apgalvot, ka tās reģistrā ierakstītā 5641 klienta ņemšana vērā esot garantējusi pasta sūtījumu apjomu atspoguļojošu aptaujāto uzņēmumu izvēli. Gluži pretēji, izvēloties tikai tos uzņēmumus, kas ierakstīti prasītājas biznesa klientu reģistrā, iespējami lielāka nozīme tiek piešķirta uzņēmumiem, kuriem ir liels pasta sūtījumu apjoms, jo, domājams, ka uzņēmumiem, kuru pasta sūtījumu apjoms ir mazs, ir mazāka interese tikt ierakstītiem minētajā reģistrā. Turklāt, lai arī no *ACM* pētījuma 3.4.1. punkta izriet, ka [*konfidenciāli*] % aptaujāto uzņēmumu pasta sūtījumu apjoms pārsniedza 10 000 sūtījumus mēnesī, savā atbildē prasītāja norādījusi, ka šāds apjoms ir tikai [*konfidenciāli*] % no minētā 5641 klienta. Turklāt apsekojumā aptaujātā 451 uzņēmuma vidū lielie uzņēmumi esot tikuši gaužām favorizēti arī tādējādi, ka – atbilstoši prasītājas teiktajam – apsekojumā piedalījās 57 no 160 tās klientu reģistrā esošajiem lielajiem uzņēmumiem un tādējādi no pārējiem 5481 uzņēmuma tajā piedalījās tikai 394. Komisija norāda, ka prasītāja – pretēji pašas apgalvotajam – nav arīdzan pierādījusi, ka šajā apsekojumā nav pietiekami pārstāvēti mazie uzņēmumi, kas nosūta mazāk nekā 100 vēstuļu mēnesī. Proti, lai arī – pēc prasītājas teiktā – [*konfidenciāli*] % no tās reģistrā esošā 5461 klienta bija mazie uzņēmumi, attiecīgajā apsekojumā šo segmentu pārstāvēja tikai [*konfidenciāli*] % aptaujāto uzņēmumu.

101 Ciktāl prasītāja šajā ziņā apgalvo, ka HM testa rezultāti atbilst kāda cita 2012. gadā attiecībā uz Austriju veikta pētījuma rezultātiem, tā kā šis fakts, neuzrādot šo pētījumu, nav pierādīts, šī argumentācija ir jānoraida kā nedibināta.

102 Piektkārt, prasītāja apgalvo, ka no veiktā apsekojuma izriet, ka, pat ja cenas arī paliktu tādas pašas, [*konfidenciāli*] % tās klientu nākotnē grasījās aizstāt pa pastu veikto vēstuļu piegādi ar elektronisku piegādi. Šis arguments ir jānoraida. Proti, jānorāda, ka šim rezultātam, kas turklāt ir gaužām vispārīgs, bija tie paši tehniskie trūkumi, kas bija rezultātiem, kas gūti, atbildot uz tiešo pamatjautājumu saistībā ar HM testu.

103 Sestkārt, prasītāja apgalvo, ka aplinkie jautājumi, izmantojot atzītu apsekošanas metodi, ir uzdoti tālab, lai veiktu padziļinātu stāvokļa analīzi. Klientu apsekojumā – atbilstoši Paziņojumam par tirgus definēšanu – esot iekļauti visi produkti, ko patērētājs uzskata par aizstājamiem, un tāpēc neesot bijis nekādas sagrozīšanas par labu elektronisko sakaru līdzekļiem.

104 Kā jau konstatēts (skat. iepriekš 79. punktu), no lietas materiāliem izriet, ka HM testu ietverošajā apsekojumā bija arī aplinki jautājumi. Ar šiem jautājumiem – kas tieši neattiecās uz to, kā uzņēmumi reaģētu uz cenu pieaugumu – šiem uzņēmumiem bija jānorāda, kuru no diviem dažādiem pakalpojumiem, kas definēti ar virkni raksturlielumu, tie izvēlētos. Apstrīdētā lēmuma preambulas 20. apsvērumā Komisija šajā ziņā ir teikusi, ka, lai gan no attiecīgā apsekojuma rezultātiem izriet, ka papīra un elektroniskais pasts pieder tam pašam konkrētajam tirgum, daži apsekojuma struktūras tehniskie aspekti rada šaubas par šo rezultātu derīgumu. Tāsprāt, piemēram, produktu definēšanai izmantoto raksturlielumu kopums esot izraudzīts tā, ka iespējami radīts zināms sagrozījums par labu elektronisko sakaru līdzekļiem. Iebildumu rakstā Komisija precizējot paskaidrojusi, ka klientiem uzdotie aplinkie jautājumi bija izkārtoti "komplektos", kuros bez izvēles starp elektronisko piegādi un pasta piegādi tika iekļauti arī subjektīvi aspekti, kuros jāveic vērtējums, piemēram, par vides aizsardzību, par likuma prasībām vai par drošību. Šis iztaujāšanas veids ietverot risku, ka aptaujātais uzņēmums patiesībā tiek spiests paust kādu konkrētu priekšroku. Turklāt esot acīmredzami, ka vesela virkne šo novērtējuma elementu bija formulēti tādējādi, ka tiek privileģēta elektroniskā piegāde.

105 Prasītāja šos pārmetumus apstrīd un apgalvo, ka daudzos *ACM* pētījuma 2.3.2. punktā minētajos pētījumos ir noskaidrots, ka lemjot nosūtītāji ņem vērā ne tikai cenu, bet arī citos aspektos dotās priekšrokas. Pamatojoties uz šo pētījumu rezultātiem, apsvērumi saistībā ar vidi, drošību un likuma prasībām esot empīriski pierādītas priekšrokas. Šo priekšroku iekļaušana apsekojumā esot atbilstoša ierastajai un zinātniski atzītai metodei. Prasītāja uzskata, ka apsekojumā esot samērīgi iekļautas atšķirīgas nosūtītāja priekšrokas.

106 Šī argumentācija nepierāda, ka Komisijas vērtējums par apsekošanas struktūras tehniskajiem aspektiem būtu kļūdains. Nav redzams, ka Komisija būtu pieļāvusi kļūdas, uzskatīdama, ka, aplinkos jautājumus izkārtojot "komplektos", kuros bez izvēles starp elektronisko piegādi un pasta piegādi tika iekļauti arī subjektīvi aspekti, kuros jāveic vērtējums, iespējami tika falsificēti apsekojuma rezultāti. Proti, kā apgalvo Komisija, šo subjektīvo aspektu ņemšana vērā iespējami liedza aptaujātajiem uzņēmumiem paust, vai tie īsteni dod priekšroku elektroniskajai piegādei vai piegādei pa pastu. Lai arī citos *ACM* pētījuma 2.3.2. punktā minētajos pētījumos kā vieni no aspektiem par labu elektroniskai piegādei ir norādītas arī priekšrokas, ko šie uzņēmumi dod citos aspektos, no *ACM* pētījuma tik un tā neizriet, ka šīs atšķirīgās priekšrokas – kā apstrīdētā lēmuma preambulas 20. apsvērumā konstatējusi Komisija – jau būtu tikušas tamlīdzīgi izmantotas attiecīgajā ekonomiskajā literatūrā, kurā izmantotas saistītās analīzes metodes. Turklāt vienīgi apgalvojot, ka šīs dažādās priekšrokas *ACM* pētījumā ir ņemtas vērā samērīgi, prasītāja nebūt nav pierādījusi, ka tā tas patiešām ir bijis.

107 Tāpēc pirmais iebildums ir jānoraida.

– Par otro iebildumu – no satricinājuma analīzes izrietošo datu par daudzumu un cenu attīstību kļūdaina interpretācija

108 Prasītāja apgalvo, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 21. apsvērumā Komisija ir kļūdaini konstatējusi, ka prasītājas iesniegtie no satricinājuma analīzes izrietošie dati par daudzumu un cenu attīstību neļaujot apstiprināt, ka elektroniskās un pasta piegādes patiešām ir savstarpēji aizstājoši pakalpojumi. Satricinājuma analīzē tiekot analizēta pieprasījuma mazināšanās 2011. gada maijā notikušā un regulatora atļautā prasītājas cenu pieauguma izraisītā "satricinājuma" rezultātā. Prasītājasprāt, pieprasījuma elastīgums [*konfidenciāli*] % apmērā no HM testa izrietošā cenu 5 % pieauguma gadījumā patiktu tāds pats kā elastīgums, ko izraisījis 2011. gada maijā notikušais cenu pieaugums, kas esot bijis [*konfidenciāli*] % vai [*konfidenciāli*] % apmērā atkarībā no izvēlētā pakalpojuma.

109 Apstrīdētā lēmuma preambulas 21. apsvērumā Komisija norāda:

"Pieprasījuma iesniedzējs iesūtīja arī diagrammas attiecībā uz daudzumu un cenu attīstību, kuras liek secināt, ka daudzumu jutīgums pret cenām ir daudz zemāks, nekā apgalvots apsekojuma analīzē. Lai noskaidrotu šo acīmredzamo pretrunu, pieprasījuma iesniedzēju lūdza iesniegt datus, kuri faktiski tikuši izmantoti diagrammu sagatavošanai un pieprasījuma jutīguma noteikšanai. Pamatojoties uz šiem faktiski izmantotajiem datiem, pieprasījuma iesniedzēja aprēķinātais pieprasījuma jutīgums svārstījās robežās no [*konfidenciāli* %] līdz [*konfidenciāli* %] atkarībā no izmantotās metodes. Tomēr pieprasījuma iesniedzējs šo rezultātu iegūšanai neizmantoja standarta ekonometrisko analīzi. Provizoriskie rezultāti, kas iegūti, mūsu dienestiem veicot atsevišķu analīzi, kurā izmantota tā pati datu kopa un ekonomikas literatūrā paredzētās standarta ekonometriskās metodes pieprasījumu novērtējuma veikšanai, liecina, ka daudzumu jutīgums pret cenu izmaiņām varētu būt tikai 3,1 %."

110 Apstrīdētā lēmuma preambulas 21. apsvēruma ceturtajā teikumā iekļautajā zemsvītras piezīmē ir teikts:

"Veicot pieprasījuma analīzi, cenu parasti uzskata par endogēnu mainīgo. Šī endogenitāte ir jākontrolē attiecībā uz ar to saistīto daudzumu jutīgumu pret cenām, lai varētu objektīvi novērtēt elastīgumu. Pieprasījuma iesniedzējs netika veicis šāda veida endogenitātes kontroli un netika pienācīgi pamatojis cenu endogenitāti, bez pamatojuma pieņemot, ka cenas ir eksogēnas."

111 Konkrēti prasītāja apgalvo, ka Komisija arī izmanto satricinājuma analīzes kā tirgu noteikšanas pierādījumu. Jautājumā par *ACM* pētījuma ietvaros veiktā apsekojuma rezultātiem, prasītājasprāt, neesot acīmredzamas pretrunas. Satricinājuma analīzē – vairāku gan praktiskas dabas, gan ar apgrozījuma nodokli saistītu tehnisku apsvērumu dēļ – tā esot nošķirusi kādā lielā filiālē nodotās standarta vēstules, uz kurām attiecoties universālā pakalpojuma saistības, no kādā šķirošanas centrā tieši nodotajām vēstulēm, uz kurām universālā pakalpojuma saistības neattiecoties, taču attiecoties PVN. Par 2011. gada maiju tā esot aprēķinājusi pieprasījuma elastīgumu [*konfidenciāli*] % apmērā, cenām pieaugot par 1 % attiecībā uz standarta vēstulēm, uz kurām neattiecas universālā pakalpojuma saistības, un [*konfidenciāli*] % attiecībā uz vēstulēm, uz kurām attiecas universālā pakalpojuma saistības. HM testa ietvaros piemērots cenas pieaugums 5 % apmērā izraisot standarta vēstuļu pieprasījuma samazinājumu attiecīgi [*konfidenciāli*] % un [*konfidenciāli*] % apmērā. Tātad HM testa rezultāts, kurā esot pierādīts pieprasījuma elastīgums [*konfidenciāli*] % apmērā, esot izšķirošs. Prasītājasprāt, satricinājuma analīze esot apstiprināta ar divām varbūtības pārbaudēm, proti, vienu vienkāršu ekonometrisko analīzi un vienu papildu ekonometrisko analīzi. Visbeidzot prasītāja apgalvo, ka ekonometriskās analīzes, ko Komisija veikusi, pamatojoties uz tās iesniegtajiem datiem, neesot nedz pienācīgas, nedz pietiekamas, lai atspēkotu tās veikto analīžu ticamību un saprotamību. Komisijas pirmās analīzes rezultāts uzrādot tādu pašu pieprasījuma elastīguma vērienu kā prasītājas izmērītais, proti, [*konfidenciāli*] %, savukārt otrā analīze esot kļūdaina tāpēc, ka tika izmantoti nesaistīti mainīgie lielumi un atšķirīgi periodiskuma dati.

112 Šī argumentācija nepierāda, ka Komisijas vērtējums būtu acīmredzami kļūdains.

113 Proti, pirmām kārtām jautājumā par argumentāciju, ka Komisija arī izmanto satricinājuma analīzes kā tirgu noteikšanas pierādījumu, jākonstatē, ka Komisija nav apstrīdējusi šādas analīzes noderīgumu konkrētā tirgus definēšanai. Komisija norādīja, ka tā ir piemērojusi tirgus noteikšanas metodi, kāda tā paredzēta Paziņojumā par tirgus definēšanu (skat. iepriekš 33. punktu). Atbilstoši šā paziņojuma 38. punktā teiktajam viens no elementiem, ko Komisija atzīst par būtiskiem savā vērtējumā par divu produktu savstarpējo aizstājamību pieprasījuma ziņā, ir nesenā pagātnē notikušas aizstāšanas pierādījums. Šajā punktā ir teikts, ka dažos gadījumos ir iespējams analizēt pierādījumus, kas attiecas uz nesenas pagātnes notikumiem vai satricinājumiem tirgū un kas sniedz konkrētus piemērus divu produktu savstarpējai aizstāšanai. Minētajā punktā ir norādīts, ka, ja šāda veida informācija ir pieejama, to parasti izmantos par pamatu tirgus definēšanai. Paziņojuma par tirgus definēšanu

38. punktā ir arī teikts, ka, ja pagātnē ir notikušas relatīvo cenu izmaiņas (visiem pārējiem faktoriem paliekot nemainīgiem), nosakot aizstājamību, izšķiroša nozīme būs reakcijai, ko atspoguļo pieprasītais daudzums.

114 Otrām kārtām jānoraida arī argumentācija, ka Komisija esot kļūdaini konstatējusi acīmredzamas pretrunas esamību starp rezultātiem, kas gūti prasītājas veiktajā apsekojumā, un tiem, kas gūti tās veiktajā satricinājuma analīzē, tāpēc, ka satricinājuma analīzē izmantotās daudzumu un cenu attīstības diagrammas norāda uz daudzumu jutīgumu pret cenām, kas ir izteikti zemāks par attiecīgā apsekojuma analīzē norādīto jutīgumu.

115 Proti, kā apgalvo Komisija, no diagrammām, ko tai iesniegusi prasītāja, izriet, ka pieprasījums sāka mazināties 2011. gada aprīlī, proti, pirms 2011. gada maijā notikušā prasītājas cenu pieauguma. Lai arī pieprasījums patiešām turpināja mazināties arī 2011. gada maijā, nav tik un tā izslēdzams, ka ārkārtējie apstākļi, kas bija izraisījuši mazināšanos kopš aprīļa, proti, prasītājasprāt, pretišķības dažu tās lielo klientu starpā, arī zināmā veidā sekmēja mazināšanos 2011. gada maijā, un tādējādi Komisija varēja pamatoti uzskatīt, ka daudzumu jutīgums pret cenu bija izteikti zemāks salīdzinājumā ar attiecīgā apsekojuma analīzē norādīto.

116 Savukārt, ciktāl Komisija apgalvo, ka prasītājai esot bijis jāņem vērā tikai 2011. gada maijs, nevis laikposms no 2011. gada aprīļa līdz jūnijam, tāpēc, ka analizējamais cenu pieaugums esot stājies spēkā 2011. gada 1. maijā, tās argumentācija nav pieņemama. Proti, lai arī no Komisijas iesniegtā prasītājas 2011. gada februāra reklāmas materiāla izriet, ka 2011. gada 1. maijā notikušais cenu pieaugums ir ticis sabiedrībai darīts zināms jau krietni iepriekš, jānorāda, ka šis apstāklis neatspēko prasītājas apgalvojumu, ka tās klienti uz cenas pieaugumu reaģē atšķirīgi.

117 Trešām kārtām prasītāja apgalvo, ka tālab, lai pamatotu satricinājuma analīzes rezultātus, tā esot veikusi divas varbūtības pārbaudes, proti, vienu vienkāršu ekonometrisko analīzi un vienu papildu ekonometrisko analīzi. Tāsprāt, vienkāršā datu ekonometriskā analīze mazinājuma analīzes formā pamatojot atbilstoši standarta formulai aprēķināto pieprasījuma elastīgumu. Pasta nozarē vērojamās sezonālās sekas šajā analīzē esot pārbaudītas ar atkarīgu mainīgo lielumu. No šīs analīzes izrietot elastīgums [*konfidenciāli*] % apmērā, ja cenas pieaugums ir 5 % apmērā. No papildu ekonometriskās analīzes izrietošais rezultāts esot elastīgums [*konfidenciāli*] % apmērā, ja cenas pieaugums ir 5 % apmērā. Turklāt prasītāja esot iesniegusi Komisijai standarta doktrīnas vērtējumu par pieprasījuma elastīgumiem pasta nozarē, kas arī apstiprinot 1 % cenas pieauguma apstākļos prasītājas izmērītos elastīgumus. Prasītājasprāt, Komisija papildu ekonometrisko analīzi esot kritizējusi tikai tāpēc, ka tā nav standarta ekonometriskā analīze. Šajā analīzē prasītāja esot veikusi regresijas analīzi, izmantojot vēstuļu apjomu kā skaidroto atkarīgo mainīgo lielumu un vēstuļu cenu – kā skaidrojošo brīvo mainīgo lielumu. Šādā gadījumā esot endogenitāte, jo skaidrojošais mainīgais lielums ietekmē skaidroto mainīgo lielumu. Tomēr – pretēji Komisijas pieņēmumam – pasta nozarē veiktajos zinātniskajos pētījumos pazīstamā endogenitātes problēma esot akceptēta. Pieņēmums esot tāds, ka vēstuļu cenas ir eksogēnas, kā tas esot apstiprināts prasītājas iesniegtajās analīzēs. Papildu ekonometriskā analīze esot apstiprināta ar to, ka tajā ir gūti tie paši rezultāti, kas pārējās prasītājas analīzēs, kuru vidū ir arī vienkāršā ekonometriskā analīze, kurā, prasītājasprāt, nebija endogenitātes problēmas, jo tā neietvēra cenu kā skaidrojošo mainīgo lielumu. Tāpēc – pretēji tam, ko apgalvo Komisija, – standarta ekonometriskās analīzes izmantošana neesot prasīta.

118 Pirmkārt, jautājumā par argumentu, ka Komisija ir kritizējusi tikai papildu ekonometrisko analīzi – jo tā neesot standarta ekonometriskā analīze –, bet ne vienkāršo ekonometrisko analīzi, jākonstatē, ka no apstrīdētā lēmuma preambulas 21. apsvēruma neizriet, ka Komisijas paustā kritika par standarta ekonometriskās analīzes trūkumu būtu attiekusies tikai uz prasītājas veikto papildu ekonometrisko analīzi. Proti, prasītājas veikto vienkāršo un papildu ekonometrisko analīzi Komisija nekādi nav diferencējusi, minētajā preambulas apsvērumā konstatēdama, ka, lai arī pieprasījuma jutīgums, ko prasītāja aprēķinājusi, pamatojoties uz faktiski izmantotajiem datiem, svārstījās robežās no [*konfidenciāli*] % līdz [*konfidenciāli*] % atkarībā no izmantotās metodes, šo rezultātu iegūšanai prasītāja

tomēr neizmantoja standarta ekonometrisko analīzi. No apstrīdētā lēmuma preambulas 21. apsvēruma ceturtajā teikumā ietvertās zemsvītras piezīmes (skat. iepriekš 110. punktu) drīzāk izriet, ka prasītājas abas ekonometriskās analīzes Komisija ir noraidījusi tāpēc, ka prasītāja nebija ņēmusi vērā cenu endogenitātes jautājumu un nebija pietiekami pierādījusi, ka cenas ir eksogēnas.

119 Otrkārt, jautājumā par prasītājas argumentu, ka vienkāršajā ekonometriskajā analīzē nebija cenu endogenitātes problēmas, jo tā neietvēra cenu kā skaidrojošo mainīgo lielumu un tātad katrā ziņā esot derīga analīze, jākonstatē – kā apgalvo Komisija –, ka ar šo analīzi prasītāja vēlējās pierādīt pieprasījuma jutīgumu pret cenu jeb kvantitatīvo reakciju uz 2011. gada 1. maijā notikušā cenu pieauguma izraisīto satricinājumu. Proti, no šīs analīzes izriet, ka atbilstoši tai pasta sūtījumu pieprasījuma modelēšana ar ekonometrijas palīdzību ļauj kvantificēt cenas pieauguma izraisīto pieprasījuma samazinājumu, norobežojot šo iedarbību no citiem faktoriem. Šajā analīzē esot arī gūts rezultāts jautājumā par cenas pieauguma izraisīto apjoma kritumu. Vienkāršajā ekonometriskajā analīzē vērā ņemtie dati – kā prasītāja norādīja tiesas sēdē – attiecās tieši uz 2011. gada 1. maija cenas pieauguma skarto laikposmu. Līdz ar to prasītājas vienkāršajai ekonometriskajai analīzei bija jāietver faktors "cena".

120 Treškārt, ciktāl prasītāja apgalvo, ka pasta nozarē veiktajos zinātniskajos pētījumos pazīstamā endogenitātes problēma esot akceptēta un ka pieņēmums esot tāds, ka vēstuļu cenas ir eksogēnas, tā vienīgi atsaucas uz kādu pētījumu, kas it kā pamatojot tās tēzi, taču šo pētījumu neiesniedz. Šajā ziņā jānorāda, ka Komisija ir iesniegusi attiecīgo pētījumu par cenu elastīgumu pasta tirgū ASV. Pēc tās teiktā, ievērojot gluži atšķirīgo regulatīvo kontekstu, šā pētījuma rezultāti neesot derīgi Austrijas tirgum. Turklāt no šā pētījuma izriet, ka pat ASV pasta tirgus gadījumā cenu eksogenitātes pieņēmums ir atzīts par nepareizu.

121 Tāpat, ciktāl apgalvojumu, ka tā esot iesniegusi Komisijai standarta doktrīnas novērtējumu par pieprasījuma elastīgumiem pasta nozarē, kas apstiprinot arī tās 1 % cenas pieauguma apstākļos izmērītos elastīgumu, prasītāja ir izteikusi, atsaukdamās vienīgi uz zinātnisko pētījumu uzskaitījumu, taču tos neiesniedzot, prasītāja nav nekādi pierādījusi, ka Komisija būtu kļūdaini noraidījusi tās ekonometrisko analīzi. Turklāt jākonstatē, ka neviens no šiem zinātniskajiem pētījumiem neattiecas uz Austrijas tirgu.

122 Prasītāja vienlīdz apgalvo, ka tās regresijas analīzes rezultāti var tikt novērtēti pēc diviem kvalitātes kritērijiem. Pirmais esot "t" tests. Prasītājasprāt, ja "t" testa rezultāts, proti, robežvērtība "p" (varbūtība) ir mazāka par 0,05 vai 5 %, mainīgo lielumu uzskata par statistiski zīmīgu. Šajā lietā visas "p" vērtības abās prasītājas analīzēs esot mazākas par 0,05. Otrais kvalitātes kritērijs esot noteikšanas koeficients "R^2". Tas norādot svārstību procentuālo attiecību skaidrotajā mainīgajā lielumā, ko varētu izskaidrot ar mazināšanās vienādību un tātad – ar skaidrojošajiem mainīgajiem lielumiem. Jo tuvāks "R^2" ir vērtībai "1", jo zīmīgāka ir izvērtēto ietekmes faktoru skaidrotspēja. Jo lielāka ir ietekmes faktoru skaidrotspēja, jo mazināšanās ir pamatotāka. Prasītājasprāt, robežvērtības virs 0,2 esot pieņemamas, robežvērtības virs 0,4 atspoguļojot pamatotas aplēses un robežvērtības virs 0,5 liecinot par ļoti pamatotu mazināšanās novērtējumu. Prasītāja norāda, ka šajā gadījumā abās tās analīzēs esot sasniegtas teicamas robežvērtības, proti, vienkāršajā ekonometriskajā analīzē robežvērtība ir 0,92 un papildu ekonometriskajā analīzē šī robežvērtība ir 0,88.

123 Šajā ziņā jākonstatē, ka, atbildot uz kādu tiesas sēdē Vispārējās tiesas uzdotu jautājumu, prasītāja norādījusi, ka vērtības "p" un robežvērtības "R^2" nespējot atrisināt endogenitātes problēmu. Nedz "t" tests, nedz koeficients "R^2" nenorāda uz cēloņsakarību starp dažādajiem regresijas analīzē izmantotajiem faktoriem un kvantitatīvo mazināšanos, kas ir tieši pieprasījuma elastīguma analīzes pamatjautājums.

124 Ceturtām kārtām prasītāja apgalvo, ka abu Komisijas, pamatojoties uz tās iesniegtajiem datiem, veikto ekonometrisko analīžu rezultāti esot kļūdaini. Prasītājasprāt, Komisija neesot norādījusi iemeslus, kāpēc tā izmantojusi izvēlētos mainīgos lielumus. Turklāt šīs regresijas analīzes attiecoties tikai uz

laikposmu līdz 2012. gadam, un Komisija esot izmantojusi atšķirīgus novērojumu laikposmus un periodiskumus, kas gan neatbilstot nevienai standarta ekonometriskajai analīzei. Jautājumā par pirmo Komisijas regresijas analīzi prasītāja apgalvo, ka vēstuļu cena skaidro vēstuļu apjomu gluži tāpat kā tās papildu ekonometriskajā analīzē. Pirmā regresijas analīze arī pierādot, ka vēstuļu apjoms samazinājās par 10,15 %, šim rezultātam esot salīdzināmam ar prasītājas iesniegtajiem rezultātiem. Savukārt otrajā regresijas analīzē Komisija esot veikusi aplēsi instrumentālos mainīgajos lielumos. Tā esot aizstājusi gan mainīgo lielumu "piegādes maksa", gan mainīgo lielumu "fiksētās platjoslas līnijas/abonentlīnijas un izvērses līnijas" ar diviem mainīgajiem lielumiem "iekšzemes kopprodukta izmaiņas (IKP)" un "elektroenerģijas cena rūpnieciskajiem klientiem". Prasītājasprāt, lai mainīgais lielums "piegādes maksa" varētu būt noderīgs, tam jābūt statistiskai saiknei ar mainīgo lielumu "elektroenerģijas cena rūpnieciskajiem klientiem", taču tas tā neesot. Šīs ilgtermiņa saiknes trūkums esot apstiprināts standarta kointegrācijas pārbaudēs.

125 Šī argumentācija nepierāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 22. apsvērumā rodamais Komisijas konstatējums, ka nav skaidru un neapstrīdamu pierādījumu tam, ka elektroniskās un pasta piegādes patiešām ir savstarpēji aizstājamas, būtu kļūdains. Proti, jāatgādina, ka pienākums pierādīt to, ka ir izpildīti Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punktā paredzētie nosacījumi, ir pieprasītājam un attiecīgajai dalībvalstij, jo Komisijai ir tikai ierobežotas pilnvaras (skat. iepriekš 41. punktu). No tā izriet, ka šajā lietā Komisijai nebija pienākuma veikt pašai savu analīzi.

126 Katrā ziņā jānorāda, ka no apstrīdētā lēmuma preambulas 21. apsvēruma pēdējā teikuma (skat. iepriekš 109. punktu) skaidri izriet, ka Komisijas dienestu veiktā analīze devusi tikai provizoriskos rezultātus. Savā 2014. gada 4. aprīļa prasītājai adresētajā vēstulē Komisija šajā ziņā norādījusi, ka tās analīze nav uzskatāma par galīgu Austrijas pasta tirgus analīzi un ka ar smalkākām metodēm vai precīzākiem datiem varētu iegūt atšķirīgus rezultātus. No tā izriet, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 21. apsvēruma pēdējā teikumā rodamie konstatējumi saistībā ar Komisijas dienestu veikto analīzi papildina pārējā šīs preambulas apsvēruma daļā izklāstītos pamatojumus. Līdz ar to, pat ja arī pieņemtu, ka šī analīze ir kļūdaina, tas vēl nenozīmē, ka apstrīdētais lēmums būtu acīmredzami kļūdains vērtējumā.

127 Ciktāl prasītāja tiesas sēdē apgalvoja, ka Komisija esot pārkāpusi tās tiesības tikt uzklausītai tādējādi, ka līdz apstrīdētā lēmuma pieņemšanai Komisija tai neesot devusi piekļuvi saviem ekonometriskajiem datiem un aprēķiniem, jānorāda, ka šī argumentācija ir nepieņemama tāpēc, ka saskaņā ar 1991. gada 2. maija Reglamenta 48. panta 2. punktu, kas atbilst Reglamenta 84. panta 1. punktam, tiesvedības laikā nav atļauts izvirzīt jaunus pamatus, izņemot gadījumus, kad tie ir saistīti ar tādiem tiesiskiem vai faktiskiem apstākļiem, kuri ir kļuvuši zināmi iztiesāšanas laikā, kas gan šajā lietā tā nav. Šāda argumentācija katrā ziņā ir arī nedibināta, jo no kādas 2014. gada 1. aprīļa vēstules, ko prasītājas nozīmētais eksperts adresējis Komisijai, izriet, ka, lai arī Komisija nebija devusi piekļuvi visiem saviem datiem, tā tomēr bija devusi iespēju šim ekspertam apspriest tās ekonometrisko analīzi.

128 Tāpēc otrais iebildums un līdz ar to trešā daļa ir jānoraida.

Par ceturto daļu – pamatojuma par iespēju izmaksu kāpumu novirzīt uz klientiem nenorādīšana

129 Prasītāja apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā neesot norādīts pamatojums tā preambulas 24. apsvērumā rodamajam konstatējumam, ka prasītāja varētu novirzīt izmaksu kāpumu uz saviem klientiem. Tā norāda, ka tās cenas ir stingri regulētas un ka tā ir iesniegusi izsmeļošus dokumentus, kuros pierādīts, ka cenu pieauguma gadījumā tās klienti pārietu uz alternatīvu piegādi. Ievērojot tirgus dinamiku, Komisijas secinājums, ka tā atrodoties dominējošā stāvoklī, esot nedibināts un neesot arī pietiekami pamatots. Turklāt kādā 2013. gadā veiktā apmierinātības apsekojumā esot noskaidrots, ka [*konfidenciāli*] % aptaujāto tās lielo klientu esot minējuši aizstāšanu ar elektroniskajiem līdzekļiem kā prasītājas piegādāto pasta sūtījumu apjoma mazināšanās iemeslu. Prasītājasprāt, Komisija neesot iesniegusi nevienu pierādījumu, kas apliecinātu, ka – pretēji tās iesniegtajiem rezultātiem – pasta sūtījumu tirgus daļas vispārējā sarukšana nav saistīta ar pieaugošo aizstāšanu ar elektroniskajiem

līdzekļiem. Tāsprāt, lai arī Komisija paredz bezpapīra saziņas un sūtījumu pastiprinātu izmantošanu pasta sūtījumu vietā, tā noliedz, ka kritums pa pastu sūtīto vēstuļu apjomā būtu jebkādi korelēts ar elektronisko sūtījumu pieaugumu.

130 Jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 24. apsvērumā Komisija teikusi sekojošo:

"Austrijas pasts varētu izmaksu kāpumu novirzīt uz klientiem, kuriem, ņemot vērā to doto priekšroku pasta piegādei, nebūtu citas izvēles kā akceptēt cenu pieaugumu. Tā paša iemesla dēļ Austrijas pasta nepārprotami dominējošais stāvoklis negarantē to, ka klienti varēs gūt labumu no iespējamā izmaksu samazinājuma."

131 Apstrīdētā lēmuma preambulas 24. apsvēruma pirmajā teikumā ietvertajā zemsvītras piezīmē Komisija norādījusi, ka 2011. gada maijā tika ieviests paaugstināts tarifs pēc tam, kad pēc prasītājas pieprasījuma tam bija piekritušas attiecīgās valsts iestādes.

132 Šajā ziņā jāatgādina, ka pamatojuma norādīšanas pienākums ir būtiska formalitāte, kas jānošķir no jautājuma par pamatojuma dibinātību, kurš savukārt attiecas uz strīdīgā tiesību akta tiesiskumu pēc būtības (skat. spriedumu, 2001. gada 22. marts, Francija/Komisija, C-17/99, Krājums, EU:C:2009:178, 35. punkts un tajā minētā judikatūra). No prasītājas argumentācijas izriet, ka šajā daļā tā būtībā apgalvo, pirmkārt, būtiskas formalitātes neievērošanu un, otrkārt, pamatojuma nedibinātību.

133 Pirmām kārtām jautājumā par apgalvoto pamatojuma norādīšanas pienākuma neizpildi jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 24. apsvērumā rodamie Komisijas konstatējumi atbilst pamatojuma norādīšanas pienākuma prasībām, kas jau izklāstītas iepriekš 20. un 46. punktā. Proti, pirmkārt, jautājumā par konstatējumu, ka prasītāja varētu novirzīt izmaksu kāpumu uz klientiem, kuriem, ņemot vērā to doto priekšroku pasta piegādei, nebūtu citas izvēles kā akceptēt cenu pieaugumu, no apstrīdētā lēmuma preambulas 24. apsvēruma pirmajā teikumā ietvertās zemsvītras piezīmes, kurā ir norādīts uz 2011. gada maijā pēc prasītājas lūguma veikto cenu paaugstinājumu, izriet, ka Komisija ir uzskatījusi, ka šāda novirzīšana esot iespējama, pat ņemot vērā to, ka cenu pieaugums būtu jāapstiprina kompetentajām valsts iestādēm. Otrkārt, jautājumā par pamatojuma norādīšanu konstatējumam, ka prasītājai Austrijas tirgū ir dominējošs stāvoklis, jāatzīst, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 23. apsvērumā Komisija – atsaukdamās uz prasītājas 2013. gada 2. decembra vēstuli, kurā šī pēdējā savu daļu valsts komercpasta tirgū bija novērtējusi [*konfidenciāli*] % apmērā – ir norādījusi, ka prasītājai pieder liela daļa papīra vēstuļu pasta tirgus.

134 Otrām kārtām nav pieņemama arī prasītājas argumentācija, kurā tiek apšaubīta apstrīdētā lēmuma preambulas 24. apsvērumā rodamo konstatējumu dibinātība. Proti, pirmkārt, jautājumā par argumentu, ka prasītāja esot iesniegusi izsmeļošus dokumentus, kuros pierādīts, ka cenu pieauguma gadījumā tās klienti pārietu uz alternatīvu piegādi, jākonstatē, pirmkārt, ka prasītāja neatsaucas ne uz vienu konkrētu pierādījumu, kas pamatotu tās apgalvojumu, un, otrkārt, ka tās argumentācija par HM testu un daudzumu un cenu attīstības diagrammu iesniegšanu jau ir noraidīta, izvērtējot šā pamata trešo daļu. Turklāt jautājumā par argumentu, ka, ievērojot tirgus dinamiku, Komisijas secinājums, ka prasītāja atrodas dominējošā stāvoklī, esot kļūdains, no šā pamata otrās daļas izvērtējuma izriet, ka Komisija nav pieļāvusi kļūdu, apstrīdētā lēmuma preambulas 18. un 19. apsvērumā konstatēdama šķēršļus elektroniskas rēķinu izrakstīšanas un rēķinu nosūtīšanas pa pastu savstarpējai aizstājamībai, kā arī tirgus stāvokli. Treškārt, jautājumā par apgalvojumu, ka kādā 2013. gadā veiktā apmierinātības apsekojumā esot noskaidrots, ka [*konfidenciāli*] % aptaujāto prasītājas lielo klientu esot minējuši aizstāšanu ar elektroniskajiem līdzekļiem kā prasītājas piegādāto pasta sūtījumu apjoma mazināšanās iemeslu, jānorāda, ka, norādot vienīgi uz šā apmierinātības apsekojuma rezultātiem, prasītājai nekādi neizdodas pierādīt, ka Komisija būtu pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, secinādama, ka elektroniskā un pasta piegāde patiesībā nav savstarpēji aizstājamas. Ceturtkārt, ciktāl prasītāja apgalvo, ka Komisija neesot iesniegusi nevienu pierādījumu, jau ir atgādināts, ka pienākums pierādīt to, ka ir izpildīti Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punktā paredzētie nosacījumi, ir pieprasītājam un attiecīgajai dalībvalstij, jo Komisijai ir tikai ierobežotas pilnvaras (skat.

iepriekš 41. punktu). Piektkārt, pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, Komisija nebūt nav noliegusi, ka pa pastu sūtīto vēstuļu apjoma kritums būtu saistīts ar elektronisko sūtījumu pieaugumu. Proti, apstrīdētā lēmuma preambulas 26. apsvērumā Komisija norādījusi, ka, lai gan elektronisko saziņas līdzekļu pieaugošā izmantojuma rezultātā vēstuļu piegādes tirgus kopējais apjoms samazinās, no tā nevar secināt, ka elektroniskā saziņa ir radījusi tiešu konkurenci pasta sūtījumu piegādei.

135 No tā izriet, ka šā pamata ceturtā daļa, gluži tāpat kā pats šis pamats, pilnībā ir jānoraida.

136 Jautājumā par lūgumu liecinieka statusā uzklausīt *ACM* pētījuma un satricinājuma analīzes autoru (skat. iepriekš 43. punktu) Vispārējā tiesa – ievērojot iepriekš minēto, balstoties uz lietas materiāliem un ņemot vērā atbildes uz jautājumiem, ko tā tiesas sēdē uzdevusi, – uzskata, ka ir guvusi pietiekamu informāciju un tātad ir spējīga izprast visus būtiskos ekonomiskos jautājumus, lai varētu izlemt, vai Komisijas vērtējums bijis acīmredzami kļūdains. Līdz ar to šis lūgums, ciktāl tas attiecas uz šo pamatu, nav jāapmierina.

Par trešo pamatu – Direktīvas 2004/17 kļūdaina piemērošana un pamatojuma nenorādīšana jautājumā par tiešu pakļautību konkurencei ar adresētām C2X vēstulēm saistīto iekšzemes pasta pakalpojumu tirgū

137 Prasītāja apgalvo, ka Komisija esot pārkāpusi Direktīvas 2004/17 30. pantu un neesot norādījusi pamatojumu, apstrīdētā lēmuma preambulas 34.–42. apsvērumā konstatēdama, ka ar adresētām C2X vēstulēm saistītie iekšzemes pasta pakalpojumi Austrijā nav tieši pakļauti konkurencei. Prasītājasprāt, Komisija esot pieļāvusi kļūdu, noteikdama konkrēto tirgu. Proti, Komisija esot kļūdaini uzskatījusi, ka elektroniskās un pasta piegādes nepieder vienam un tam pašam C2X sūtījumu iekšzemes tirgum. Šajā ziņā prasītāja apgalvo, ka Komisija, pirmkārt, esot ņēmusi vērā nepareizus skaitļus par interneta izmantošanu Austrijā un, otrkārt, neesot ņēmusi vērā nedz prasītājas iesniegtos pētījumus, nedz nemainīgo notikumu attīstības gaitu, nedz visuresošo elektronisko aizstāšanu. Lai pamatotu savu argumentāciju un izskaidrotu *ACM* pētījumu un savas Komisijai adresētās 2013. gada 8. novembra un 2. decembra vēstules, prasītāja lūdz liecinieka statusā uzklausīt savu ekspertu, kas tostarp ir arī *ACM* pētījuma autors.

138 Ievadam jāatgādina, ka pamatojuma norādīšanas pienākums ir būtiska formalitāte, kas jānošķir no jautājuma par pamatojuma dibinātību, kurš savukārt attiecas uz strīdīgā tiesību akta tiesiskumu pēc būtības (skat. iepriekš 132. punktu). No prasītājas argumentācijas izriet, ka pamatojuma nenorādīšanu tā būtībā neapgalvo kā būtiskas formalitātes neievērošanu. Prasītāja drīzāk vēlas apšaubīt apstrīdētā lēmuma pamatojuma dibinātību tāpēc, ka Komisija esot ņēmusi vērā nepareizus skaitļus un neesot ņēmusi vērā attiecīgo datu kopumu, kas jāņem vērā, lai izvērtētu stāvokli Austrijā (skat. arī iepriekš 39. punktu).

139 No apstrīdētā lēmuma preambulas 34–42. apsvēruma izriet, ka Komisija ir secinājusi, ka ar adresētām C2X vēstulēm saistīto iekšzemes pasta pakalpojumu tirgus Austrijā nav tieši pakļauts konkurencei un ka tāpēc Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punkts nav piemērojams līgumiem, kas paredzēti, lai dotu tiesības Austrijā veikt minētās darbības. Lai nonāktu pie šāda secinājuma, apstrīdētā lēmuma preambulas 39. un 40. apsvērumā Komisija konstatēja, ka konkrētais produkta tirgus ir pasta pakalpojumi saistībā ar adresētām C2X vēstulēm, kurā prasītājai ir aptuveni [*konfidenciāli*] % liela tirgus daļa. Apstrīdētā lēmuma preambulas 38. apsvērumā ir teikts, ka adresētu C2X vēstuļu elektroniskās un pasta piegādes nepieder vienam un tam pašam tirgum. Šajā ziņā šā lēmuma preambulas 36. apsvērumā Komisija norādījusi, ka *WIK* 2013. gada pētījums liecina, ka gandrīz 30 % Austrijas iedzīvotāju nekad nav izmantojuši internetu, aptuveni 55 % iedzīvotāju neizmanto interneta bankas un 75 % administratīvo veidlapu aizpildīšanu neveic tiešsaistē. Apstrīdētā lēmuma preambulas 37. apsvērumā ir teikts, ka prasītāja nav iesniegusi papildu empīriskus pierādījumus, kas pamatotu tās apgalvojumus un pierādītu aizstājamību.

140 Pirmām kārtām prasītāja apgalvo, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 36. apsvērumā minētie no *WIK* 2013. gada pētījuma atvedinātie skaitļi par interneta izmantošanu Austrijā esot neprecīzi un neesot zīmīgi jautājumā par konkrētā tirgus noteikšanu. Tā teic, ka kādā Eiropas Savienības Statistikas biroja (*Eurostat*) izziņā esot apstiprināts, ka 2012. gadā tikai 17 % Austrijas iedzīvotāju atzinušies, ka vēl nekad nav izmantojuši internetu. Turklāt esot pienācīgi atsaucei izmantot mājsaimniecības, no kurām vairāk kā 80 % – atbilstoši *Eurostat* datiem – esot bijusi piekļuve internetam 2013. gadā. Laikā no 2002. gada līdz 2012. gadam Austrijā internetam piekļūstošo mājsaimniecību daļa esot pieaugusi no 34 % līdz 79 %, savukārt platjoslas internetam piekļūstošo mājsaimniecību daļa laikā no 2003. gada līdz 2012. gadam esot pieaugusi no 10 % līdz 77 %. Turklāt 2013. gadā 75 % austriešu esot izmantojuši internetu e-pasta nosūtīšanai, un to vidū viskuplākajā skaitā esot bijuši lietotāji 25–64 gadu vecumā. Prasītājasprāt, jautājumā par konkrētā tirgus noteikšanu nozīme esot tikai e-pasta funkcijas izmantošanai, jo, piemēram, *PDF* formāta pielikumos var tikt nosūtīti arī rēķini. Prasītāja piebilst, ka šī attīstības gaita atbilstot arī dzīves pieredzei, jo, pirmkārt, saziņa patērētāju starpā notiekot pa e-pastu, ar īsziņām (*SMS*) un citiem tamlīdzīgiem pakalpojumiem un, otrkārt, pasta vēstules tiekot rakstītas vairs tikai izņēmuma gadījumos. Visbeidzot, prasītājasprāt, tirgus noteikšanā zīmīgi ir tas, ka interneta pieejamība uzņēmumiem Austrijā 2012. gadā bija gandrīz pilnā apmērā.

141 Šī argumentācija nepierāda, ka Komisijas vērtējums būtu acīmredzami kļūdains tāpēc, ka tā savu vērtējumu esot balstījusi uz nepareiziem pierādījumiem.

142 Proti, pirmkārt, jāatgādina, ka pienākums pierādīt to, ka ir izpildīti Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punktā paredzētie nosacījumi, ir pieprasītājam un attiecīgajai dalībvalstij, jo Komisijai šajā gadījumā ir tikai ierobežotas pilnvaras salīdzinājumā ar plašajām izmeklēšanas pilnvarām, ar ko Savienības konkurences tiesību piemērošanā to apvelta Regula Nr. 1/2003 un Regula Nr. 139/2004 (skat. iepriekš 41. punktu). Turklāt Komisijas saskaņā ar Direktīvas 2004/17 30. pantu pieņemta lēmuma likumība ir jāvērtē, pamatojoties uz informāciju, kāda bija Komisijas rīcībā šā lēmuma pieņemšanas brīdī (pēc analoģijas skat. spriedumus, 2008. gada 15. aprīlis, *Nuova Agricast*, C-390/06, Krājums, EU:C:2008:224, 54. punkts; 2011. gada 12. oktobris, *Dimos Peramatos*/Komisija, T-312/07, EU:T:2011:587, 95. punkts, un 2014. gada 15. jūlijs, Itālija/Komisija, T-463/07, EU:T:2014:665, 108. punkts).

143 Šajā lietā jākonstatē – kā izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 35. apsvēruma –, ka, Komisijas aicinātas paust savu viedokli par konkrētā produkta tirgus definēšanu atbilstoši Direktīvas 2004/17 30. panta 5. punkta otrajai daļai, Austrijas iestādes nespēja sniegt papildu informāciju, kas atbalstītu prasītājas apgalvojumus.

144 Otrkārt, jautājumā par argumentu, ka no *WIK* 2013. gada pētījuma atvedinātie skaitļi par interneta izmantošanu Austrijā esot neprecīzi un neesot zīmīgi, jākonstatē, ka no *WIK* 2013. gada pētījuma izrietošos datus prasītāja vispārīgi neapšauba. Proti, tā neapgalvo, ka šajā pētījumā būtu izmantoti kļūdaini dati. Gluži pretēji – administratīvajā procedūrā šo pētījumu iesniedza tieši prasītāja. Turklāt savas argumentācijas pamatojumā par tiešu pakļautību konkurencei B2X un C2X vēstuļu tirgos prasītāja atsaucās uz šo pētījumu, lai pierādītu, ka pasta sūtījumu sarukšanā, tāsprāt, vainojama konkrēti elektroniskā aizstāšana. Turklāt jānorāda, ka šā *WIK* 2013. gada pētījuma priekšgājējs – *WIK* 2009. gada pētījums, ko sagatavojusi tā pati konsultantu firma, ir vairākkārtīgi ticis citēts prasītājas *ACM* pētījumā.

145 Treškārt, pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, nav redzams, ka būtu kļūdaini šīs konkrētā tirgus noteikšanas ietvaros atsaukties uz faktu, ka aptuveni 55 % iedzīvotāju neizmanto bankas pakalpojumus tiešsaistē un ka 75 % iedzīvotāju neaizpilda administratīvās veidlapas tiešsaistē. Šie skaitļi – kā apgalvo Komisija – ir zīmīgi konkrētā tirgus definēšanā, jo tie attiecas uz C2X sūtījumu tirgus būtiskajiem segmentiem, kas ietver sūtījumus starp privātpersonām un privātpersonu sūtījumus iestādēm un uzņēmumiem. Šajā ziņā vienlīdz jānorāda, ka prasītājas arguments, ka nozīme esot tikai e-pasta funkcijas izmantošanai, jo, piemēram, *PDF* formāta pielikumos var tikt nosūtīti arī rēķini, nav pieņemams attiecībā uz C2X sūtījumu tirgu. Proti, prasītāja nav nekādi pierādījusi, ka privātpersonu rēķinu sūtījumi šajā tirgū būtu maznozīmīgi.

146 Ceturtkārt, jautājumā par prasītājas argumentu, ka saziņa starp patērētājiem notiekot pa e-pastu, ar *SMS* un citiem tamlīdzīgiem pakalpojumiem un ka pasta vēstules tiekot rakstītas vairs tikai izņēmuma gadījumos, jānorāda, ka tas nav ticis pamatots ar pierādījumiem. Šajā ziņā jautājumā par Vācijas regulatīvās iestādes 2014. gada novembra dokumentu ir jākonstatē, ka, tā kā tas ir iesniegts replikas posmā, nekādi neattaisnojot šo kavēšanos, tas ir jānoraida kā nepieņemams saskaņā ar 1991. gada 2. maija Reglamenta 48. panta 1. punktu. Turklāt jau ir atgādināts, ka apstrīdētā tiesību akta tiesiskums ir jānovērtē atbilstoši faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem dienā, kad šis akts tika pieņemts (skat. iepriekš 64. punktu). Turklāt prasītāja pat neapgalvo, ka Vācijas regulatīvās iestādes dokuments attiektos uz stāvokli Austrijā. Visbeidzot no prasītājas pieprasījuma 5.2.2.2. punkta – pēc Komisijas teiktā – izriet, ka 2012. gadā prasītāja ir piegādājusi apmēram [*konfidenciāli*] privātpersonu vēstules.

147 Piektkārt, jautājumā par prasītājas argumentu, ka tirgus noteikšanā zīmīgi ir tas, ka interneta pieejamība uzņēmumiem Austrijā 2012. gadā bija gandrīz pilnā apmērā, pat ja pieņemtu, ka tas ir pamatots, jāatgādina, ka C2X sūtījumu tirgū ir jo īpaši svarīgi, ka privātpersonu rīcībā ir internets, lai tās varētu nosūtīt savu elektronisko korespondenci.

148 Otrām kārtām prasītāja apgalvo, ka Komisija neesot ņēmusi vērā nedz tās iesniegtos pētījumus, nedz nemainīgo notikumu attīstības gaitu, nedz visuresošo elektronisko aizstāšanu. Šajā ziņā tā atsaucas uz savu prasības pieteikumā ietverto vispārīgo pārskatu par B2X tirgus attīstību, *WIK* 2013. gada pētījumu, *ACM* pētījumu, savas 2013. gada 8. novembra vēstules Komisijai 5. punktu un savas 2013. gada 2. decembra vēstules Komisijai 3. un 4. punktu. Tāsprāt, Komisija esot kļūdaini novērtējusi vienīgi tās iesniegto *WIK* 2013. gada pētījumu.

149 Arīdzan šī argumentācija nepierāda, ka Komisijas vērtējums būtu acīmredzami kļūdains tajā ziņā, ka tā savu vērtējumu neesot balstījusi uz visu vērā ņemamo zīmīgo datu kopumu.

150 Proti, pirmkārt, ciktāl prasītāja atsaucas uz savu argumentāciju attiecībā uz B2X tirgus noteikšanu, jānorāda, pirmkārt, ka Komisija, kā izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 14.–33. apsvēruma, to ir ņēmusi vērā B2X tirgus izvērtēšanas ietvaros un ka, izvērtējot otro pamatu, ir konstatēts, ka Komisija šajā ziņā nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā. Šajā pamatā prasītāja nav norādījusi nevienu papildu elementu. Otrkārt, jānorāda, ka prasītāja – kā apgalvo Komisija – nav nekādi pierādījusi, ka uzņēmumu apsekojumi un uzņēmumu pieprasījuma struktūras pētījumi vienlīdz attiektos arī uz privātpersonu pieprasījuma struktūru un tādējādi būtu zīmīgi dati, kas Komisijai būtu jāņem vērā, izvērtējot C2X sūtījumu tirgus definīciju.

151 Otrkārt, jautājumā par vispārējo atsauci uz *WIK* 2013. gada pētījumu, *ACM* pētījumu, prasītājas 2013. gada 8. novembra vēstules Komisijai 5. punktu un tās 2013. gada 2. decembra vēstules Komisijai 3. un 4. punktu jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesa statūtu 21. pantu un 1991. gada 2. maija Reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunktu ikvienā prasības pieteikumā jānorāda strīda priekšmets un izvirzīto pamatu kopsavilkums. Pastāvīgās judikatūras atziņa ir tāda, ka, lai arī atsevišķos jautājumos prasības pieteikumu var pamatot un papildināt, atsaucoties uz noteiktiem tam pievienoto materiālu fragmentiem, vispārēja atsauce uz citiem dokumentiem, pat ja tie ir pievienoti prasības pieteikumam, nevar atsvērt galveno juridisko argumentu neesamību, kam atbilstoši iepriekš atgādinātajiem noteikumiem ir jābūt ietvertiem prasības pieteikumā, jo Vispārējai tiesai nav pienākuma pielikumos meklēt un identificēt pamatus un argumentus, ko tā varētu uzskatīt par tādiem, kuri veido prasības pamatojumu, jo pielikumi izmantojami vienīgi pierādījumu sniegšanas un tehniskos nolūkos (skat. spriedumus, 2015. gada 9. marts, *Deutsche Börse*/Komisija, T-175/12, EU:T:2015:148, 354. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2015. gada 25. marts, *Slovenská pošta*/Komisija, T-556/08, EU:T:2015:189, 434. punkts un tajā minētā judikatūra). Līdz ar to šī atsauce jānoraida kā nepieņemama.

152 Tāpēc trešais pamats ir jānoraida.

153 Jautājumā par lūgumu liecinieka statusā uzklausīt prasītājas ekspertu (skat. iepriekš 137. punktu) Vispārējā tiesa – ievērojot iepriekš minēto, balstoties uz lietas materiāliem un ņemot vērā atbildes uz jautājumiem, ko tā tiesas sēdē uzdevusi – uzskata, ka ir guvusi pietiekamu informāciju un tātad ir spējīga izprast visus būtiskos ekonomiskos jautājumus, lai varētu izlemt, vai Komisijas vērtējums bijis acīmredzami kļūdains. Līdz ar to šis lūgums, ciktāl tas attiecas uz šo pamatu, nav jāapmierina.

Par ceturto pamatu – Direktīvas 2004/17 kļūdaina piemērošana un pamatojuma nenorādīšana jautājumā par tiešu pakļautību konkurencei ar adresētām B2X un C2X vēstulēm saistīto starptautisko pasta pakalpojumu tirgū

154 Prasītāja apgalvo, ka Komisija esot pārkāpusi Direktīvas 2004/17 30. pantu un neesot norādījusi sava lēmuma pamatojumu, apstrīdētā lēmuma preambulas 43.–50. apsvērumā konstatēdama, ka ar adresētām B2X un C2X vēstulēm saistītie starptautiskie pasta pakalpojumi Austrijā nav tieši pakļauti konkurencei. Prasītājasprāt, konkrētā tirgus noteikšanā Komisija esot pieļāvusi kļūdu to pašu iemeslu dēļ, kas jau izklāstīti jautājumā par iekšzemes B2X un C2X sūtījumu tirgiem. Turklāt prasītāja apgalvo, ka tās daļa attiecīgo pasta sūtījumu tirgū katrā ziņā esot krietni vien mazāka nekā [*konfidenciāli*] % un spēcīgās konkurences dēļ laikā no 2010. gada līdz 2012. gadam esot nepārtraukti samazinājusies, taču Komisija to neesot ņēmusi vērā. Prasītājasprāt, Komisija tās pieprasījumu esot noraidījusi, kļūdaini uzskatīdama, ka – un pietiekami nepaskaidrodama, kāpēc, – bija vajadzīga konkrētā tirgus iedalīšana starptautisko B2X un starptautisko C2X sūtījumu apakšgrupās. Katrā ziņā tā esot iesniegusi Komisijai aplēses par attiecīgajām daļām starptautisko B2X un starptautisko C2X sūtījumu tirgos. Komisija neesot paskaidrojusi, kāpēc, tāsprāt, šīs aplēses neesot ticamas. Komisijai, sekojot pašas argumentācijai, no Direktīvas 2004/17 piemērošanas esot bijis jāizslēdz vismaz starptautisko B2X tirgus. Lai pamatotu savu argumentāciju un izskaidrotu *ACM* pētījumu un savu Komisijai adresēto 2013. gada 2. decembra vēstuli, prasītāja lūdz liecinieka statusā uzklausīt savu ekspertu, kas tostarp ir arī *ACM* pētījuma autors.

155 No apstrīdētā lēmuma preambulas 43.–50. apsvēruma izriet, ka Komisija secinājusi, ka Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punkts nav piemērojams līgumiem, kas paredzēti, lai dotu tiesības Austrijā sniegt ar adresētām B2X un C2X vēstulēm saistītos starptautiskos pasta pakalpojumus. Apstrīdētā lēmuma preambulas 43. apsvērumā ir teikts, ka prasītājas apgalvojumu par to, ka pārrobežu pasta sūtījumu piegādes režīms ir tehnoloģiskā ziņā neitrāls un ka elektroniskās un pasta piegādes pakalpojumi pieder pie viena konkrētā tirgus, Komisija ir noraidījusi galvenokārt to pašu iemeslu dēļ, kuri ir izklāstīti attiecībā uz iekšzemes pasta pakalpojumiem saistībā ar adresētām B2X un C2X vēstulēm. Apstrīdētā lēmuma preambulas 46. apsvērumā Komisija norādījusi, ka konkurence pārrobežu vēstuļu pasta pakalpojumu jomā ir ļoti atšķirīga attiecībā uz privātpersonām un uzņēmumiem, ka privātpersonām nav citas reālas izvēles kā nosūtīt starptautisko sūtījumu ar savas valsts universālā pakalpojuma sniedzēja starpniecību un ka privātpersonu sūtītie apjomi ir pārāk nelieli, lai stimulētu jaunu dalībnieku ienākšanu tirgū. Apstrīdētā lēmuma preambulas 47. apsvērumā teikts, ka konkurences situācija ir atkarīga arī no katras pilsētas lieluma un iedzīvotāju skaita, ņemot vērā to, ka pārrobežu pakalpojumu sniedzēji neuztur valsts mēroga piekļuves tīklu, bet gan parasti savāc pastu tieši no klientiem. Šā lēmuma preambulas 48. un 49. apsvērumā Komisija norādījusi, ka saskaņā ar tās līdzšinējo praksi pārrobežu pasta pakalpojumu tirgus saistībā ar adresētām B2X vēstulēm tika nošķirts no pārrobežu pasta pakalpojumu tirgus saistībā ar adresētām C2X vēstulēm un ka nav pierādījumu tam, ka situācija Austrijā būtu atšķirīga. Līdz ar to – pēc Komisijas teiktā – jāapskata divi atsevišķi produktu tirgi, proti, pārrobežu pasta pakalpojumi saistībā ar izejošajām adresētām B2X vēstulēm un pārrobežu pasta pakalpojumi saistībā ar izejošajām adresētām C2X vēstulēm. Apstrīdētā lēmuma preambulas 50. apsvērumā ir teikts, prasītāja nebija spējusi sniegt detalizētu informāciju ne par savu tirgus daļu katrā konkrētajā tirgū, ne par tās galveno konkurentu tirgus daļām. No tā Komisija šajā preambulas apsvērumā secinājusi, ka, trūkstot informācijai par konkurences pakāpi katrā no šiem tirgiem, nav iespējams secināt, ka Austrijā ir izpildīti nosacījumi atbrīvojuma piešķiršanai saskaņā ar Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punktu attiecībā uz pārrobežu pasta pakalpojumiem saistībā ar izejošajām adresētām B2X vēstulēm un pārrobežu pasta pakalpojumiem saistībā ar izejošajām adresētām C2X vēstulēm.

156 Pirmām kārtām jautājumā par prasītājas argumentāciju, ka konkrētā tirgus noteikšanā Komisija esot pieļāvusi kļūdu to pašu iemeslu dēļ, kas jau izklāstīti jautājumā par iekšzemes B2X un C2X sūtījumu tirgiem, pietiek vien norādīt, ka šie iemesli ir jau noraidīti, izvērtējot otro un trešo pamatu, kas attiecas tieši uz iekšzemes B2X un C2X sūtījumu tirgiem.

157 Otrām kārtām prasītāja apgalvo, ka Komisija esot noraidījusi tās pieprasījumu, kļūdaini uzskatīdama, ka – un pietiekami nepaskaidrodama, kāpēc – bija vajadzīga konkrētā tirgus iedalīšana starptautisko B2X un starptautisko C2X sūtījumu apakšgrupās.

158 Pirmkārt, jautājumā par apgalvoto pamatojuma norādīšanas pienākuma neizpildi, jānorāda, ka – pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, – Komisija nav vienīgi apstrīdētā lēmuma preambulas 48. apsvērumā vispārīgi atsaukusies uz savu līdzšinējo praksi. Proti, pirmkārt, no minētajā preambulas apsvērumā ietvertās zemsvītras piezīmes, kurā ir izdarīta atsauce uz apstrīdētā lēmuma 6. zemsvītras piezīmi, izriet, ka Komisija ir atsaukusies uz kādu konkrētu agrāku lietu. Otrkārt, šā lēmuma preambulas 46., 47. un 49. apsvērumā tā ir norādījusi iemeslus, kāpēc, tāsprāt, pārrobežu pasta pakalpojumu tirgus saistībā ar adresētām B2X vēstulēm būtu jānošķir no pārrobežu pasta pakalpojumu tirgus saistībā ar adresētām C2X vēstulēm. Tāsprāt, konkurence ir ļoti atšķirīga un jāņem vērā apstāklis, ka konkurences situācija ir atkarīga arī no katras pilsētas lieluma un iedzīvotāju skaita. Nekas – pēc Komisijas domām – nepierāda, ka situācija Austrijā būtu atšķirīga. Šāds pamatojuma izklāsts – iepriekš 20. un 46. punktā izklāstīto prasību gaismā – ir pietiekams, lai ļautu ieinteresētajām personām uzzināt veiktā pasākuma pamatojumu un kompetentajai tiesai veikt kontroli.

159 Otrkārt, jautājumā par argumentāciju, ka Komisija esot kļūdaini uzskatījusi par vajadzīgu konkrētā tirgus iedalīšanu starptautisko B2X un starptautisko C2X vēstuļu apakšgrupās, prasītāja vienīgi būtībā apgalvo, ka nevarot tikt iesniegti dati par šajās apakšgrupās iedalīto tirgu daļām. Taču šāda argumentācija neļauj secināt, ka Komisija būtu pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, pārrobežu pasta pakalpojumu tirgu saistībā ar adresētām B2X vēstulēm nošķirdama no pārrobežu pasta pakalpojumu tirgus saistībā ar adresētām C2X vēstulēm. Proti, pirmkārt, šī argumentācija nekādi neatspēko iemeslus, ko Komisija izklāstījusi apstrīdētā lēmuma preambulas 46.–49. apsvērumā par labu šādai nošķiršanai (skat. iepriekš 155. punktu). Šajā ziņā jākonstatē, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 46. apsvērumā rodamos Komisijas konstatējumus apstiprina *WIK* 2013. gada pētījums, ko Komisijai bija iesniegusi prasītāja. Otrkārt, savā pieprasījumā prasītāja bija nošķīrusi B2X un C2X vēstuļu iekšzemes tirgus, taču nedz savā pieprasījumā, nedz 2014. gada 14. janvārī Komisijai adresētajā vēstulē, kur – kā apgalvo Komisija – tā esot tieši atteikusies veikt šādu nošķiršanu, prasītāja nav uzrādījusi nevienu iemeslu, kāpēc tai nebūtu tāpat jārīkojas jautājumā par starptautisko B2X un C2X vēstuļu tirgiem.

160 Trešām kārtām prasītāja apgalvo, ka aplēses par attiecīgajām starptautisko adresētu B2X un C2X vēstuļu tirgus daļām tā esot Komisijai iesniegusi savas 2013. gada 2. decembra vēstules 2.1. punktā un ka Komisija nav paskaidrojusi, kāpēc, tāsprāt, prasītājas aplēses neesot ticamas. Šī argumentācija nav pieņemama. Proti, kā izriet no šīs vēstules 2.1.3. punkta, prasītāja vienīgi izklāstījusi aplēses tikai attiecībā uz B2X un C2X vēstuļu starptautisko tirgu kopumā, tomēr pārrobežu pasta pakalpojumu tirgu saistībā ar adresētām B2X vēstulēm nenošķirot no pārrobežu pasta pakalpojumu tirgus saistībā ar adresētām C2X vēstulēm. Ciktāl prasītāja apgalvo, ka savas 2013. gada 8. novembra vēstules 5. punktā tā esot darījusi zināmas Komisijas lūgtās aplēses, jākonstatē, ka pasta C2X sūtījumus šis punkts iekļauj prasītājas vēstuļu vispārīgajā apjomā un tas savukārt neļauj izdarīt nekādu secinājumu jautājumā par prasītājas tirgus daļu starptautisko C2X pasta sūtījumu tirgū. Tātad apstrīdētā lēmuma preambulas 50. apsvērumā Komisija varēja pamatoti un nepārkāpjot savu pamatojuma norādīšanas pienākumu konstatēt, ka prasītāja nespēja sniegt detalizētu informāciju ne par savu attiecīgo tirgus daļu katrā konkrētajā tirgū, ne par savu galveno konkurentu tirgus daļām.

161 Ceturtām kārtām prasītāja apgalvo, ka Komisijai, sekojot pašas argumentācijai, no Direktīvas 2004/17 piemērošanas esot bijis jāizslēdz vismaz starptautisko B2X vēstuļu tirgus. Prasītājasprāt, ņemot vērā to, ka atbilstoši apstrīdētā lēmuma preambulas 46. apsvērumā teiktajam tās pakalpojumi starptautisko C2X

vēstuļu tirgū nav aizstājami, no tā izrietot, ka tās tirgus daļai starptautisko B2X vēstuļu tirgū esot jābūt ievērojami mazākai kā [*konfidenciāli*] % apmērā, kas turklāt arī atbilstot apstrīdētā lēmuma preambulas 47. apsvērumā Komisijas konstatētajam, ka prasītājas konkurenti atrodas galvenokārt pilsētās sniegto pakalpojumu nozarēs.

162 Šī argumentācija ir jāpieņem. Proti, pirmkārt, Komisija nav apstrīdējusi, ka prasītājas tirgus daļa ar adresētām B2X un C2X vēstulēm starptautiskā līmenī saistīto pasta pakalpojumu tirgū ir mazāka nekā [*konfidenciāli*] %, kā tas izriet no prasītājas pieprasījuma 5.2.2.2. punkta. Otrkārt, kā apgalvo prasītāja, no apstrīdētā lēmuma preambulas 46. apsvēruma izriet, ka attiecīgie tās pakalpojumi nebija aizstājami starptautisko C2X sūtījumu tirgū, jo – pēc Komisijas teiktā – privātpersonām parasti nav citas reālas izvēles kā nosūtīt starptautisko sūtījumu ar pašmāju universālā pakalpojuma sniedzēja starpniecību. No tā izriet, ka prasītājas tirgus daļa ar adresētām vēstulēm B2X starptautiskā līmenī saistīto pasta pakalpojumu tirgū ir krietni vien mazāka nekā [*konfidenciāli*] %, ko Komisija gan nav ņēmusi vērā, uzskatot, ka šie pasta pakalpojumi nav tieši pakļauti konkurencei. Ievērojot iepriekš minēto, jāsecina, ka Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, no Direktīvas 2004/17 piemērošanas neatbrīvojot starptautiskos pasta pakalpojumus saistībā ar adresētām vēstulēm B2X.

163 Līdz ar to ceturtais pamats ir jāpieņem, ciktāl tas attiecas uz starptautiskajiem pasta pakalpojumiem saistībā ar adresētām vēstulēm B2X. Tas jānoraida, ciktāl tas attiecas uz starptautiskajiem pasta pakalpojumiem saistībā ar adresētām C2X vēstulēm.

164 Jautājumā par lūgumu liecinieka statusā uzklausīt prasītājas ekspertu (skat. iepriekš 154. punktu) Vispārējā tiesa – ievērojot iepriekš minēto, balstoties uz lietas materiāliem un ņemot vērā atbildes uz jautājumiem, ko tā tiesas sēdē uzdevusi, – uzskata, ka ir guvusi pietiekamu informāciju un tātad ir spējīga izprast visus būtiskos ekonomiskos jautājumus, lai varētu izlemt, vai Komisijas vērtējums ir acīmredzami kļūdains. Līdz ar to šis lūgums, ciktāl tas attiecas uz šo pamatu, nav jāapmierina.

Par piekto pamatu – Direktīvas 2004/17 kļūdaina piemērošana un pamatojuma nenorādīšana jautājumā par tiešu pakļautību konkurencei adresētu iekšzemes un starptautisko reklāmas pasta sūtījumu pasta pakalpojumu tirgū

165 Prasītāja apgalvo, ka Komisija esot pārkāpusi Direktīvas 2004/17 30. pantu un neesot norādījusi pamatojumu, apstrīdētā lēmuma preambulas 51.–56. apsvērumā konstatēdama, ka adresētu iekšzemes un starptautisko reklāmas pasta sūtījumu pasta pakalpojumi Austrijā nav tieši pakļauti konkurencei. Prasītājasprāt, pēc pilnīgas pasta pakalpojumu liberalizācijas adresētu iekšzemes B2X vēstuļu nošķiršana no adresētas reklāmas vairs neesot attaisnota. Līdz ar to konkrētā tirgus noteikšanā Komisija esot pieļāvusi kļūdu to pašu iemeslu dēļ, kas jau izklāstīti jautājumā par iekšzemes B2X tirgu. Turklāt daudzos pētījumos esot pierādīts, ka adresētas reklāmas pasta pakalpojumu tirgus ir gaužām sarucis elektroniskās aizstāšanas dēļ. Taču apstrīdētajā lēmumā Komisija neesot ņēmusi vērā prasītājas argumentus un iesniegtos pētījumus, bet gan vienīgi atsaukusies uz saviem līdzšinējiem lēmumiem, kas attiecās uz kādu citu ģeogrāfisko tirgu un kuros netika ņemta vērā sakaru tirgus attīstības dinamika.

166 No apstrīdētā lēmuma preambulas 51.–56. apsvēruma izriet, ka Komisija secinājusi, ka adresētu iekšzemes un starptautisko reklāmas pasta sūtījumu pasta pakalpojumi Austrijā nav tieši pakļauti konkurencei un ka līdz ar to Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punkts nav piemērojams līgumiem, kas paredzēti, lai dotu tiesības Austrijā veikt minētās darbības. Šādu secinājumu Komisija izdarīja, apstrīdētā lēmuma preambulas 51. apsvērumā konstatējusi, ka adresētus reklāmas pasta sūtījumus definē kā pasta sūtījumus, kas sastāv tikai no reklāmas, tirdzniecības vai publicitātes materiāla un satur identisku ziņojumu. Šajā preambulas apsvērumā teikts, ka uz šāda veida reklāmas pasta sūtījumiem, kas var būt adresēti uzņēmumiem vai privātpersonām, ir jābūt norādītam klienta nosaukumam/uzvārdam un adresei un klientam ir jābūt devušam piekrišanu saņemt šādu informāciju. Apstrīdētā lēmuma preambulas 52. apsvērumā Komisija ir noraidījusi prasītājas apgalvojumu, ka adresētu reklāmas pasta sūtījumu tirgu varētu iekļaut adresēto B2X vēstuļu pasta pakalpojumu tirgū, tāpēc, ka, tāsprāt,

prasītāja šajā ziņā nebija iesniegusi nevienu empīrisku pierādījumu un šis apgalvojums neatbilda Komisijas 2007. gada 6. augusta Lēmumam 2007/564/EK, ar kuru dažiem pakalpojumiem pasta nozarē Somijā, izņemot Olandes salas, piemēro atbrīvojumu no Direktīvas 2004/17 (OV L 215, 21. lpp.). Tāpēc apstrīdētā lēmuma preambulas 53. un 54. apsvērumā tā ir konstatējusi, ka konkrētais produkta tirgus ir adresētu reklāmas vēstuļu pasta pakalpojumu tirgus, kurā prasītājai ir [*konfidenciāli*] % liela tirgus daļa.

167 Jānorāda, ka, ja arī pieņemtu, ka – atbilstoši tam, kā apgalvo prasītāja, – adresētas iekšzemes B2X vēstules un adresēti reklāmas pasta sūtījumi pieder vienam un tam pašam tirgum, prasītājas argumentācija nespēj atspēkot Komisijas apsvērumu pamatotību. Proti, ievērojot, ka Komisija varēja pamatoti konstatēt, ka konkrēto produktu tirgus ar adresētām B2X vēstulēm saistītajiem iekšzemes pasta pakalpojumiem bija adresētu B2X vēstuļu pasta pakalpojumu tirgus, kurā lēstā prasītājas tirgus daļa bija [*konfidenciāli*] % (skat. otro pamatu), un ievērojot, ka nav apstrīdēts, ka prasītājas tirgus daļa adresētu iekšzemes un starptautisko reklāmas pasta sūtījumu pasta pakalpojumu tirgū arī bija [*konfidenciāli*] % apmērā, jākonstatē, ka Komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, uzskatīdama, ka prasītāja Austrijā nebija tieši pakļauta konkurencei šajā tirgū.

168 Katrā ziņā prasītājas argumentācija nepierāda, ka Komisija būtu pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, apstrīdētā lēmuma preambulas 53. apsvērumā konstatēdama, ka konkrētais produkta tirgus ir adresētu reklāmas vēstuļu pasta pakalpojumu tirgus. Proti, lai pamatotu savu argumentāciju, ka pēc pilnīgas pasta pakalpojumu liberalizācijas adresētu iekšzemes B2X vēstuļu nošķiršana no adresētas reklāmas vairs neesot attaisnota, prasītāja tostarp atsaucas uz Direktīvas 2008/6 preambulas 17. apsvērumu, ka tiešo pastu, kas sastāv tikai no reklāmas, tirdzniecības vai publicitātes materiāla un satur identisku ziņojumu, izņemot adresāta vārdu, adresi un identifikācijas numuru, var uzskatīt par korespondenci. Šajā ziņā jānorāda, ka – atbilstoši tam, kā apgalvo arī Komisija, – tas, ka Direktīvā 2008/6 no normatīvā viedokļa adresēti reklāmas pasta sūtījumi tiek uzskatīti par korespondenci, neliedz pareizi definēt konkrēto tirgu Direktīvas 2004/17 30. panta izvērtējuma ietvaros. Turklāt, kā apgalvo Komisija, arī *WIK* 2013. gada pētījumā, ko prasītāja iesniegusi administratīvās procedūras gaitā, netiek uzskatīts, ka adresētas iekšzemes B2X vēstules un adresēti reklāmas pasta sūtījumi pieder vienam un tam pašam tirgum. Turklāt jākonstatē, ka adresēti reklāmas pasta sūtījumi arī *ACM* pētījumā tiek uzskatīti par specifisku produktu un ka no šā pētījuma izriet, ka adresētiem reklāmas pasta sūtījumiem un B2X vēstuļu sūtījumiem prasītāja piemēro atšķirīgus tarifus.

169 Turklāt prasītāja apgalvo, ka daudzos pētījumos esot pierādīts, ka adresētas reklāmas pasta pakalpojumu tirgus ir gaužām sarucis elektroniskās aizstāšanas dēļ. Taču apstrīdētajā lēmumā Komisija neesot ņēmusi vērā prasītājas argumentus un pieprasījumā iesniegtos pētījumus, bet gan vienīgi atsaukusies uz saviem līdzšinējiem lēmumiem, kas attiecās uz kādu citu ģeogrāfisko tirgu un kuros netika ņemta vērā sakaru tirgus attīstības dinamika.

170 Šajā ziņā jānorāda, ka, ciktāl tālab – lai pamatotu savu apgalvojumu, ka Komisija neesot ņēmusi vērā visu zīmīgo elementu kopumu, lai izvērtētu jautājumu par to, vai pastāv aizstājamība starp elektronisku piegādi un pasta piegādi adresētu iekšzemes un starptautisko reklāmas pasta sūtījumu pakalpojumu jomā, – prasītāja vienīgi atsaucas uz pieprasījumā izklāstītajiem argumentiem un pētījumiem, jau ir atgādināts, ka vispārīga atsauce uz pielikumiem nevar atsvērt prasības pieteikumā ietveramo galveno juridisko argumentu neesamību, jo Vispārējai tiesai nav pienākuma pielikumos meklēt un identificēt pamatus un argumentus, ko tā varētu uzskatīt par tādiem, kuri veido prasības pamatojumu, jo pielikumi izmantojami vienīgi pierādījumu sniegšanas un tehniskos nolūkos (skat. iepriekš 151. punktu). Līdz ar to šī atsauce jānoraida kā nepieņemama.

171 Katrā ziņā netiek apstrīdēts, ka prasītājas tirgus daļa adresētu reklāmas vēstuļu piegādes pakalpojumu tirgū Austrijā bija [*konfidenciāli*] % apmērā, kā tas izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 54. apsvēruma, kurā ir atsauce uz prasītājas 2013. gada 2. decembra vēstuli. Ievērojot šo procentuālo attiecību un apstākli, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 55. apsvērumā Komisija konstatējusi, ka kopš 2011. gada janvāra notikušās adresētu reklāmas vēstuļu pasta pakalpojumu tirgus pilnīgas liberalizēšanas rezultātā apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī lēstais konkurentu iegūtās koptirgus

daļas apmērs bija tikai [*konfidenciāli*] %, Komisija varēja, nepieļaujot acīmredzamu kļūdu vērtējumā, secināt, ka adresētu iekšzemes un starptautisko reklāmas pasta sūtījumu pakalpojumi Austrijā nav pakļauti tiešai konkurencei. Proti, vienīgi vispārīgi atsaukdamās uz adresētu reklāmas pasta sūtījumu pasta pakalpojumu tirgus samazināšanos, prasītāja nav pierādījusi, ka pastāvētu kāds zīmīgs elements, ko Komisijai būtu bijis jāņem vērā, lai novērtētu konkrētā tirgus stāvokli, ievērojot iepriekš minētās tirgus daļas.

172 Visbeidzot jānoraida arī arguments, ka Komisija esot vienīgi atsaukusies uz saviem līdzšinējiem lēmumiem, kas attiecās uz kādu citu ģeogrāfisko tirgu un kuros netika ņemta vērā sakaru tirgus attīstības dinamika. Proti, apstrīdētā lēmuma preambulas 52. apsvērumā Komisija ir ne tikai atsaukusies uz savu Lēmumu 2007/564, bet arī konstatējusi, ka prasītāja nebija iesniegusi nevienu empīrisku pierādījumu, kas pamatotu tās apgalvojumu, ka adresētu reklāmas pasta sūtījumu tirgus varēja tikt iekļauts adresēto B2X vēstuļu pasta pakalpojumu tirgū.

173 Tāpēc piektais pamats ir jānoraida.

Par sesto pamatu – Direktīvas 2004/17 kļūdaina piemērošana un pamatojuma nenorādīšana jautājumā par tiešu pakļautību konkurencei neadresētu iekšzemes un starptautisko reklāmas sūtījumu pasta pakalpojumu tirgū

174 Prasītāja apgalvo, ka Komisija esot pārkāpusi Direktīvas 2004/17 30. pantu un neesot norādījusi pamatojumu, apstrīdētā lēmuma preambulas 57.–64. apsvērumā konstatēdama, ka neadresētu iekšzemes un starptautisko reklāmas sūtījumu pasta pakalpojumi Austrijā nav tieši pakļauti konkurencei. Prasītājasprāt, ja Komisija būtu ņēmusi vērā visus zīmīgos elementus, tā būtu secinājusi, ka 2012. gadā lēstā prasītājas tirgus daļa neadresētās reklāmas tirgū bija [*konfidenciāli*] % apmērā. Replikas rakstā prasītāja lūdz liecinieka statusā uzklausīt savu ekspertu.

175 No apstrīdētā lēmuma preambulas 57.–64. apsvēruma izriet, ka Komisija secinājusi, ka neadresētu iekšzemes un starptautisko reklāmas sūtījumu pasta pakalpojumi Austrijā nav tieši pakļauti konkurencei un ka līdz ar to Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punkts nav piemērojams līgumiem, kas paredzēti, lai dotu tiesības Austrijā veikt minētās darbības. Šādu secinājumu Komisija izdarīja, apstrīdētā lēmuma preambulas 57. apsvērumā konstatējusi, ka neadresētiem reklāmas pasta sūtījumiem raksturīga iezīme ir tas, ka nav konkrētas galamērķa adreses un ka tie ir nepieprasīti reklāmas pasta sūtījumi, kas atbilst noteiktiem kritērijiem (piemēram, vienāds svars un formāts, saturs un izskats) un ir paredzēti izplatīšanai noteiktai saņēmēju grupai. Apstrīdētā lēmuma preambulas 58. apsvērumā Komisija norādījusi, ka prasītāja uzskata, ka neadresētu reklāmas sūtījumu konkrētajā produkta tirgū ietilpst arī reklāma citos plašsaziņas līdzekļos, piemēram, reklāma dienas laikrakstos, kā arī iknedēļas reģionālajos laikrakstos. Prasītājas domu gājiena izejas punkts – pēc Komisija teiktā – bija fakts, ka 2009. gadā Austrijas Karteļu tiesa atzinusi, ka gan tiešā reklāma, gan neadresēta reklāma ir uzskatāmas par daļu no viena un tā paša bez maksas izplatītu laikrakstu konkrētā tirgus. Tomēr minētā tiesa atzinusi, ka aizstājamība attiecas tikai uz lieliem klientiem, un dažādi nošķīrusi konkrēto ģeogrāfisko tirgu. Apstrīdētā lēmuma preambulas 59. apsvērumā Komisija ir konstatējusi, ka prasītāja ir attiecinājusi šo secinājumu uz visiem laikrakstiem un likusi noprast, ka bezmaksas/neadresētu sūtījumu piegāde konkurē ar reklāmu visos laikrakstos. Prasītāja esot veikusi arī HM testu, kura rezultātus Komisija esot pienācīgi izvērtējusi. Tomēr – atbilstoši Komisijas teiktajam – tas, kā prasītāja plaši interpretē attiecīgo tiesas nolēmumu, neatbilst Komisijas līdzšinējiem [lēmumiem], saskaņā ar kuriem dažādi plašsaziņas līdzekļu veidi ir drīzāk savstarpēji papildinoši nekā savstarpēji aizstājami. Apstrīdētā lēmuma preambulas 60. apsvērumā ir teikts, ka, Komisijas aicinātas paust savu viedokli par ierosināto neadresētu reklāmas sūtījumu tirgus definīciju, ņemot vērā attiecīgās Austrijas tiesas nolēmumu un juridisko un faktisko situāciju Austrijā, Austrijas iestādes nespēja sniegt papildu informāciju, kas atbalstītu prasītājas apgalvojumus. Tāpēc apstrīdētā lēmuma preambulas 61. apsvērumā Komisija ir konstatējusi, ka tai pieejamā informācija nav pietiekami pārliecinoša, lai

pamatotu prasītājas piedāvāto tirgus definīciju. Apstrīdētā lēmuma preambulas 62. un 63. apsvērumā teikts, ka attiecīgais produktu tirgus ir definēts kā neadresētu reklāmas vēstuļu pasta pakalpojumu tirgus, kurā prasītājai ir [*konfidenciāli*] % liela tirgus daļa.

176 Ievadam jāatgādina (skat. iepriekš 38.–41. punktu), ka, pirmkārt, definējot konkrēto tirgu, Komisijai ir plaša novērtējuma brīvība, ko Savienības tiesa var pārbaudīt tikai ierobežotā mērā, un ka, otrkārt, pierādīšanas pienākums, definējot konkrēto tirgu, ir prasītājai. Tāpēc – pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, – Komisijai, kā tas jau konstatēts (skat. iepriekš 125. punktu), nebija pienākuma veikt pašai savu analīzi. Turklāt jau konstatēts (skat. iepriekš 56. un 57. punktu) arī tas, ka konkrētais produktu tirgus ietver visas preces vai pakalpojumus, ko patērētājs uzskata par apmaināmiem vai aizvietojamiem to īpašību, cenu un paredzētā lietojuma dēļ.

177 Pirmām kārtām prasītāja – atsaukdamās uz konsultantu firmas *E.* 2013. gada septembra pētījumu "Austrian print advertising market" (Austrijas iespiedreklāmas tirgus), (turpmāk tekstā – "*APAM* pētījums"), kas pievienots tās pieprasījumam attiecībā uz Direktīvas 2004/17 30. panta piemērošanu, – apgalvo, ka Komisija neesot ievērojusi, ka gan neadresētiem reklāmas sūtījumiem un informatīvajām vēstulēm, gan sludinājumiem bezmaksas laikrakstos pieprasījuma skatījumā esot vieni raksturlielumi un viens paredzētais lietojums un ka tāpēc konkrētais tirgus ietver gan neadresētus reklāmas sūtījumus un informatīvās vēstules, gan bezmaksas laikrakstos ievietotos sludinājumus. Prasītāja domā, ka no pieprasījuma viedokļa informatīvās vēstules un bezmaksas laikrakstos ievietotie sludinājumi kā reklāmas veids ir aizstājami, jo šā reklāmas veida gan cena, gan sasniedzamība potenciālajiem klientiem esot manāmi vienādas. Jautājumā par sasniedzamību prasītāja uzskata, ka tā esot pierādījusi, ka divu lielu Austrijā publicēto laikrakstu darbību kopš 2009. gada Austrijā papildina sadarbība starp bezmaksas iknedēļas laikrakstiem, kuri kopīgi aptver lielāko daļu Austrijas teritorijas. Tāpēc, prasītājasprāt, jau reklāma bezmaksas laikrakstos vien var būt vērienīga. Jautājumā par cenu prasītāja apgalvo, ka attiecīgās reklāmas veidu cenas par sasniegtās auditorijas tūkstoti ir diapazonā no [*konfidenciāli*] euro par dienas laikrakstu pielikumos ievietotajiem sludinājumiem līdz [*konfidenciāli*] euro par neadresētiem reklāmas sūtījumiem un informatīvajām vēstulēm. Cenas atšķirība dienas laikrakstos ievietotajām reklāmām ([*konfidenciāli*] euro) un neadresētām reklāmām brošūrās ([*konfidenciāli*] euro) esot ne lielāka par četriem euro. Atbilstoši *APAM* pētījumā teiktajam svarīgi ir vienīgi tas, lai informatīvajās vēstulēs vai sludinājumos ietvertā reklāmas informācija nonāktu mājsaimniecībās.

178 Šī argumentācija nepierāda, ka Komisija būtu pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, apstrīdētā lēmuma preambulas 61. apsvērumā konstatēdama, ka tai pieejamā informācija nav pietiekami pārliecinoša, lai pamatotu prasītājas piedāvāto tirgus definīciju. Proti, – kā apgalvo Komisija – no *APAM* pētījuma izriet, ka starp, no vienas puses, neadresētu reklāmas iespiedmateriālu un, no otras puses, laikrakstos ievietoto reklāmu pastāv ievērojamas atšķirības raksturlielumu ziņā.

179 Pirmkārt, – pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, – no *APAM* pētījuma neizriet, ka svarīgi ir vienīgi tas, lai informatīvajās vēstulēs vai sludinājumos ietvertā reklāmas informācija nonāktu mājsaimniecībās. Atbilstoši šā pētījuma 2.2.2. punktā teiktajam – kā apgalvo Komisija – svarīgākie reklāmas kritēriji ir lietderīgums, ticamība un jautājums par to, vai reklāma ir informatīva. Lai arī šajā *APAM* pētījuma fragmentā – kā apgalvo prasītāja – patiešām neadresēti reklāmas sūtījumi nav salīdzināti ar laikrakstu reklāmas pielikumiem vai laikrakstos ievietoto reklāmu, šie kritēriji tik un tā attiecas uz dažādu veidu reklāmas raksturlielumiem. No minētā pētījuma izriet, ka tieši šo raksturlielumu ziņā pastāv atšķirības neadresētu reklāmas pasta sūtījumu un laikrakstos ievietotās reklāmas pasta pakalpojumu starpā. Tādējādi atbilstoši *APAM* pētījuma 2.2.1. punktā teiktajam informatīvo vēstuļu pamatproblēma ir konteksta trūkums un nesaiste ar kādu nesēju, kā, piemēram, laikrakstu, un tāpēc attieksme pret neadresēto reklāmu mēdz būt kā pret nevēlamu viesi. Atbilstoši šā pētījuma 2.2.1. punktā teiktajam, īsumā sakot, [*konfidenciāli*] % laikrakstu saņēmēju laikrakstus kopā ar reklāmas lapām paņem mājās, ar neadresētu reklāmu šādi rīkojas tikai [*konfidenciāli*] % tās saņēmēju. Tāpēc *APAM* pētījumā

secināts, ka varbūtība, ka neadresētā reklāma tiek lasīta, ir mazāka nekā laikrakstos ievietotās reklāmas gadījumā. Kā apgalvo Komisija, *APAM* pētījumā arī norādīts, ka laikrakstos ievietotā reklāma bauda lielāku ticamību lasītāju vidū un ka ticamība reklāmas gadījumā ir visnotaļ svarīgs aspekts.

180 Otrkārt, jautājumā par argumentu, ka informatīvo vēstuļu un bezmaksas laikrakstos ievietoto sludinājumu cenas esot manāmi vienādas, jākonstatē, ka tas ir balstīts uz *APAM* pētījumā rodamajiem konstatējumiem attiecībā uz cenām par sasniegtās auditorijas tūkstoti. Atbilstoši šā pētījuma 1.2. punktā teiktajam katrā no Austrijas 4,3 miljona mājsaimniecībām reklāmas sūtījumus lasa vidēji 2,3 personas. Taču, ievērojot, ka Austrijas iedzīvotāju skaits 2013. gada janvārī bija apmēram 8,51 miljoni iedzīvotāju – kā apgalvo Komisija un, tiesas sēdē atbildot uz Vispārējās tiesas uzdoto jautājumu, nav apstrīdējusi arī prasītāja – neesot secināms, ka prasītāja varēja balstīties uz faktu, ka katrā no 4,3 miljoniem Austrijas mājsaimniecību vidēji būtu 2,3 personas. Vienlīdz jākonstatē, ka [*konfidenciāli*] % neadresētu reklāmas pasta sūtījumu saņēmēju – pēc *APAM* pētījuma 2.2.1. punktā teiktā – šos sūtījumus izmet.

181 Turklāt Komisija pamatoti norāda, ka prasītāja – kā izriet no *APAM* pētījuma 1.2. punkta – savu aprēķinu ir balstījusi uz viszemāko no trijiem tās piemērojamajiem tarifiem. Ciktāl prasītāja šā tarifa izvēli pamato ar to, ka, tāsprāt, vairākums informatīvo vēstuļu tiek izplatītas pilsētzonās, kur ir piemērojams izvēlētais tarifs, jākonstatē, ka informatīvas vēstules vidusmēra saņēmējs – pēc *APAM* pētījuma 2.2.1. punktā teiktā – dzīvo lauku apvidū. Turklāt jākonstatē – kā apgalvo Komisija – ka no šā pētījuma 1.2. punkta izriet, ka prasītāja ir izraudzījusies viszemākās svara kategorijas cenu, nepaskaidrojot, kāpēc tieši tā ir piemērojama. Turklāt – kā apgalvo Komisija – netiek apstrīdēts, ka prasītājas vērā ņemtajās cenās nav iekļauta reklāmas materiāla iespiešana, taču ir iekļauta laikrakstos ievietotās reklāmas cena par sasniegtās auditorijas tūkstoti.

182 Ciktāl prasītāja tiesas sēdē apgalvoja, ka savā Īstenošanas lēmumā 2014/299 Komisija nav apstrīdējusi, ka pastāv kopīgs tirgus, kas ietver gan neadresētus reklāmas sūtījumus, gan bezmaksas laikrakstos ievietotus sludinājumus, jākonstatē, ka šis lēmums attiecās uz pasta nozari Ungārijas tirgū. Lai arī minētā lēmuma preambulas 16. apsvērumā Komisija patiešām konkrēto tirgu ir definējusi kā pasta operatoru sniegtu neadresētu reklāmas izdevumu izplatīšanas pakalpojumu tirgu, šī definīcija tik un tā bija balstīta tieši uz Īstenošanas lēmuma 2014/299 preambulas 11.–15. apsvērumā minēto informāciju par Ungārijas tirgu. Prasītāja nav nedz apgalvojusi, nedz pierādījusi, ka stāvoklis Austrijas tirgū būtu salīdzināms ar Komisija Īstenošanas lēmumā 2014/299 izvērtēto Ungārijas tirgus stāvokli. Tāpēc šis arguments ir jānoraida.

183 Otrām kārtām prasītāja apgalvo, ka atbilstoši Paziņojumam par tirgus definēšanu tā ir izpētījusi savstarpējo aizstājamību pieprasījuma un piedāvājuma ziņā un *APAM* pētījumā ir veikusi HM testu, kurā apstiprināts, ka Austrijā pastāv kopējs neadresētu informatīvo vēstuļu un bezmaksas laikrakstos ievietotu sludinājumu vai laikrakstu pielikumu tirgus. Prasītāja apgalvo, ka 248 uzņēmumos, nevis attiecībā uz 248 personām – kā teikts apstrīdētajā lēmumā – veiktajā HM testā noskaidrots, ka cenas pieaugums 5 % apmērā izraisītu informatīvo vēstuļu reklāmas mazināšanos [*konfidenciāli*] % apmērā. Šis pieprasījuma samazinājums būtu tik krass, ka šāds cenu pieaugums prasītājai nebūtu rentabls. Prasītāja apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija neesot pietiekami ņēmusi vērā tās argumentāciju un *APAM* pētījuma rezultātu, konkrēti, par Austrijas reklāmas tirgus un HM testa struktūru. No *APAM* pētījuma izrietot, ka pieprasījuma skatījumā informatīvās vēstules un laikrakstos ievietotie sludinājumi ir savstarpēji aizstājami. Apstrīdētā lēmuma preambulas 58. apsvērumā minētais Austrijas tiesas lēmums, prasītājasprāt, esot vienīgi izejas punkts prasītājas izklāstītajai tirgus noteikšanai un ar to neesot domāts aizstāt analīzes un pētījumus, ko tā iesniegusi. Turklāt, ciktāl Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 61. apsvērumā vienīgi norādījusi, ka tai pieejamā informācija nav pietiekami pārliecinoša, lai pamatotu prasītājas piedāvāto tirgus definīciju, tā neesot izpildījusi savu pamatojuma norādīšanas pienākumu. Turklāt, neizvērtēdama prasītājas izklāstītos argumentus un iesniegtos pierādījumus, Komisija esot pārkāpusi arī prasītājas tiesības tikt uzklausītai.

184 Pirmkārt, nav pieņemama argumentācija, ka Komisijas vērtējums esot acīmredzami kļūdains tāpēc, ka kādā HM testā esot pierādīts, ka Austrijā pastāv kopējs neadresētu informatīvo vēstuļu un bezmaksas laikrakstos ievietotu sludinājumu vai laikrakstu pielikumu tirgus. Proti, Komisija varēja, nepieļaujot acīmredzamu kļūdu vērtējumā, apstrīdētā lēmuma preambulas 59. un 61. apsvērumā konstatēt, ka informācija, kas tai ir pieejama pēc pienācīgas šā testa, kura aptaujas anketas prasītāja tai bija pārsūtījusi 2013. gada 2. decembra vēstulē, rezultātu pārbaudes, nav pietiekami pārliecinoša, lai pamatotu prasītājas piedāvāto tirgus definīciju.

185 Pirmkārt, ievērojot, ka no Komisijas iesniegtās Austrijas statistikas izriet, ka 2011. gadā Austrijā bija apmēram 311 000 uzņēmumi un ka aptaujāto uzņēmumu skaits bija tikai 248, nav pārmetams, ka Komisija paudusi šaubas par veiktā apsekojuma reprezentativumu. Otrkārt, jānorāda, ka no *APAM* pētījuma 52. tabulas izriet, ka attiecīgajā apsekojumā izmantoto uzņēmumu sadalījums pēc izmēra neesot atbildis uzņēmumu sadalījumam Austrijas tautsaimniecībā. Attiecībā uz argumentu, ka brošūras kā reklāmas veidu izmantojot galvenokārt mazumtirdzniecības uzņēmumi, kuros nereti ir vairāk kā 250 darbinieki, jākonstatē, ka prasītāja neiesniedz nevienu pierādījumu tam, ka tās izvēle bijusi reprezentatīva, vēl jo vairāk tāpēc, ka 248 uzņēmumu izvēle no prasītājas lielākā apgrozījuma klientu vidus – pēc prasītājas teiktā – bija atkarīga tikai no šo klientu pieejamības.

186 Turklāt, ciktāl prasītāja apgalvo, ka – pretēji tam, ko apstrīdētā lēmuma preambulas 59. apsvērumā konstatējusi Komisija, – aptaujāti esot uzņēmumi, nevis personas, pietiek vien norādīt, ka vārds "personas" nozīmē gan fizisku, gan juridisku personu. Tāpēc vārda "persona" lietojums nepierāda, ka Komisija būtu pieļāvusi kādu neprecizitāti.

187 Otrkārt, prasītāja apgalvo, ka Komisija neesot izpildījusi savu pamatojuma norādīšanas pienākumu, apstrīdētā lēmuma preambulas 61. apsvērumā vienīgi konstatēdama, ka tai pieejamā informācija nav pietiekami pārliecinoša, lai pamatotu prasītājas piedāvāto tirgus definīciju. Prasītājasprāt, šāds secinājums ir izklāstīts, neprecizējot, vai tas ir balstīts tikai uz tās veiktajiem apsekojumiem vai arī uz informāciju, kas papildus iegūta no Austrijas iestādēm. Šī argumentācija ir jānoraida. Proti, no apstrīdētā lēmuma preambulas 61. apsvērumā lietotā vārda "tādējādi" izriet, ka šajā preambulas apsvērumā veiktais konstatējums ietver secinājumu, kas ir balstīts uz šā lēmuma preambulas 57.–60. apsvērumu, kuros ir ietverts gan prasītājas veikto apsekojumu vērtējums, gan Austrijas iestāžu atbilde.

188 Treškārt, ciktāl prasītāja apgalvo, ka tiesības tikt uzklausītai, kas tai garantētas LESD 6. pantā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. pantā, esot pārkāptas tāpēc, ka Komisija neesot analizējusi tās izklāstītos argumentus un iesniegtos pierādījumus, jāatgādina, ka Pamattiesību hartas 41. panta "Tiesības uz labu pārvaldību" 1. punktā ir noteikts, ka "ikvienai personai ir tiesības uz objektīvu, godīgu un pieņemamā termiņā veiktu jautājumu izskatīšanu Savienības iestādēs un struktūrās". Pamattiesību hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka šīs tiesības ietver tostarp ikvienas personas tiesības tikt uzklausītai, pirms tiek veikts kāds individuāls pasākums, kas to varētu nelabvēlīgi ietekmēt. Judikatūras atziņa par labas pārvaldības principu ir tāda, ka gadījumos, kad Savienības iestādēm ir novērtējuma brīvība, Savienības tiesību sistēmā nodrošināto garantiju ievērošanai administratīvajos procesos ir vēl jo lielāka nozīme. Šo garantiju vidū ir arī kompetentās iestādes pienākums rūpīgi un objektīvi izvērtēt visus konkrētā gadījuma būtiskos apstākļus (spriedums, 1991. gada 21. novembris, *Technische Universität München*, C-269/90, Krājums, EU:C:1991:438, 14. punkts). Kā izriet no iepriekš 176.–187. punkta, Komisija šo pienākumu ir izpildījusi.

189 Tāpēc sestais pamats ir jānoraida.

190 Jautājumā par lūgumu liecinieka statusā uzklausīt prasītājas ekspertu (skat. iepriekš 174. punktu), jānorāda, ka viņš, pēc prasītājas domām, ir jāuzklausa tāpēc, lai izskaidrotu *APAM* pētījumu un kritērijus saistībā ar sasniedzamību un cenām par sasniegtās auditorijas tūkstoti, kā arī rezultātiem, kas pierāda neadresētu reklāmas sūtījumu un bezmaksas laikrakstos ievietoto sludinājumu savstarpējo aizstājamību. Šajā ziņā jākonstatē, ka, tā kā šis lūgums ir izteikts replikas posmā, nekādi neattaisnojot

šo kavēšanos, tas ir jānoraida kā nepieņemams saskaņā ar 1991. gada 2. maija Reglamenta 48. panta 1. punktu. Lai kā arī nebūtu, Vispārējā tiesa – ievērojot iepriekš minēto, balstoties uz lietas materiāliem un ņemot vērā atbildes uz jautājumiem, ko tā tiesas sēdē uzdevusi, – uzskata, ka ir guvusi pietiekamu informāciju un tātad ir spējīga izprast visus būtiskos ekonomiskos jautājumus, lai varētu izlemt, vai Komisijas vērtējums bijis acīmredzami kļūdains. Līdz ar to šis lūgums, ciktāl tas attiecas uz šo pamatu, nav jāapmierina.

Par septīto pamatu – pamatojuma nenorādīšana un pamatojuma norādīšanas pienākuma neizpilde jautājumā par tiešu pakļautību konkurencei adresētu un neadresētu laikrakstu standarta piegādes pasta pakalpojumu tirgū

191 Prasītāja apgalvo, ka Komisija neesot norādījusi pamatojumu un neesot izpildījusi savu pamatojuma norādīšanas pienākumu, apstrīdētā lēmuma preambulas 65.–69. apsvērumā konstatēdama, ka adresētu un neadresētu laikrakstu standarta piegādes pasta pakalpojumi Austrijā nav tieši pakļauti konkurencei. Prasītājasprāt, ja Komisija būtu ņēmusi vērā visus zīmīgos elementus, tā būtu secinājusi, ka pastāv kopējs dienas, iknedēļas un ikmēneša laikrakstu standarta piegādes tirgus un ka prasītāja ir tieši pakļauta konkurencei šajā tirgū. Tādējādi Komisija esot pārkāpusi arī prasītājas tiesības tikt uzklausītai. Lai pamatotu savu argumentāciju un izskaidrotu konsultantu sabiedrības *E.* 2013. gada septembra pētījumu "Austrian delivery market for newspapers" (Austrijas laikrakstu piegādes tirgus) (turpmāk tekstā – "*ADMN* pētījums"), prasītāja lūdz liecinieka statusā uzklausīt savu ekspertu, kas ir *ADMN* pētījuma autors.

192 No apstrīdētā lēmuma preambulas 65.–69. apsvēruma izriet, ka Komisija ir secinājusi, ka pasta pakalpojumi saistībā ar adresētu un neadresētu laikrakstu standarta piegādi Austrijā nav tieši pakļauti konkurencei un ka līdz ar to Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punkts nav piemērojams līgumiem, kas paredzēti, lai dotu tiesības Austrijā veikt minētās darbības. Šādu secinājumu Komisija izdarīja, apstrīdētā lēmuma preambulas 65. apsvērumā konstatējusi, ka Lēmumā 2007/564 laikrakstu agrā piegāde ir nošķirta no standarta piegādes. Atbilstoši apstrīdētā lēmuma preambulas 66. apsvērumā teiktajam prasītāja nodarbojas nevis ar laikrakstu agro, bet gan standarta piegādi. Apstrīdētā lēmuma preambulas 67. un 68. apsvērumā Komisija ir konstatējusi, ka attiecīgais produkta tirgus ir adresētu un neadresētu laikrakstu standarta piegādes pakalpojumu tirgus un ka prasītājas daļa šajā tirgū ir [*konfidenciāli*] %. Galvenie konkurenti ir izdevniecību organizēti valsts vai reģionālie tīkli, kas nodrošina adresētu un neadresētu laikrakstu piegādi mājsaimniecībām. Tomēr šo konkurentu kopējā tirgus daļa ir tikai [*konfidenciāli*] %.

193 Pirmām kārtām argumentācijā, ka Komisija neesot izpildījusi savu pamatojuma norādīšanas pienākumu, prasītāja apgalvo, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 65. apsvērumā izdarītā vispārīga atsauce uz kādu agrāku lēmumu neesot pietiekams pamatojums. Tāsprāt, šis agrākais lēmums attiecoties uz piegādes tirgu Somijā, un Komisija neesot norādījusi iemeslu, kāpēc stāvoklis Somijas tirgū būtu saistāms ar specifiskajā Austrijas tirgū esošo stāvokli, un šajā lēmumā neesot atrodams neviens iemesls, kas attaisnotu, kāpēc Komisija laikrakstu agro piegādi nošķīrusi no standarta piegādes. Prasītāja apgalvo, ka, ievērojot, ka šo dažādo dalībvalstu tirgu uzbūvē daļēji esot būtiskas atšķirības, Komisijai – lai savu lēmumu padarītu saprotamu – esot bijusi jāpierāda Somijā esošā laikrakstu piegādes tirgus līdzība Austrijā esošajam tirgum. Komisijai esot arī bijis jāanalizē konkrētais Austrijā esošā tirgus stāvoklis un tādējādi jānorāda sava lēmuma pamatojums.

194 Šajā ziņā jānorāda, ka, lai arī apstrīdētajā lēmumā patiešām nav atrodams neviens būtisks iemesls, kas attaisnotu, kāpēc Komisija laikrakstu agro piegādi nošķīrusi no standarta piegādes, šajā lēmumā tomēr ir izdarīta atsauce uz Komisijas praksi, kas atspoguļota Lēmumā 2007/564, ar kuru tā dažiem pakalpojumiem pasta nozarē Somijā piemērojusi atbrīvojumu no Direktīvas 2004/17. No Lēmuma 2007/564 preambulas 13. un 14. apsvēruma izriet, ka laikrakstu agro piegādi Komisija savā praksē mēdz nošķirt no standarta piegādes. Jau konstatēts, ka prasītāja cieši iesaistījās administratīvajā procedūrā un ka Komisija šim prasītājas nolīgtajam ekspertam pat nosūtīja lēmuma projektu un to ar

viņu apsprieda kādā 2014. gada 28. martā rīkotā sanāksmē (skat. iepriekš 83. punktu). Apstrīdētā lēmuma preambulas 65. apsvēruma formulējums jau bija ietverts minētajā sanāksmē apspriestajā lēmuma projektā.

195 Turklāt no Komisijas 2013. gada 28. novembrī prasītājai adresētās vēstules un Komisijas 2013. gada 5. decembrī Austrijas Republikai adresētās vēstules izriet, ka tā bija informējusi gan prasītāju, gan minēto dalībvalsti par to, ka savā līdzšinējā praksē tā mēdza laikrakstu agro piegādi nošķirt no standarta piegādes. Uz šo nošķiršanu Komisija ir īpaši norādījusi 2014. gada 13. janvāra vēstulē prasītājas nolīgtajam ekspertam.

196 Turklāt jākonstatē, ka adresētu un neadresētu laikrakstu standarta piegādes pasta pakalpojumu tirgum veltītajā pieprasījuma 3.1.6. punktā prasītāja, vispārīgi atsaukdamās uz *ADMN* pētījumu, vienīgi būtībā apgalvo, ka konkrētais produktu tirgus ietver adresētu un neadresētu dienas, iknedēļas un ikmēneša laikrakstu piegādi Austrijā. Šādi rīkodamās, tā nav norādījusi nevienu iemeslu, kāpēc Komisijas praksē veiktā laikrakstu agrās piegādes nošķiršana no standarta piegādes būtu kļūdaina. Ciktāl prasītāja apgalvo, ka tā ir noteikusi tirgus definēšanas parametrus kādā konkrētā *ADMN* pētījuma lappusē, jākonstatē, ka fragments, ko tā šajā ziņā norādījusi, ietver vienīgi ģenerāladvokāta F. Dž. Džeikobsa [*F. G. Jacobs*] secinājumu lietā *Bronner* (C-7/97, Krājums, EU:C:1998:264) atreferējumu. Taču no minēto secinājuma 31. punkta izriet, ka jautājums par tirgus precīzu definīciju attiecīgajā lietā palika atklāts. 1998. gada 26. novembra spriedumā *Bronner* (C-7/97, Krājums, EU:C:1998:569, 34. punkts) tirgus noteikšanas jautājuma izvērtēšanu Tiesa atstāja valsts tiesas ziņā.

197 Līdz ar to, ievērojot gan to, ka prasītāja bija informēta par Komisijas praksi, gan to, ka tā – atbilstoši arī Komisijas teiktajam – nav norādījusi būtiskus iemeslus, lai piemērotu atšķirīgu konkrētā tirgus definīciju, gan to, ka Komisijai nebija priekšlaikus jāatspēko iespējamie iebildumi (skat. iepriekš 46. punktu), nav secināms, ka Komisija nebūtu ievērojusi iepriekš 20. un 46. punktā minētās pamatojuma norādīšanas pienākuma prasības (šajā ziņā skat. spriedumu, 2010. gada 1. jūlijs, *AstraZeneca*/Komisija, T-321/05, Krājums, EU:T:2010:266, 81. punkts un tajā minētā judikatūra).

198 Otrām kārtām, ciktāl prasītāja apgalvo, ka neesot norādīts pamatojums, kā arī esot pārkāptas tās tiesības tikt uzklausītai (šajā ziņā skat. iepriekš 188. punktu), tā būtībā apgalvo, ka Komisija neesot pietiekami izvērtējusi tās argumentāciju un *ADMN* pētījumu, ko tā bija iesniegusi administratīvajā procedūrā. Savā pieprasījumā Direktīvas 2004/17 30. panta piemērošanai prasītāja, pēc tās domām, esot detalizēti izklāstījusi, ka konkrētais produktu tirgus ietver adresētu un neadresētu dienas, iknedēļas un ikmēneša laikrakstu piegādi Austrijā. Atsaukdamās uz *ADMN* pētījumu, tā apgalvo, ka papildus tai ar laikrakstu un žurnālu piegādi visas valsts mērogā nodarbojas vēl divi tīkli. Turklāt savā pieprasījumā tā esot izklāstījusi, ka ar laikrakstu un žurnālu piegādi var brīvi nodarboties ikviens konkurents un ka dienas laikrakstu segmentā tās tirgus daļa ir [*konfidenciāli*] %. Pat iekļaujot iknedēļas vai ikmēneša laikrakstu un žurnālu piegādi, prasītāja, kuras tirgus daļa ir [*konfidenciāli*] %, esot tieši pakļauta konkurencei ar citiem piegādātājiem. Prasītājasprāt, ievērojot *ADMN* pētījumu, Komisijai – pretēji tam, kā tā rīkojusies, apstrīdētā lēmuma preambulas 6. apsvērumā un atbilstoši tam, kas esot paredzēts Paziņojuma par tirgus definēšanu 41. punktā, – esot katrā ziņā bijis precīzi jānosaka konkrētais tirgus. Turklāt, tāsprāt, Austrijā jau pastāvēja tās konkurentu tīkli un šie konkurenti varēja jebkurā brīdī ienākt tirgū.

199 Pirmkārt, jānorāda, ka šī argumentācija nepierāda, ka Komisija būtu izdarījusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, attiecīgo produktu tirgu apstrīdētā lēmuma preambulas 67. apsvērumā definēdama kā adresētu un neadresētu laikrakstu standarta piegādes pakalpojumu tirgu un no tā izslēgdama laikrakstu agrās piegādes pakalpojumus. Proti, jau ir konstatēts (skat. iepriekš 196. punktu), ka savā pieprasījumā un *ADMN* pētījumā izklāstītajā argumentācijā, uz kuru tā atsaucas Vispārējā tiesā, prasītāja nenorāda nevienu iemeslu, kāpēc Komisijas praksē un apstrīdētajā lēmumā veiktā laikrakstu agrās piegādes nošķiršana no standarta piegādes esot kļūdaina.

200 Turklāt jautājumā par prasītājas vispārīgo atsauci uz savu pieprasījumu un *ADMN* pētījumu jau ir atgādināts, ka vispārīga atsauce uz pielikumiem nevar atsvērt prasības pieteikumā ietveramo galveno juridisko argumentu neesamību, jo Vispārējai tiesai nav pienākuma pielikumos meklēt un identificēt pamatus un argumentus, ko tā varētu uzskatīt par tādiem, kuri veido prasības pamatojumu, jo pielikumi izmantojami vienīgi pierādījumu sniegšanas un tehniskos nolūkos (skat. iepriekš 151. punktu). Līdz ar to šī atsauce jānoraida kā nepieņemama. Katrā ziņā pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, jānorāda, ka *ADMN* pētījums ietver arī apsvērumus, ka attiecīgo produktu tirgus definēšanai laikrakstu agrā piegāde ir jānošķir no laikrakstu standarta piegādes. Proti, šā pētījuma 1. punktā ir teikts, ka laikrakstu piegāde tiek veikta atšķirīgos diennakts laikos un ir kvalitātes aspekts. Šajā pašā pētījuma punktā arī teikts, ka dienas laikrakstiem pastkastītē jābūt no rīta, pirms ļaudis vēl nav atstājuši mājokli, savukārt galvenokārt ar reklāmu finansētos iknedēļas un reģionālos laikrakstus piegādā pa dienu, jo laika aspekta ziņā tie nav jutīgi.

201 Otrkārt, jākonstatē, ka prasītāja nav apstrīdējusi apstrīdētā lēmuma preambulas 66. un 68. apsvērumā rodamo Komisijas konstatējumu, ka tā nenodarbojas ar laikrakstu agro piegādi un ka adresētu un neadresētu laikrakstu standarta piegādes pakalpojumu tirgū tās tirgus daļa ir [*konfidenciāli*] %.

202 Treškārt, prasītāja apgalvo, ka, ievērojot *ADMN* pētījumu, Komisijai esot katrā ziņā bijis precīzi jānosaka konkrētais tirgus attiecībā uz adresētu un neadresētu laikrakstu standarta piegādes pasta pakalpojumiem. Apstrīdētā lēmuma preambulas 6. apsvērumā paustais uzskats, ka konkrēto tirgu var precīzi nedefinēt, esot nepareizs. Prasītājasprāt, tirgus precīza noteikšana atbilstoši judikatūrā noteiktajām metodēm un Paziņojuma par tirgus definēšanu 41. punktam esot obligāta.

203 Šiem argumentiem nevar piekrist. Proti, ciktāl prasītāja atsaucas uz *ADMN* pētījumu, lai definētu attiecīgo produktu tirgu, tās argumentācija jau ir noraidīta (skat. iepriekš 200. punktu). Turklāt, ciktāl prasītāja atsaucas uz apstrīdētā lēmuma preambulas 6. apsvērumu, jānorāda, ka šajā tiesisko regulējumu aplūkojošajā apstrīdētā lēmuma daļā esošajā preambulas apsvērumā teikts, ka, kaut arī dažos gadījumos varētu izmantot šaurāku tirgus definīciju, šā lēmuma vajadzībām konkrēto tirgu var precīzi nedefinēt, ciktāl analīzes rezultāts būtu tas pats neatkarīgi no tā, vai analīzē tiktu ņemta vērā šaura vai plaša definīcija. Šajā lietā jautājumu par konkrētā tirgus precīzu definēšanu – kā teikts arī apstrīdētā lēmuma preambulas 29. apsvērumā – Komisija atstājusi atklātu konkrēti attiecībā uz pasta pakalpojumiem saistībā ar adresētām iekšzemes vēstulēm B2X, taču adresētu un neadresētu laikrakstu standarta piegādes pasta pakalpojumu gadījumā tas nav darīts.

204 Turklāt jautājumā par argumentu, ka Komisijai esot bijis precīzi jānosaka tirgus atbilstoši metodēm, kas noteiktas judikatūrā un Paziņojuma par tirgus definēšanu 41. punktā, kurā teikts, ka patērētāju izvēles kritērijs ir atbilstošs pierādījums, lai novērtētu, vai divi produkti ir pieprasījuma ziņā savstarpēji aizstājami, jāatgādina, ka pienākums pierādīt to, ka ir izpildīti Direktīvas 2004/17 30. panta 1. punktā paredzētie nosacījumi, ir pieprasītājam un attiecīgajai dalībvalstij, jo Komisijai šajā gadījumā ir tikai ierobežotas pilnvaras salīdzinājumā ar plašajām izmeklēšanas pilnvarām, ar ko Savienības konkurences tiesību piemērošanā to apvelta Regula Nr. 1/2003 un Regula Nr. 139/2004 (skat. iepriekš 41. punktu). Tāpēc pienākums sniegt pietiekamus pierādījumus, lai definētu attiecīgo produktu tirgu, šajā lietā bija prasītājai.

205 Ceturtkārt, jautājumā par argumentu, ka Austrijā jau pastāvēja konkurentu tīkli un šie konkurenti varēja jebkurā brīdī ienākt tirgū, jo šķēršļu ienākšanai neesot bijis, jākonstatē, ka, ievērojot prasītājas ļoti lielās tirgus daļas gan adresētu un neadresētu laikrakstu standarta piegādes tirgū, proti, [*konfidenciāli*] %, gan ar adresētām B2X un C2X vēstulēm saistīto iekšzemes pasta pakalpojumu tirgū, proti, attiecīgi [*konfidenciāli*] % (skat. iepriekš 99. un 139. punktu), nav secināms, ka Komisija būtu pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, secinādama, ka adresētu un neadresētu laikrakstu standarta piegādes pasta pakalpojumi Austrijā nav tieši pakļauti konkurencei.

206 Tāpēc septītais pamats ir jānoraida.

207 Jautājumā par lūgumu liecinieka statusā uzklausīt prasītājas ekspertu (skat. iepriekš 191. punktu) Vispārējā tiesa – ievērojot iepriekš minēto, balstoties uz lietas materiāliem un ņemot vērā atbildes uz jautājumiem, ko tā tiesas sēdē uzdevusi, – uzskata, ka ir guvusi pietiekamu informāciju un tātad ir spējīga izprast visus būtiskos ekonomiskos jautājumus, lai varētu izlemt, vai Komisijas vērtējums bijis acīmredzami kļūdains. Līdz ar to šis lūgums, ciktāl tas attiecas uz šo pamatu, nav jāapmierina.

208 Ievērojot visu iepriekš izklāstīto, prasība ir daļēji jāapmierina, ciktāl tā attiecas uz starptautiskajiem pasta pakalpojumiem saistībā ar adresētām B2X vēstulēm (skat. iepriekš 163. punktu). Līdz ar to apstrīdētais lēmums jāatceļ, ciktāl tajā ir norādīts, ka Direktīva 2004/17 joprojām ir piemērojama ar adresētām B2X vēstulēm saistīto starptautisko pasta pakalpojumu tirgum Austrijā. Pārējā daļā prasība ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

209 Atbilstoši Reglamenta 134. panta 3. punktam, ja lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, katrs lietas dalībnieks sedz savus tiesāšanās izdevumus pats. Tomēr Vispārējā tiesa, ja to pamato lietas apstākļi, var nolemt, ka lietas dalībnieks papildus saviem tiesāšanās izdevumiem atlīdzina daļu no pretējās puses tiesāšanās izdevumiem.

210 Šajā lietā jānorāda, ka ir jāapmierina prasītājas prasījumi daļā, kurā tajos tiek lūgts atcelt apstrīdēto lēmumu, ciktāl Direktīva 2004/17 joprojām ir piemērojama ar adresētām B2X vēstulēm saistīto starptautisko pasta pakalpojumu tirgum Austrijā. Turpretim šī prasība ir jānoraida, ciktāl tā attiecas uz pārējiem attiecīgo pasta pakalpojumu tirgiem. Tādējādi Vispārējā tiesa, taisnīgi izvērtējot šīs lietas apstākļus, nolemj, ka Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus un atlīdzina prasītājas tiesāšanās izdevumus. Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus divu desmitdaļu apmērā.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (piektā palāta)

nospriež:

1) atcelt Komisijas 2014. gada 2. aprīļa Īstenošanas lēmumu 2014/184/ES, ar kuru dažiem pakalpojumiem pasta nozarē Austrijā piemēro atbrīvojumu no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, ciktāl tajā ir norādīts, ka šī direktīva joprojām ir piemērojama ar adresētām vēstulēm starp uzņēmumiem un starp uzņēmumiem un privātiem klientiem saistīto starptautisko pasta pakalpojumu tirgum Austrijā;

2) prasību pārējā daļā noraidīt;

3) *Österreichische Post AG* sedz savus, kā arī astoņu desmitdaļu apmērā atlīdzina Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumus;

4) Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus divu desmitdaļu apmērā.

Dittrich Schwarcz Tomljenović

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2016. gada 27. aprīlī.

[Paraksti]